POLIROM

Georges
SIMENON

Careul de aşi

Maigret

GEORGES SIMENON

— Seria Maigret —

CAREUL DE AŞI

Original: *La tête d'un homme* (1931)

Traducerea:
NICOLAE CONSTANTINESCU

virtual-project.eu

Editura: POLIROM
2006

— CAPITOLUL I —

Celula 11, Supraveghere Specială

Undeva, un clopot bătu de două ori. În acel moment, deţinutul stătea pe pat şi cu mâinile mari şi osoase îşi strângea genunchii îndoiţi.

Preţ de un minut, poate, rămase nemişcat, nehotărât parcă, apoi, brusc, cu un oftat, îşi întinse membrele şi se ridică în picioare în celulă, enorm, deşelat, cu capul prea mare, braţele prea lungi şi pieptul scobit.

Faţa lui nu exprima nimic, poate doar năucire sau o indiferenţă neomenească. Şi totuşi, înainte de a se îndrepta spre uşa cu vizeta închisă, întinse pumnul în direcţia unui perete.

Dincolo de acel perete se afla o celulă întru totul asemănătoare, o celulă din zona de Supraveghere Specială a închisorii Santé.

Acolo, ca şi în alte patru celule, un condamnat la moarte aştepta fie graţierea, fie grupul solemn care avea să-şi facă apariţia într-o noapte să-l trezească fără o vorbă.

Şi de cinci zile, la fiecare oră, la fiecare minut, acel deţinut gemea, când înăbuşit, monoton, când cu strigăte, lacrimi, ţipete de revoltă.

11 nu-l văzuse niciodată, nu ştia nimic despre el. Cel mult putea să ghicească, după voce, că vecinul lui era un bărbat foarte tânăr.

În acel moment, tânguirea era molcomă, inconştientă, în timp ce în ochii celui care tocmai se ridicase în picioare se aprindea scurt o luminiţă de ură, iar omul îşi strângea pumnii cu articulaţiile proeminente.

Dinspre culoare, curţi interioare, dinspre întreaga fortăreaţă care este închisoarea Santé, dinspre străzile din jurul ei, dinspre Paris, nu se auzea niciun zgomot.

Doar gemetele lui 10!

Şi 11, cu o mişcare spasmodică, se trase de degete şi se înfioră de două ori înainte de a încerca uşa.

Celula era luminată, după cum este regula în zona de Supraveghere Specială. În mod normal, un gardian trebuia să stea pe culoar şi să deschidă din oră în oră vizetele celor cinci condamnaţi la moarte.

Mâinile lui 11 mângâiară zăvorul cu un gest pe care paroxismul neliniştii îl făcea solemn.

Uşa se deschise. Scaunul temnicerului se afla acolo, gol.

Atunci, omul începu să meargă foarte repede, aplecat mult în faţă, cuprins de ameţeală. Faţa îi era de un alb mat şi doar pleoapele ochilor săi verzui erau uşor

înroşite.

Se întoarse din drum de trei ori, pentru că greşise direcţia şi se lovea de uşi încuiate.

La capătul culoarului, auzi voci: gardienii fumau şi vorbeau cu glas tare în corpul de gardă.

În sfârşit, ajunse într-o curte al cărei întuneric era străpuns din loc în loc de cercul luminos al unui felinar. La o sută de metri de el, în faţa portiţei din zid, o santinelă bătea pasul pe loc ca să se încălzească.

În altă parte, o fereastră era luminată şi se zărea un om, cu pipa în gură, aplecat peste un birou plin de hârţoage.

11 ar fi vrut să recitească bileţelul pe care îl găsise în urmă cu trei zile lipit pe fundul gamelei, dar îl mestecase şi îl înghiţise, aşa cum îi recomandase expeditorul. Şi, în timp ce cu o oră mai înainte cunoştea fiecare cuvinţel pe de rost, acum erau pasaje întregi pe care nu mai era în stare să şi le amintească exact.

> *În, ziua de 15 octombrie la ora două dimineaţa, vei găsi uşa celulei deschisă şi temnicerul plecat în altă parte. Dacă urmezi drumul trasat mai jos…*

Omul îşi trecu peste frunte o mină înfierbântată, se uită terorizat la cercurile de lumină şi abia se abţinu să nu ţipe când auzi paşi. Dar zgomotul lor venea de dincolo de zid, din stradă.

Oameni liberi care vorbeau, în timp ce pavajul răsuna sub paşii lor.

— Când mă gândesc că au tupeul să ceară cincizeci de franci pe un fotoliu…

Era glasul unei femei.

— Păi, au şi ei cheltuieli! răspunse o voce de bărbat.

Şi deţinutul pipăia zidul, se oprea pentru că lovise o piatră, trăgea cu urechea, atât de palid la faţă, atât de ciudat cu braţele lui interminabile care se agitau în gol, încât oriunde în altă parte ar fi fost luat drept un om beat.

Grupul se afla la mai puţin de cincizeci de metri de deţinutul nevăzut, într-o nişă a zidului, lângă o uşă pe care scria *Economat.*

Comisarul Maigret nu voia să se sprijine cu spatele de zidul din cărămizi negre. Cu mâinile în buzunarele pardesiului, era atât de bine înfipt pe picioarele lui puternice, atât de nemişcat, încât dădea impresia unui lucru neînsufleţit.

Dar, la intervale regulate, i se auzea sfârâitul pipei. Îi puteai ghici privirea, din care se străduia să-şi alunge neliniştea.

Fusese nevoit să atingă de vreo zece ori umărul judecătorului de instrucţie Coméliau, care nu putea să stea locului.

Magistratul sosise la ora unu de la o serată mondenă, la costum, cu mustaţa fină ridicată cu grijă la vârfuri şi tenul mai colorat ca de obicei.

Lângă ei, cu faţa încruntată şi gulerul hainei ridicat, stătea domnul Gassier, directorul închisorii, care se prefăcea că nu e interesat de tot ce se petrecea.

Afară era mai mult decât răcoare. Gardianul de lângă poarta din zid bătea pasul pe loc şi toţi scoteau fuioare de aburi când respirau.

Nu puteau zări deţinutul, pentru că evita locurile luminate. Dar, oricât de atent era să nu facă zgomot, putea fi auzit încoace şi-ncolo şi, într-un fel, îi puteai urmări şi cele mai mici mişcări.

După zece minute, judecătorul se apropie de Maigret şi deschise gura să vorbească. Dar comisarul îl strânse de umăr cu atâta forţă, încât magistratul tăcu, oftă şi scoase mecanic din buzunar o ţigară, dar se trezi că îi era luată din mână.

Toţi trei înţeleseseră. 11 nu găsea drumul şi risca, dintr-un moment în altul, să nimerească peste o patrulă.

Şi nu puteau să facă nimic! Nu puteau să-l conducă până în locul de la baza zidului unde îl aştepta un pachet cu haine şi atârna o frânghie cu noduri.

Pe drum trecea uneori câte o maşină. Alteori, oamenii de pe stradă vorbeau, şi glasul lor răsuna într-un mod cu totul aparte în curtea închisorii.

Cei trei bărbaţi nu puteau face altceva decât să se uite unii la alţii. Privirea directorului era arţăgoasă, ironică, încruntată. Judecătorul Coméliau se simţea din ce în ce mai îngrijorat şi mai nervos.

Maigret era singurul care, prin voinţă, rezista şi avea încredere. Dar, dacă ar fi stat în lumină, s-ar fi văzut că fruntea îi lucea de sudoare.

Când bătu de şi jumătate, omul tot mai bâjbâia, dezorientat. Dar, în secunda următoare, cei trei inşi care îi urmăreau mişcările avură acelaşi şoc.

Un oftat de uşurare, dar pe care nu-l auziseră, ci îl ghiciseră. Şi intuiau, simţeau graba febrilă a celui care, în sfârşit, se împiedicase de pachetul cu haine şi zărise frânghia.

Paşii santinelei marcau ritmic trecerea timpului. Judecătorul spuse cu glas scăzut:

— Eşti sigur că…

Maigret îl privi în aşa fel încât acesta amuţi. Şi frânghia se mişcă. Zăriră o pată mai deschisă la culoare de-a lungul zidului: faţa lui 11, care se căţăra prin forţa mâinilor.

Dar dură mult! De zece, de douăzeci de ori mai mult decât fusese prevăzut.

Iar când ajunse pe culmea zidului, ai fi putut crede că renunţase, pentru că nu se mai mişca.

Acum se vedea ca o umbră, lungit pe zid.

Îl cuprinsese ameţeala? Ezita să coboare în stradă? Era împiedicat de trecători sau de nişte îndrăgostiţi refugiaţi într-un loc ferit?

Judecătorul Coméliau pocni din degete de nerăbdare. Directorul spuse cu glas scăzut:

— Presupun că nu mai aveţi nevoie de mine…

În sfârşit, omul trase frânghia, o aruncă de partea cealaltă a zidului şi dispăru.

— Dacă n-aş fi avut atât de mare încredere în dumneata, comisare, jur că nu m-aş fi lăsat niciodată antrenat într-o astfel de aventură… Dar să ştii că susţin în continuare vinovăţia lui Heurtin! Şi dacă acum îţi scapă?

— Ne vedem mâine? se mulţumi să spună Maigret.

— Voi fi la birou începând cu ora zece.

Dădură mâna în tăcere. Directorul întinse şi el mâna, dar fără tragere de inimă, şi se îndepărtă mormăind ceva de neînţeles.

Maigret mai rămase câteva clipe pe loc şi se îndreptă spre poarta decupată în zid abia după ce auzi cum cineva o lua la sănătoasa. Salută santinela cu o mişcare a mâinii, aruncă o privire pe strada pustie şi dădu colţul pe strada Jean Dolent.

— A plecat? întrebă el, adresându-se cuiva lipit de zid.

— A luat-o spre bulevardul Arago. Dufour şi Janvier se ţin după el.

— Poţi să te duci la culcare.

Maigret dădu distrat mâna cu inspectorul, apoi se îndepărtă cu paşi grei şi cu capul în jos, aprinzându-şi pipa.

Se făcuse patru dimineaţa când deschise uşa biroului de la Poliţia Judiciară. Îşi scoase pardesiul, oftă, goli jumătate dintr-un pahar cu bere călduţă rătăcit printre hârtii şi se trânti în fotoliu.

În faţă avea un dosar burduşit de documente, pe care cineva de la Poliţia Judiciară scrisese frumos:

Cazul Heurtin.

Aşteptarea durǎ trei ore. Becul electric, fără abajur, era înconjurat de un nor de fum care se scămoşa la cel mai slab curent de aer. Din când în când, Maigret se ridica să mai scormonească puţin cu vătraiul în sobă, apoi se întorcea în fotoliu, renunţând, rând pe rând, la haină, la gulerul fals şi la vestă.

Avea telefonul lângă el şi pe la şase ridică receptorul să se asigure că nu

uitaseră să-i facă legătura cu oraşul.

Dosarul galben era deschis. Rapoarte, articole din ziare, procese-verbale, fotografii, toate erau răspândite pe birou şi Maigret le privea de departe, trăgând uneori un document spre el. Nu neapărat să-l citească, ci pentru a-şi concentra gândurile asupra lui.

Totul era dominat de un titlu elocvent, pe două coloane de ziar:

Joseph Heurtin, asasinul doamnei Henderson şi al cameristei sale, a fost condamnat la moarte în această dimineaţă.

Şi Maigret fuma fără pauză, privind cu nelinişte telefonul care se încăpăţâna să rămână mut.

Soneria se auzi prima dată la şase şi zece, dar era o greşeală.

De unde se afla, comisarul putea să citească pasaje din diferite documente, însă le cunoştea pe de rost.

Joseph Jean-Marie Heurtin, născut la Melun, 27 de ani, comisionar în serviciul domnului Gérardier, florar pe strada Sèvres…

Avea şi o fotografie, făcută cu un an mai înainte într-o baracă de bâlci de la Neuilly. Un băiat înalt, cu braţe foarte lungi, cu un chip colţuros şi un ten foarte deschis la culoare, ale cărui haine trădau o cochetărie de prost gust.

O dramă plină de sălbăticie la Saint-Cloud.
O americancă bogată a fost înjunghiată, la fel şi camerista ei.

Crima avusese loc în luna iulie.

Maigret împinse într-o parte fotografiile sinistre făcute de cei de la Identitatea Judiciară: cele două cadavre, văzute din toate unghiurile, sânge peste tot, feţe cu expresii convulsive, lenjeria de noapte în dezordine, murdară, sfâşiată.

Comisarul Maigret, de la Poliţia Judiciară, a dezlegat misterul dramei de la Saint-Cloud. Asasinul a fost arestat.

Răvăşi foile din faţa lui şi găsi acel anunţ din ziar care data doar de zece zile:

Joseph Heurtin, asasinul doamnei Henderson şi al cameristei sale, a

fost condamnat la moarte în această dimineaţă.

În curtea Prefecturii, o dubă îşi golea „recolta” de noapte, formată îndeosebi din femei. Pe culoare începea să se audă zgomot de paşi, iar ceaţa se risipea deasupra Senei.

Deodată, soneria telefonului răsună.

— Alo! Dufour?

— Eu sunt, şefule…

— Spune!

— Nimic… Adică… Dacă vreţi, mă duc acolo… Deocamdată, Janvier e de-ajuns…

— Unde e?

— La *Citanguette…*

— Cum? Ce?

— O cafenea, lângă Issy-les-Moulineaux… Sar într-un taxi şi vin să vă spun ce şi cum…

Maigret începu să se plimbe prin birou şi îl trimise pe uşier să-i comande cafea şi cornuri la braseria *Dauphine.*

Tocmai începea să mănânce când inspectorul Dufour, foarte mărunţel, foarte decent în costumul lui gri, cu guler fals foarte înalt şi ţeapăn, intră în birou cu aerul lui misterios.

— Mai întâi, vreau să-mi spui ce-i asta, *La Citanguette?* mormăi Maigret. Stai jos!

— O cafenea pentru marinari, pe malul Senei, între Grenelle şi Issy-les-Moulineaux.

— S-a dus direct acolo?

— Nicidecum! Şi a fost un adevărat miracol că eu şi Janvier nu l-am pierdut…

— Ai luat micul dejun?

— Da, la *Citanguette!*

— Atunci, spune mai departe…

— L-aţi văzut plecând, nu? A pornit în goană, ca şi cum i-ar fi fost o frică nebună să nu fie prins. S-a mai liniştit abia la Leul din Belfort[1], la care s-a uitat cu un aer năuc.

— Ştia că e urmărit?

— Bineînţeles că nu! N-a întors capul înapoi nici măcar o dată.

— Şi?

— Cred că un orb sau cineva care n-a circulat niciodată prin Paris s-ar fi

[1] Statuie din cupru, situată în Piaţa Denfert-Rochereau, arondismentul XIV (n. t.).

comportat cam la fel. A luat-o brusc pe strada care traversează cimitirul Montparnasse, i-am uitat numele… În jur, nici ţipenie de om. Era lugubru… Probabil că nu ştia unde se aflǎ, pentru că, atunci când a zărit mormintele prin poarta de fier, a luat-o iar la fugă.

— Continuă…

Maigret, cu gura plină, părea acum mai liniştit.

— Am ajuns în Montparnasse. Marile cafenele se închiseseră. Dar unele localuri mai erau deschise. Îmi amintesc că s-a oprit în faţa unuia de unde se auzea muzică de jazz. O vânzătoare s-a apropiat de el cu coşul de flori şi atunci a luat-o iar din loc…

— În ce direcţie?

— Aş zice că în niciuna! A mers pe bulevardul Raspail; apoi a făcut cale-ntoarsă pe o stradă transversală şi a ajuns în faţa gării Montparnasse.

— Avea vreo expresie pe faţă?

— Nicio expresie! Ca la interogatoriu, ca la tribunal… Foarte palid… Şi o privire tulbure, speriată. Nu ştiu cum să vă spun… După o jumătate de oră, ne aflam la Hale.

— Şi nimeni n-a intrat în vorbă cu el?

— Nimeni!

— Nu a aruncat niciun bilet în vreo cutie de scrisori?

— Jur că nu, şefule! Janvier mergea pe un trotuar, eu, pe celălalt. Nu i-am scăpat nicio mişcare… Ca să vă dau un exemplu: s-a oprit o secundă în faţa unei tarabe unde se vând cârnaţi calzi şi cartofi prăjiţi. A ezitat. Pe urmă a plecat mai departe, probabil pentru că zărise un agent în uniformă.

— Nu ţi s-a părut că ar fi căutat o adresă oarecare?

— Absolut deloc! Mai curând l-ai fi luat drept un om beat care se duce încotro îl trage aţa… Ne-am reîntors la Sena în Piaţa Concorde. Şi atunci i-a trecut prin minte să meargă de-a lungul apei. S-a aşezat jos de două-trei ori…

— Unde?

— O dată pe parapetul de piatră. Apoi pe o bancă. N-aş băga mâna în foc, dar cred că de data asta a plâns. În orice caz, stătea cu capul în mâini…

— Şi nu mai era nimeni pe bancă?

— Nimeni. Şi am pornit mai departe… Închipuiţi-vă drumul până la Moulineaux! Din când în când, se oprea şi se uita la apă. Remorcherele începuseră să circule. Apoi străzile s-au umplut de muncitorii de la uzine. Iar el mergea mai departe, ca unul care habar n-are ce o să facă…

— Atât?

— Cam atât… Staţi puţin… Pe podul Mirabeau, a băgat mâinile în buzunare şi

a scos un obiect.

— Bancnote de zece franci…

— Aşa ni s-a părut mie şi lui Janvier. A căutat ceva în jur. Cu siguranţă, o cafenea! Dar, pe malul drept, nu era nicăieri deschis. A trecut apa. A băut o cafea şi un pahar de rom într-un bar mic plin de şoferi.

— La *Citanguette?*

— Nu încă! Şi eu, şi Janvier simţeam că nu ne mai ţin picioarele. Iar noi nu puteam să bem nimic ca să ne încălzim! A plecat mai departe. A mers şi iar a mers… Janvier, care a notat toate străzile, vă va prezenta un raport detaliat. În sfârşit, s-a întors pe cheiuri, lângă o uzină mare. Pe-acolo e pustiu… Sunt nişte crânguri şi o iarbă ca la ţară, între două grămezi de materiale vechi. Lângă o macara sunt ancorate câteva şlepuri. Să fie vreo douăzeci… *La Citanguette* e un han pe care nu te-ai aştepta să-l găseşti acolo. Un mic local unde se serveşte de mâncare. În dreapta, se află un hangar, cu un pian mecanic, iar pe o tăbliţă stă scris: *Bal sâmbăta şi duminica.* Omul a băut din nou cafea şi rom. Apoi a fost servit cu cârnaţi, după o aşteptare destul de lungă. A vorbit cu patronul şi, după un sfert de oră, au urcat amândoi la primul etaj. Când patronul a coborât, am intrat şi l-am întrebat direct dacă închiria camere. M-a întrebat: „De ce? *El* nu-i în regulă?”. Probabil că tipul e obişnuit să aibă de-a face cu poliţia. Nu era cazul să fac pe niznaiul! Am preferat să-l sperii. L-am anunţat că, dacă îi sufla o vorbă clientului său, localul lui avea să fie închis… Nu-l cunoştea. Sunt sigur! Specialitatea casei sunt mateloţii şi, pe la amiază, muncitorii de la uzina din vecinătate, care vin să-şi bea aperitivul… Se pare că Heurtin, când a intrat în cameră, s-a aruncat în pat fără să-şi mai scoată măcar pantofii. Patronul i-a atras atenţia şi el i-a aruncat pe jos, după care a adormit imediat.

— Janvier a rămas în zonă? întrebă Maigret.

— E acolo. I se poate telefona, pentru că *La Citanguette* are telefon, fiindcă mateloţii au deseori nevoie să ia legătura cu armatorii.

Comisarul ridică receptorul. După câteva clipe, Janvier răspundea de la celălalt capăt al firului.

— Alo! Ce face omul nostru?

— Doarme…

— Niciun suspect de semnalat?

— Nimic! Calm total… Poţi să-l auzi de pe scară cum sforăie…

Maigret închise şi îl privi pe mărunţelul Dufour din cap până în picioare.

— N-ai să-l scapi? întrebă el.

Când inspectorul dădu să protesteze, comisarul îi puse mâna pe umăr şi continuă cu o voce gravă:

— Ascultă, bătrâne! Ştiu că ai să faci tot ce-ţi stă în puteri… Dar e în joc poziţia mea! Şi multe alte lucruri… Pe de altă parte, nu pot să vin acolo eu însumi, pentru că animalul mă cunoaşte.

— Jur, domnule comisar…

— Lasă! Nu jura!

Şi Maigret, cu un gest brusc, puse toate documentele la loc în dosar, apoi îl împinse într-un sertar.

— În primul rând, dacă ai cumva nevoie de oameni, nu ezita să ceri.

Fotografia lui Joseph Heurtin rămăsese pe birou şi Maigret se uită o clipă fix la faţa lui osoasă, cu urechile clăpăuge şi buzele lungi lipsite de culoare.

Individul fusese examinat de trei medici legişti. Doi declaraseră:

Inteligenţă mediocră. Deplin responsabil.

Al treilea, citat de apărare, îndrăznise să afirme cu timiditate:

Atavism suspect. Responsabilitate redusă.

Iar Maigret, care îl arestase pe Joseph Heurtin, le spusese şefului poliţiei, procurorului Republicii şi judecătorului de instrucţie:

— *Ori e nebun, ori e nevinovat!*

Şi se făcuse luntre şi punte să dovedească acest lucru.

Pe culoar se auzeau paşii inspectorului Dufour, care se îndepărta cu un mers săltăreţ.

— CAPITOLUL II —

Omul care doarme

Se făcuse unsprezece când Maigret, după o scurtă întrevedere cu judecătorul Coméliau, care nu reuşea să-şi găsească liniştea, ajunse la Auteuil.

Vremea era închisă, pavajul murdar, iar cerul acoperit de nori joşi. De-a lungul cheiului pe care mergea comisarul se aliniau imobile de lux, în timp ce pe celălalt mal era deja un decor de periferie: uzine, terenuri virane, cheiuri de descărcare pline de materiale stivuite.

Între aceste două faţete, Sena, de un cenuşiu ca de plumb, curgea agitată de trecerea în ambele sensuri a remorcherelor.

Nu era greu să reperezi *La Citanguette,* chiar şi de la distanţă, deoarece clădirea se înălţa singură în mijlocul unui teren unde zăceau tot felul de lucruri: stive de cărămizi, şasiuri vechi de maşini, carton asfaltat şi chiar şine de cale ferată.

O construcţie cu un singur etaj, vopsită într-un roşu urât, cu o terasă formată din trei mese şi copertina tradiţională, pe care scria *Băutură şi gustări.*

Puteai vedea hamali, care probabil că descărcaseră ciment, pentru că erau albi din cap până în picioare. La ieşire, în prag, dădeau mâna cu un bărbat încins cu un şorţ albastru, patronul localului, apoi se îndreptau fără grabă spre un şlep tras la chei.

Maigret avea faţa obosită şi privirea mohorâtă, dar nu pentru că petrecuse o noapte albă.

Avea obiceiul să nu se mai controleze strict, să se înmoaie de fiecare dată când ţinta, urmărită până atunci cu îndârjire, ajungea, în sfârşit, la un pas de el.

Un fel de silă, contra căreia nu reacţiona.

Zări un hotel exact în faţa localului şi intră la recepţie.

— Aş vrea o cameră cu fereastra spre chei.

— Pentru o lună?

Dădu din umeri. Nu era momentul să-l superi.

— Pentru cât mi-o plăcea mie! Poliţia Judiciară…

— N-avem nicio cameră liberă.

— Foarte bine! Dă-mi registrul…

— Adică… Staţi puţin!… Trebuie să telefonez băiatului de etaj, să văd dacă nu cumva camera 18…

— Idiotule! bombăni Maigret printre dinţi.

Bineînţeles, primi camera. Hotelul era luxos.

— Aveţi bagaje? îl întrebă băiatul de etaj.

— Absolut nimic! Adu-mi doar un binoclu.

— Păi… Nu ştiu dacă…

— Haide! Să-mi aduci de unde ştii un binoclu!

Oftând, îşi scoase pardesiul, deschise fereastra şi îşi umplu pipa. După nici cinci minute, i se aduse un binoclu de sidef.

— Este al doamnei administrator. Vă recomandă să…

— Bine, bine! Dispari!

Cunoştea deja în cele mai mici detalii faţada localului *La Citanguette.*

O fereastră de la etaj era deschisă. Puteai zări un pat nefăcut, cu o plapumă enormă de culoare roşie, aşezată de-a latul, şi nişte papuci de casă brodaţi pe o blană de oaie.

— Camera patronului!

Alături, altă fereastră, dar închisă. Apoi a treia, deschisă, în cadrul căreia îşi aranja părul o femeie grasă în cămaşă de noapte.

— Patroana… Sau servitoarea…

Jos, patronul ştergea mesele. La una dintre ele, inspectorul Dufour stătea cu o bărdacă de vin roşu în faţă.

Cei doi stăteau de vorbă, era evident.

Mai departe, la marginea cheiului de piatră, un tânăr blond, cu impermeabil şi şapcă cenuşie, părea că supraveghează descărcarea şlepului cu ciment.

Era inspectorul Janvier, unul dintre cei mai tineri agenţi de la Poliţia Judiciară.

În camera lui Maigret, la capul patului, se afla un aparat telefonic, şi comisarul ridică receptorul.

— Alo! Recepţia?

— Doriţi ceva?

— Faceţi-mi legătura cu localul de pe celălalt mal, cel care se numeşte *La Citanguette…*

— Foarte bine! răspunse o voce înţepată.

Dură destul de mult. De la fereastră, Maigret îl văzu, în sfârşit, pe patron lăsând cârpa şi îndreptându-se spre uşă. Apoi soneria răsună în cameră.

— Aveţi numărul cerut…

— Alo! *La Citanguette?*… Vă rog să-l chemaţi la telefon pe consumatorul aflat în localul dumneavoastră… Da!… Nu aveţi cum să greşiţi, pentru că e doar unul singur…

Şi, pe fereastră, Maigret îl văzu pe patron, foarte nedumerit, adresându-i-se lui Dufour, care intră în cabină.

— Tu eşti?

— Şefu'?

— Sunt vizavi, în hotelul pe care îl poţi vedea de unde te afli. Ce face omul nostru?

— Doarme.

— Ai dat ochii cu el?

— Mai adineauri am tras cu urechea la uşa lui. Am auzit sforăieli. Atunci am întredeschis uşa şi l-am văzut… E culcat ghemuit şi îmbrăcat.

— Eşti sigur că patronul nu i-a spus nimic?

— E prea speriat de poliţie! A mai avut cândva necazuri. L-am ameninţat că-i retragem autorizaţia. Aşa că e mieluşel…

— Câte ieşiri sunt?

— Două… Uşa principală şi alta care dă spre curte. De unde se află, Janvier supraveghează exact această ieşire.

— Nimeni n-a urcat la etaj?

— Nimeni! Şi n-ar putea să urce fără să treacă pe lângă mine, pentru că scara este chiar în local, în spatele tejghelei.

— Bine… Ia masa de prânz acolo… Te sun mai târziu! Încearcă să dai impresia că eşti reprezentantul unui armator…

Maigret închise, trase un fotoliu până la fereastra deschisă, simţi că era frig şi îşi îmbrăcă pardesiul.

— Aţi terminat? întrebă telefonista hotelului.

— Da, am terminat. Spuneţi să-mi aducă bere. Şi tutun de pipă obişnuit!

— Nu avem tutun.

— Ei, atunci o să trimiteţi să-mi cumpere!

La trei după-amiaza, se afla în acelaşi loc, cu binoclul pe genunchi şi un pahar gol alături. În cameră stăruia un miros puternic de pipă, deşi fereastra stătuse deschisă.

Lăsase să-i cadă pe podea ziarele de dimineaţă care anunţau, conform comunicatului poliţiei:

Un condamnat la moarte a evadat de la Santé.

Şi, din când în când, Maigret dădea din umeri, punându-şi un picior peste celălalt, apoi inversându-le poziţia.

La trei şi jumătate, sună telefonul.

— Ceva nou? întrebă el.

— Nu. Omul doarme în continuare…

— Şi-atunci?

— M-au sunat de la Poliţia Judiciară să mă întrebe unde sunteţi. Se pare că judecătorul de instrucţie trebuie să vă vorbească imediat…

De data aceasta, Maigret nu mai dădu din umeri, ci trânti o vorbă grea, închise, apoi chemă telefonista.

— Legătura cu Parchetul, domnişoară. Urgent…

Ştia foarte bine ce avea să-i spună domnul Coméliau!

— Alo! Dumneata eşti, comisare? În sfârşit!… Nimeni nu putea să-mi spună unde eşti… Dar am aflat de la Poliţia Judiciară că ai postat agenţi la *Citanguette…* Am telefonat acolo…

— Ce s-a întâmplat?

— Mai întâi, ai noutăţi?

— Absolut nimic! *Omul doarme…*

— Eşti sigur?… N-a fugit?

— Exagerând puţintel, v-aş spune că exact în acest moment îl văd dormind…

— Să ştii că încep să regret că…

— Că v-aţi luat după mine? Din moment ce chiar ministrul Justiţiei a fost de acord!

— Stai puţin!… Ziarele de dimineaţă au publicat comunicatul vostru…

— Am văzut.

— Ai citit şi ziarele de prânz?… Nu?… Încearcă să faci rost de *Le Sifflet…* Ştiu că e un ziar de scandal… Totuşi!… Aşteaptă puţin… Alo!… Mă auzi?… Citesc… E un articol de la rubrica ştirilor locale şi mondene din *Sifflet,* intitulat „Raţiuni de stat”… Ascultă…

Ziarele din această dimineaţă publică un comunicat semioficial care anunţă că Joseph Heurtin, condamnat la moarte de Tribunalul Senei şi deţinut la Santé, în zona de Supraveghere Specială, a evadat în împrejurări inexplicabile. Putem adăuga că împrejurările nu sunt inexplicabile pentru toată lumea.

Pentru că Joseph Heurtin nu a evadat, ci a fost obligat să evadeze. Şi chiar cu o zi înainte de execuţie.

Încă nu putem da detalii despre comedia odioasă care s-a jucat noaptea trecută la Santé, dar spunem categoric că poliţia însăşi, în înţelegere cu autorităţile judiciare, a pus la cale acest simulacru de evadare.

Oare Joseph Heurtin ştie acest lucru?

Dacă nu, nu găsim cuvinte ca să calificăm această operaţiune

aproape unică în analele penale.

Maigret ascultase până la sfârşit fără nicio tresărire. La capătul celălalt al firului, vocea judecătorului îşi pierduse din fermitate.

— Ce spui?

— Că asta dovedeşte că am dreptate. *Sifflet* n-a descoperit lucrurile astea singur… Şi nici n-a vorbit vreunul dintre cei şase funcţionari care ştiau… Ci…

— Ci?…

— Vă voi spune diseară… *Totul merge bine, domnule Coméliau!*

— Crezi?… Şi dacă toată presa preia această informaţie?

— O să iasă scandal.

— Vezi?

— Viaţa unui om nu merită un scandal?

După cinci minute, telefona la Prefectură.

— Brigadierul Lucas?… Auzi, bătrâne, vreau să-mi filezi redacţia ziarului *Sifflet,* de pe strada Montmartre… Îi vorbeşti directorului între patru ochi… Îl intimidezi bine! Trebuie să aflăm de unde a luat informaţia despre evadarea de la Santé… Aş putea să bag mâna-n foc că a primit dimineaţă o scrisoare sau o depeşă urgentă… Cauţi documentul… Mi-l aduci aici… S-a-nţeles?

Telefonista întrebă:

— Aţi terminat?

— Nu, domnişoară! Fă-mi legătura cu *La Citanguette…*

Şi inspectorul Dufour îi repeta după câteva minute:

— Doarme!… Puţin mai devreme, am stat un sfert de oră cu urechea lipită de uşă… Şi l-am auzit gemând prin vis: „Mamă!”.

În timp ce privea prin binoclu fereastra închisă de la primul etaj al hanului *La Citanguette,* Maigret şi-l putea imagina pe cel care dormea atât de clar şi de veridic, încât parcă ar fi fost la căpătâiul lui.

Şi totuşi, îl cunoscuse abia în iulie, în ziua când, la doar patruzeci şi opt de ore de la drama de la Saint-Cloud, îi pusese mâna pe umăr, murmurând:

— Fără scandal! Vino cu mine, băiete…

Se întâmplase într-un imobil modest, de pe strada Monsieur-le-Prince, unde Joseph Heurtin ocupa o cameră la etajul şase.

Proprietăreasa spunea despre el:

— Un băiat cuminte, liniştit, muncitor. Doar că uneori are un aer puţin cam bizar…

— Nu venea nimeni pe la el?

— Nimeni! Şi niciodată nu se întorcea acasă după miezul nopţii. Doar în ultimul timp…

— Ce-a făcut?

— De două-trei ori, s-a întors mai târziu. O dată… într-o miercuri… a sunat să-i deschid cu puţin înainte de patru dimineaţa…

Miercurea aceea era ziua crimei de la Saint-Cloud. Iar medicii legişti spuneau că moartea celor două femei avusese loc cam pe la ora două dimineaţa.

În plus, oare nu deţineau dovezi categorice ale culpabilităţii lui Heurtin? Cele mai multe dintre aceste dovezi le descoperise chiar Maigret.

Vila era situată pe drumul spre Saint-Germain, la niciun kilometru de *Pavilionul albastru.* Or, la miezul nopţii, Heurtin intra în acest restaurant singur ca să bea, unul după altul, patru groguri. Şi, atunci când plătise, lăsase să-i cadă din buzunar un bilet de clasa a treia la trenul Paris-Saint-Cloud.

Doamna Henderson, văduva unui diplomat american înrudit cu mari familii din lumea finanţelor, stătea singură într-o vilă unde, de la moartea soţului ei, la parter nu mai locuia nimeni.

Văduva avea doar o servitoare, o franţuzoaică mai curând doamnă de companie decât cameristă, Elise Chatrier, care îşi petrecuse copilăria în Anglia şi primise o educaţie foarte bună.

De două ori pe săptămână, un grădinar de la Saint-Cloud venea să se ocupe de micul parc din jurul vilei.

Puţine vizite. Rar, din partea lui William Crosby, nepotul bătrânei doamne, care venea împreună cu soţia lui.

Or, în acea noapte de iulie – era în ziua de 7 –, maşinile treceau ca de obicei pe şoseaua care ducea la Deauville.

La unu dimineaţa, *Pavilionul albastru* şi celelalte restaurante sau localuri de dans se închideau.

Un automobilist a declarat mai târziu că, pe la două şi jumătate, văzuse lumină la primul etaj al vilei şi umbre care se agitau într-un mod ciudat.

La şase, a sosit grădinarul, pentru că era ziua lui. Obişnuia să deschidă poarta de fier fără zgomot şi, la opt, Elise Chatrier îl chema ca să-i servească micul dejun.

Numai că, la opt, grădinarul nu a auzit niciun zgomot. La nouă, uşile vilei erau în continuare închise. Îngrijorat, a bătut la uşă şi, pentru că nu i-a răspuns nimeni, s-a dus să anunţe agentul de poliţie de la cea mai apropiată intersecţie.

Puţin mai târziu, era descoperită drama. În camera doamnei Henderson, cadavrul bătrânei zăcea de-a curmezişul covoraşului de lângă pat, cu cămaşa de noapte plină de sânge şi pieptul străpuns de vreo zece lovituri de cuţit.

Elise Chatrier avusese aceeaşi soartă, în camera alăturată, unde dormea la cererea stăpânei sale, care se temea să nu i se facă rău în timpul nopţii.

Un dublu asasinat comis cu sălbăticie, ceea ce poliţia numeşte crimă în scop de jaf, în toată oroarea ei.

Şi peste tot erau urme: urme de paşi, urme însângerate de degete pe perdele…

Au urmat formalităţile obişnuite: descinderea Parchetului, sosirea experţilor de la Identitatea Judiciară, analize multiple şi autopsii…

Maigret a primit conducerea anchetei poliţiei şi nu i-au trebuit mai mult de două zile ca să-i ia urma lui Heurtin.

Pentru că era foarte clar trasată! Pe coridoarele vilei nu existau covoare, iar parchetul era dat cu ceară.

Câteva fotografii au fost de ajuns ca să se obţină urme de paşi de o claritate excepţională.

Era vorba de pantofi cu talpă de cauciuc nou-nouţi. Pentru ca acel cauciuc să nu fie alunecos pe timp de ploaie, fusese striat într-un mod aparte şi, în mijloc, se puteau încă citi numele fabricantului şi un număr de ordine.

Câteva ore mai târziu, Maigret intrase la un negustor de încălţăminte de pe bulevardul Raspail şi aflase că singura pereche de acel fel şi de acea mărime – 44 – fusese vândută în cursul ultimelor două săptămâni.

— Am găsit! Un comisionar care a venit cu triciclul. Îl vedem des prin cartier…

După doar câteva ore, comisarul îl interoga pe domnul Gérardier, vânzătorul de flori de pe strada Sèvres, şi găsea faimoşii pantofi în picioarele comisionarului Joseph Heurtin.

Mai rămânea doar compararea amprentelor digitale. Operaţiunea a avut loc în sediul Identităţii Judiciare, la Palatul de Justiţie.

Experţii le-au examinat cu instrumentele lor şi au conchis imediat:

— El e!

— De ce-ai făcut asta?

— Nu am omorât pe nimeni!

— Cine ţi-a dat adresa doamnei Henderson?

— N-am omorât pe nimeni!

— Ce-ai căutat în vila ei la două dimineaţa?

— Nu ştiu!

— Cum te-ai întors de la Saint-Cloud?

— Nu m-am întors de la Saint-Cloud!

Avea un chip palid şi capul mare, cumplit de colţuros. Iar pleoapele îi erau

roşiatice, ca ale unui om care nu a mai dormit de câteva zile.

În camera lui din imobilul de pe strada Monsieur-le-Prince, fusese descoperită o batistă plină de sânge, iar chimiştii au afirmat că era sânge omenesc, ba chiar au regăsit şi bacilii reperaţi în sângele doamnei Henderson.

— N-am omorât pe nimeni…

— Ce avocat îţi alegi?

— Nu vreau avocat…

Fusese numit din oficiu maestrul Joly, care avea doar treizeci de ani şi se agitase cu disperare.

Medicii psihiatri l-au pus sub observaţie pe Heurtin timp de opt zile, după care au declarat:

— Nicio degenerescentă! Acest om este răspunzător de faptele sale, în pofida stării de depresie actuale, care este rezultatul unui şoc nervos violent.

Era vacanţă. O anchetă necesita prezenţa lui Maigret la Deauville. Judecătorul Coméliau a considerat cazul destul de clar şi Heurtin a fost pus sub acuzare.

Fără să se ţină cont că nu furase nimic, că nu avea niciun interes aparent să le omoare pe doamna Henderson şi pe camerista ei.

Maigret îi studiase cât putuse de bine viaţa. Îl cunoştea fizic şi moral la toate vârstele.

Se născuse la Melun, pe vremea când tatăl lui era chelner la *Hôtel de la Seine* şi mama sa spălătoreasă.

Trei ani mai târziu, părinţii lui cumpărau o cafenea nu departe de Casa Centrală, făceau afaceri proaste, apoi deschideau un han la Nandy, în Seine-et-Mame.

Joseph Heurtin avea şase ani când i se născuse o soră, Odette.

Maigret avea o poză de-a lui, în costum de marinar, aşezat pe vine lângă blana de urs pe care era întins bebeluşul, cu braţele şi picioarele în sus, durduliu.

La treisprezece ani, Heurtin îngrijea de cai şi îşi ajuta tatăl să servească clienţii.

La şaptesprezece, era chelner la Fontainebleau, într-un restaurant elegant.

La douăzeci şi unu de ani, după terminarea serviciului militar, venise la Paris, se instalase în imobilul de pe strada Monsieur-le-Prince şi devenise comisionar la domnul Gérardier.

— Citea mult… spusese domnul Gérardier.

— Singura lui distracţie era să meargă la cinematograf! spusese proprietăreasa imobilului.

Dar nicio legătură evidentă între el şi vila de la Saint-Cloud!

— Ai mai fost înainte la Saint-Cloud?

— Niciodată!

— Ce făceai duminica?

— Citeam!

Doamna Henderson nu era clienta florarului. Vila ei nu atrăgea prin nimic special vizita unui spărgător. Şi, de altfel, nu se furase nimic!

— De ce nu vorbeşti?

— N-am nimic de spus!

Maigret acţionase timp de o lună la Deauville, unde urmărise o bandă de escroci internaţionali.

În septembrie, îl vizitase pe Heurtin în celula lui de la Santé. Găsise pur şi simplu o zdreanţă.

— Nu ştiu nimic! N-am omorât pe nimeni!

— Te aflai totuşi la Saint-Cloud…

— Vreau să fiu lăsat în pace…

— Caz banal! considerase Parchetul. Ne ocupăm de el la toamnă.

În ziua de 1 octombrie, Curtea cu Juri îşi inaugurase reluarea activităţii cu procesul lui Heurtin.

Maestrul Joly găsise un singur sistem de apărare: cererea unei contraexpertize asupra stării mintale a clientului său. Iar medicul ales de el declarase:

— *Responsabilitate redusă…*

La care Procuratura replicase:

— Crimă în scop de jaf! Heurtin nu a furat doar pentru că a fost împiedicat de vreo împrejurare oarecare… A dat în total *optsprezece lovituri de cuţit…*

Fotografiile victimelor fuseseră arătate juraţilor, şi aceştia le respinseseră cu dezgust.

Verdictul:

— Da, la toate întrebările!

Condamnat la moarte! A doua zi, Joseph Heurtin era transferat în zona de Supraveghere Specială, împreună cu alţi patru condamnaţi la moarte.

— N-ai nimic să-mi spui? venea să-l întrebe Maigret, care era nemulţumit de el însuşi.

— Nimic!

— Ştii că vei fi executat?

Şi Heurtin plângea, cu faţa la fel de palidă şi ochii roşii.

— Cine e complicele tău?

— N-am…

Maigret venise în fiecare zi, deşi, oficial, nici nu mai avea dreptul să se ocupe de caz.

De fiecare dată, găsise un Heurtin pleoştit, dar calm, care nu tremura şi, uneori, avea în ochi chiar un fel de ironie.

…Până în dimineaţa în care deţinutul a auzit paşi în celula vecină, apoi ţipete stridente.

Veniseră să-l ia pe 9, un paricid, ca să-l ducă la eşafod.

A doua zi, Heurtin, devenit deţinutul nr. 11, plângea în hohote. Dar nu vorbise. Se mulţumise să clănţăne din dinţi, întins pe pat cât era de lung, cu faţa la perete.

Când lui Maigret îi intra o idee în cap, greu o mai alunga.

— Acest om e nebun sau nevinovat, îi spusese el judecătorului Coméliau.

— Nu-i cu putinţă! Şi a şi fost judecat.

Maigret, înalt de un metru optzeci, voinic şi lat în spate ca un hamal din Hale, se încăpăţânase.

— Amintiţi-vă că nu s-a putut stabili cum a revenit de la Saint-Cloud la Paris. N-a luat trenul, lucru dovedit. N-a luat tramvaiul. Nu s-a întors pe jos!

Înghiţise o grămadă de glume.

— Vreţi să faceţi o încercare?

— Trebuie cerută permisiunea ministerului!

Şi Maigret, greoi, încăpăţânat, se dusese la minister. Apoi scrisese chiar el biletul care îi oferea condamnatului planul de evadare.

— Ascultaţi-mă! Ori are complici, şi atunci va crede că acest bilet vine din partea lor, ori nu are şi va fi prudent, bănuind o capcană. Garantez pentru el. Jur că în niciun caz nu ne va scăpa.

Ar fi trebuit să vezi faţa mare, placidă şi totuşi dură a comisarului!

Bătălia a durat trei zile. Maigret a agitat spectrul erorii judiciare şi al scandalului care avea să izbucnească mai devreme sau mai târziu.

— Dar chiar dumneata l-ai arestat!

— Pentru că, în calitatea mea de funcţionar al poliţiei, am obligaţia să trag concluzii logice din probele materiale.

— Şi ca om?

— Aştept probele morale.

— Adică?

— E ori nebun, ori nevinovat.

— De ce nu vorbeşte?

— Vom afla în urma experienţei pe care o propun.

Au urmat convorbiri telefonice, discuţii…

— Îţi pui în joc cariera, comisare! Gândeşte-te bine!

— M-am gândit.

Biletul a fost trimis deţinutului, care nu l-a arătat nimănui, iar în ultimele trei zile a mâncat cu mai multă poftă.

— Prin urmare, nu e surprins! spusese Maigret. Prin urmare, se aştepta la ceva de genul ăsta! Prin urmare, are complici, care poate că i-au promis libertatea…

— Să sperăm că n-o s-o facă pe nebunul! Şi că n-o să-ţi scape printre degete imediat ce iese din închisoare… Atunci, cariera dumitale, comisare…

— E în joc şi viaţa lui…

Şi Maigret stătea acum într-un fotoliu de piele, în faţa ferestrei, într-o cameră de hotel. Din când în când, îşi îndrepta binoclul spre *La Citanguette,* unde hamalii şi mateloţii veneau să bea un păhărel.

Pe chei, inspectorul Janvier se plictisea de moarte, încercând să pară degajat.

Dufour – Maigret văzuse aceste detalii – mâncase cârnăciori de porc cu piure de cartofi şi acum bea un rachiu de cidru.

Fereastra camerei nu se deschisese încă.

— Domnişoară, fă-mi legătura cu *La Citanguette.*

— Linia e ocupată.

— Nu-mi pasă! Întrerupe convorbirea!

Şi, după câteva clipe:

— Tu eşti, Dufour?

Inspectorul răspunse laconic:

— Doarme şi acum!

Cineva bătu la uşă. Era brigadierul Lucas, care tuşi din cauza fumului gros din încăpere.

— CAPITOLUL III —

Ziarul rupt

— Ceva nou?

Lucas se aşeză mai întâi pe marginea patului, după ce dădu mâna cu Maigret.

— Ceva nou! Dar nu extraordinar… Directorul de la *Sifflet* mi-a dat până la urmă scrisoarea pe care a primit-o dimineaţă pe la zece despre povestea de la Santé.

— S-o văd!

Brigadierul îi înmână o hârtie murdară, plină de modificări făcute cu creion albastru, pentru că cei de la *Sifflet* se mulţumiseră să taie câteva pasaje din scrisoare şi să lege frazele între ele ca să le trimită apoi la cules.

Mai erau şi indicaţiile tipografice, precum şi iniţialele linotipistului care culesese articolul.

— O foaie de hârtie din care s-a tăiat partea de sus, probabil pentru a face să dispară o menţiune imprimată, constată Maigret.

— Bineînţeles! La asta m-am gândit şi eu imediat! Mi-am zis că biletul fusese probabil scris într-o cafenea. Am fost la Moers, care pretinde că recunoaşte hârtia de scrisori folosită în cele mai multe cafenele din Paris.

— Şi a găsit?

— În nici zece minute. Hârtia vine de la cafeneaua *La Coupole,* de pe bulevardul Montparnasse. De-acolo vin… Din păcate, prin local se perindă vreo mie de consumatori pe zi şi mai bine de cincizeci de persoane cer hârtie de scris.

— Ce spune Moers despre scris?

— Încă nimic. Trebuie să-i înapoiez scrisoarea ca s-o supună unei expertize în toată regula. Până atunci, dacă vreţi să mă întorc la *Coupole…*

Maigret nu scăpa din ochi *La Citanguette.* Uzina cea mai apropiată tocmai îşi deschisese porţile şi o mulţime de muncitori, cei mai mulţi pe biciclete, se depărtau în lumina tristă a apusului de soare.

La parterul localului era aprins un singur bec electric, şi comisarul putea să urmărească mişcările clienţilor.

Erau vreo şase consumatori în faţa tejghelei de zinc şi câţiva se uitau la Dufour cu oarecare suspiciune.

— Ce face acolo? întrebă Lucas, zărindu-şi de departe colegul. Uite-l şi pe Janvier, care stă cu faţa spre apă puţin mai departe!

Maigret nu mai asculta. Acum observa partea de jos a scării în spirală care pornea din spatele barului. Or, tocmai apăruseră nişte picioare. Se opriră un

moment, apoi o siluetă se apropie de celelalte şi chipul palid al lui Joseph Heurtin îşi făcu apariţia în plină lumină.

În acelaşi timp, comisarul văzu un ziar de seară care tocmai fusese pus pe o masă.

— Auzi, Lucas… Au preluat şi alte ziare informaţia din *Sifflet?*

— N-am citit nimic. Dar o vor prelua cu siguranţă, ca să ne calce pe nervi…

Maigret ridică receptorul.

— *La Citanguette,* domnişoară. Repede!

Pentru prima dată de dimineaţă, Maigret se înfierbântase. De cealaltă parte a Senei, patronul vorbea cu Heurtin, întrebându-l probabil ce voia să bea.

Oare primul gând al evadatului de la Santé nu va fi să citească ziarul aflat la îndemână?

— Alo!.. Alo, da…

Pe celălalt mal, Dufour se ridicase de pe scaun şi intrase în cabină.

— Atenţie, bătrâne! Pe masă e un ziar… Nu trebuie să-l citească… *Cu niciun preţ…*

— Ce trebuie să…?

— Repede!… S-a aşezat. Are ziarul în faţa ochilor…

Maigret se ridicase în picioare, crispat. Dacă Heurtin citea articolul, s-ar fi dus pe apa sâmbetei tot experimentul atât de greu obţinut.

Îl vedea pe condamnat trântindu-se pe o bancă de lângă perete, punând coatele pe masă şi ţinându-şi capul între mâini.

Patronul se apropie şi aşeză în faţa lui un pahar cu băutură.

Dufour avea să revină în sală şi să ia ziarul…

Lucas, deşi nu era la curent cu amănuntele cazului, ghicise şi se uita şi el cu mare atenţie pe fereastră. Un moment, vederea le-a fost acoperită de un remorcher care trecea prin faţa lor, cu farurile albe, verzi şi roşii aprinse, şuierând cu disperare.

— Gata! mormăi Maigret în momentul în care, pe celălalt mal, inspectorul Dufour revenea în sala localului.

Heurtin deschisese ziarul cu un gest neglijent. Oare informaţia care îl privea se afla pe prima pagină? O va vedea imediat?

Şi va avea Dufour destulă prezenţă de spirit ca să înlăture pericolul?

Detaliu caracteristic: inspectorul, înainte să acţioneze, simţi nevoia să întoarcă puţin capul spre Sena şi să arunce o privire în direcţia ferestrei la care se afla şeful lui.

Nu părea deloc omul potrivit, scund şi curăţel cum era, în localul acela plin de hamali duri şi de muncitori din uzină.

Totuşi, se apropie de Heurtin şi întinse mâna spre ziar. Probabil îi spunea:

— Pardon, domnule, e al meu…

Câţiva consumatori de la bar întoarseră capul. Evadatul ridică spre interlocutorul lui o privire mirată.

Dufour insista, încerca să apuce ziarul, se apleca.

— Hm! Hm! făcu Lucas, aflat lângă Maigret. Fusese de ajuns! Pentru că scena se schimbă brusc. Heurtin se ridicase în picioare, lent, ca un om care încă nu ştie ce va face.

Mâna lui stângă era crispată pe marginea ziarului, căruia poliţistul nu-i dăduse drumul.

Brusc, luă cu cealaltă mână un sifon de pe masa vecină şi îl lovi în cap pe inspector.

Janvier se afla la nici cincizeci de metri, pe malul apei. Totuşi, nu auzi nimic.

Dufour se clătină. Se izbi de bar şi sparse două pahare.

Trei oameni se repeziră la Heurtin. Alţi doi îl ţineau pe inspector de braţe.

Probabil că se stârnise zarvă, pentru că Janvier, încetând să mai contemple reflexele apei, întoarse capul spre local, făcu câţiva paşi, după care o luă la fugă.

— Repede! Ia o maşină… Dă fuga acolo, îi ordonă Maigret lui Lucas.

Brigadierul se conformă fără tragere de inimă. Ştia că va ajunge prea târziu.

Chiar şi Janvier, care se afla la faţa locului…

Evadatul se zbătea, striga ceva. Îl acuza oare pe Dufour că era de la poliţie?

În orice caz, îşi recăpătă o clipă libertatea mişcărilor, iar el profită ca să lovească becul electric cu sifonul pe care nu-l lăsase din mână.

Cu mâinile crispate pe pervazul ferestrei, comisarul stătea nemişcat. Pe chei, sub el, un taxi se punea în mişcare. Cineva aprinse în local un băţ de chibrit, care se stinse imediat. Cu toată distanţa, Maigret era aproape sigur că răsunase o împuşcătură.

Minute interminabile. Taxiul, care trecuse podul, mergea târâş-grăpiş pe drumul plin de gropi de pe celălalt mal al Senei.

Maşina înainta atât de încet, încât, la două sute de metri de *La Citanguette,* brigadierul Lucas sări din taxi şi porni în fugă. Poate că auzise împuşcătura?

Răsună un şuierat strident. Lucas sau Janvier chemau ajutoare…

Şi, acolo, în spatele geamurilor murdare pe care litere de email anunţau – lipseau un *m* şi un *r – Puteţi veni cu mâncarea de-acasă,* se aprinse o luminare, scoţând din întuneric forme vagi aplecate peste corpul unui om.

Dar scena era confuză. Siluetele, văzute de la o asemenea distanţă şi atât de prost luminate, erau imposibil de recunoscut.

Fără să se mişte de la fereastră, Maigret telefona:

— Alo! zise el cu o voce înăbuşită. Comisariatul Grenelle? Oameni, imediat, în maşină, în jurul localului *La Citanguette*!… Un individ înalt, cu capul mare şi palid la faţă, să fie arestat imediat dacă încearcă să fugă… Şi chemaţi un doctor…

Lucas ajunsese la faţa locului. Taxiul lui oprise în dreptul unuia dintre geamurile vitrinei, ascunzându-i comisarului o parte din sala localului.

În picioare pe un scaun, patronul puse un bec nou şi lumina puternică inundă din nou încăperea.

Deodată, sună telefonul.

— Alo!… Dumneavoastră sunteţi, domnule comisar?… Aici judecătorul Coméliau… Da, sunt acasă. Am avut invitaţi la cină. Dar am vrut să fiu cu sufletul împăcat…

Maigret tăcea.

— Alo! Nu întrerupeţi… Mă auziţi?

— Alo, da…

— Vă aud foarte slab… Aţi citit ziarele de seară? Toate preiau dezvăluirile din *Sifflet…* Cred că ar fi bine să…

Janvier ieşea în fugă din local şi se repezea în dreapta, în bezna terenului viran.

— În afară de asta, totul e bine?

— Totul e bine! răcni Maigret, închizând.

Era lac de transpiraţie. Pipa îi căzuse pe podea şi tutunul incandescent începea să ardă covorul.

— Alo! *La Citanguette,* domnişoară…

— Tocmai vorbeaţi cu cineva…

— Îţi cer *La Citanguette…* S-a-nţeles?

Şi constată, după o anumită mişcare din local, că telefonul suna. Patronul vru să se îndrepte spre aparat, dar Lucas i-o luă înainte.

— Alo, da… Domnule comisar?

— Eu sunt! răspunse Maigret cu o voce ostenită. A şters-o, ai?

— Bineînţeles!

— Dufour?

— Cred că nu-i nimic grav. I-a zdrelit pielea capului. Nici măcar n-a leşinat.

— Vine şi poliţia de la Grenelle.

— Vine degeaba. Cunoaşteţi locul… Şantiere, grămezi de materiale, curţi de uzine, apoi străduţele din Issy-les-Moulineaux…

— S-a tras?

— A fost o împuşcătură. Dar nu reuşesc să aflu cine a tras. Sunt toţi năuciţi, foarte cuminţi. Nici măcar nu par să înţeleagă ce s-a întâmplat.

O maşină dădea colţul cheiului, lăsa doi agenţi, apoi încă doi la o sută de metri mai departe.

Alţi patru agenţi coborâră în faţa localului şi unul dintre ei dădea ocol imobilului ca să păzească cea de-a doua ieşire, aşa cum se făcea de obicei.

— Ce fac? întrebă Lucas, după un moment de tăcere.

— Nimic… Organizează urmărirea, pentru orice eventualitate… Vin şi eu…

— Aţi chemat un medic?

— Am chemat…

Telefonista, care se ocupa şi de recepţia hotelului, tresări văzând o umbră mare în faţa ei.

Maigret era atât de calm, atât de rece, avea o faţă atât de lipsită de expresie, încât nu părea să fie om ca toţi oamenii.

— Cât face?

— Plecaţi?

— Cât face?

— Trebuie să întreb administratorul… Câte convorbiri telefonice aţi avut? Staţi puţin…

Văzând că se ridică de pe scaun, comisarul o prinse de braţ, o forţă să se aşeze la loc şi puse pe birou o bancnotă de o sută de franci.

— E destul?

— Da… Cred că da… Dar…

Maigret plecă oftând, merse lent pe trotuar şi trecu podul fără să grăbească pasul măcar o clipă.

La un moment dat, îşi pipăi buzunarele, vrând să-şi scoată pipa, nu o găsi şi probabil că îşi zise că era un semn rău, pentru că pe buze îi apăru un zâmbet amar.

În jurul localului se opriseră câţiva mateloţi, dar fără să se arate foarte curioşi. Cu o săptămână înainte, doi arabi se omorâseră între ei în acelaşi loc. Cu o lună în urmă, fusese scos din apă, cu o cange, un sac în care se aflau picioarele şi trunchiul unei femei.

Se puteau zări imobilele luxoase din Auteuil, acoperind orizontul de cealaltă parte a Senei. Vagoanele unui metrou făceau să se cutremure un pod din apropiere.

Începuse să picure. Agenţi în uniformă mişunau de colo-colo, proiectând în jurul lor lumina palidă a lanternelor.

Numai Lucas stătea în picioare în bar. Clienţii care asistaseră sau luaseră parte la încăierare se aşezaseră lângă perete.

Iar brigadierul trecea de la unul la altul, examina actele, în timp ce oamenii se uitau urât la el.

Dufour fusese deja dus în maşina poliţiei, care demară cât putea de lin.

Maigret nu spuse nimic. Cu mâinile în buzunarele pardesiului, se uită în jur, lent, cu o privire care părea strivitoare.

Patronul vru să-i explice ceva.

— Jur, domnule comisar, că atunci când…

Maigret îi făcu semn să tacă, se apropie de un arab, îl cercetă din ochi din cap până-n picioare, iar acesta se făcu pământiu la faţă.

— Lucrezi undeva?

— Da, la Citroën…

— Pentru cât timp mai ai interdicţie de şedere?

Maigret îi făcu semn unui agent, un semn care însemna: „Ia-l!”.

— Domnule comisar! strigă arabul, care era împins spre uşă. O să vă explic… N-am făcut nimic…

Maigret nu mai asculta. Un polonez nu avea actele chiar în regulă.

— Ia-l!

Asta era tot! Pe podea găsiră revolverul lui Dufour, cu un tub de cartuş gol. Apoi, cioburile sifonului şi ale becului. Ziarul era rupt şi fusese stropit de sânge în două locuri.

— Ce facem cu ei? întrebă Lucas, care terminase cu examinarea actelor.

— Dă-le drumul…

Janvier se întoarse abia după un sfert de oră. Îl găsi pe Maigret prăvălit într-un colţ al localului, împreună cu brigadierul Lucas. Avea pantofii plini de noroi şi pete negre pe impermeabil.

Nu era nevoie să spună nimic. Se aşeză lângă ceilalţi doi.

Maigret, care părea că se gândeşte la cu totul altceva, rosti, privind absent spre bar, unde patronul stătea cu un aer umil şi întristat:

— Rom…

Mâna sa căută din nou pipa prin buzunare.

— Dă-mi o ţigară, i se adresă el lui Janvier, oftând.

Inspectorul ar fi vrut să găsească ceva de spus. Dar era atât de emoţionat văzând umerii căzuţi ai şefului său, încât nu putu decât să-şi tragă nasul şi să întoarcă privirile în altă parte.

Judecătorul Coméliau, în apartamentul său din Champ-de-Mars, era gazda unui dineu cu douăzeci de invitaţi, urmat de o seară dansantă intimă.

Inspectorul Dufour fusese întins pe o masă din oţel de un medic din Grenelle, care supraveghea, în timp ce-şi îmbrăca halatul alb, sterilizarea instrumentelor.

— Credeţi că rămân cu semn? întrebă poliţistul, care, din poziţia în care se afla, nu putea să zărească decât tavanul. Capul nu e spart, nu?

— Nu! Nici pomeneală! Doar câteva puncte de sutură…

— Şi părul o să crească la loc? Sunteţi sigur?…

Doctorul, cu pensa lucitoare în mână, îi făcu semn ajutorului său să-l ţină bine pe pacient, care îşi înăbuşi un strigăt de durere.

— CAPITOLUL IV —

Marele cartier general

Maigret nu reacţionă nici măcar o dată, nu schiţă nici cel mai mic gest de protest sau de agasare.

Grav şi tras la faţă, ascultă până la sfârşit, cu deferenţă şi umilinţă. Poate că doar mărul lui Adam îi tresărise brusc atunci când domnul Coméliau se arătase foarte dur, foarte vehement.

Subţirel, nervos, crispat, judecătorul de instrucţie se plimba prin birou şi vorbea atât de tare, încât arestaţii de pe culoar probabil că auzeau şi ei frânturi de fraze.

Din când în când, apuca un obiect, îl răsucea câteva clipe în mână, apoi îl punea la loc pe birou cu un gest violent.

Grefierul, jenat, se uita în altă parte. Iar Maigret, în picioare, aştepta, dominându-l cu un cap pe judecător.

Acesta, după un ultim reproş, trase cu ochiul la faţa interlocutorului său, apoi întoarse capul pentru că, totuşi, Maigret era un bărbat de patruzeci şi cinci de ani care, timp de douăzeci de ani, se ocupase de cele mai diferite şi mai delicate cazuri.

Şi era mai ales un bărbat!

— Dar chiar nu spui nimic?

— Mi-am anunţat mai adineauri şefii că-mi voi da demisia peste zece zile, dacă nu voi reuşi să le predau vinovatul.

— Adică să pui mâna pe Joseph Heurtin…

— Să le predau vinovatul, repetă Maigret, cu simplitate.

Iar judecătorul izbucni:

— Încă mai crezi…?

Maigret nu spuse nimic. Şi domnul Coméliau, pocnind din degete, zise cu repeziciune:

— Să punem punct! O să ajungi să mă scoţi din minţi! Când ai ceva nou, telefonează-mi!

Comisarul salută şi porni pe culoarele familiare. Dar, în loc să coboare spre stradă, se îndreptă spre mansarda Palatului de Justiţie, unde intră în laboratorul de cercetări al poliţiei.

Unul dintre experţi, văzându-l brusc în faţa lui şi frapat de felul în care arăta, întrebă, întinzându-i mâna:

— Nu vă simţiţi bine?

— Foarte bine, mulţumesc…

Privea în gol. Stătea cu mâinile în buzunarele pardesiului său gros de culoare neagră. Semăna cu cineva care, după o lungă călătorie, vede cu alţi ochi nişte locuri care i-au fost familiare.

În această stare, frunzări câteva fotografii făcute cu o zi înainte, într-un apartament spart, şi citi câteva fişe cerute de unul dintre colegii lui.

Într-un colţ, un tânăr imberb, înalt şi slab, cu ochii de miop protejaţi de lentile groase, se uita la el cu o uimire înduioşată.

Pe masa lui se aflau lupe de toate mărimile, răzuitoare, pensete, sticluţe cu cerneală sau cu reactivi, precum şi un ecran de sticlă luminat de o lampă electrică puternică.

Era Moers, care se specializase în studiul documentelor, cernelurilor şi diferitelor tipuri de scris.

Ştia că la el venise Maigret. Totuşi, comisarul nici măcar nu se uita la dânsul, mişcându-se de colo-colo parcă fără niciun rost.

În sfârşit, scoase o pipă din buzunar, o aprinse şi spuse cu o voce falsă:

— Gata!… La treabă!

Moers, care ştia de unde venea comisarul, înţelese, dar se prefăcu că nu remarcase nimic.

Maigret îşi scoase pardesiul, căscă, îşi mişcă muşchii feţei, vrând parcă să redevină el însuşi. Apucă un scaun de spetează, îl duse lângă tânăr, se aşeză de-a-ndoaselea şi zise pe un ton afectuos:

— Ce ne spune nouă Moers?

Se terminase. Scuturase apăsarea de pe umeri.

— Ascult…

— Mi-am petrecut noaptea studiind biletul. Păcat că a trecut prin mâinile atâtor oameni. Pentru că acum e inutil să mai cauţi amprente digitale…

— Nici nu speram.

— Am trecut azi-dimineaţă devreme pe la *Coupole.* Am examinat toate călimările. Cunoaşteţi localul? Sunt mai multe săli separate: întâi, marea braserie, din care o parte devine restaurant la ora mesei. Apoi, sala de la etajul unu… Pe urmă, terasa. În sfârşit, un mic bar în stil american, la stânga, unde se adună obişnuiţii localului.

— Ştiu…

— Biletul a fost scris cu cerneala de la bar. Literele au fost trasate cu mâna stângă, nu de un stângaci, ci de cineva care ştie că aproape toate textele scrise cu mâna stângă arată cam la fel.

Scrisoarea adresată ziarului *Sifflet* se afla încă pe ecranul de sticlă aşezat în

faţa lui Moers.

— Un lucru e sigur: expeditorul e un intelectual şi aş jura că vorbeşte şi scrie curent în mai multe limbi. Acum, dacă încerc să fac grafologie… Dar ieşim din domeniul ştiinţelor exacte.

— Spune…

— Ei bine, ori mă înşel amarnic, ori ne aflăm în prezenţa unui individ de excepţie… Mai întâi, o inteligenţă cu mult peste medie. Dar lucrul cel mai tulburător este amestecul de voinţă şi de slăbiciune, de răceală şi de emotivitate… Este scrisul unui bărbat… Şi totuşi, remarc trăsături de caracter clar feminine.

Moers se afla pe terenul lui preferat. Se îmbujorase la faţă de plăcere. Maigret schiţă un zâmbet fără să vrea şi tânărul se tulbură.

— Ştiu că tot ce vă spun nu e prea clar şi că un judecător de instrucţie nu m-ar asculta până la capăt. Şi totuşi… Uitaţi, aş pune prinsoare, domnule comisar, că omul care a ticluit această scrisoare suferă de o boală gravă şi ştie acest lucru. Dacă ar fi scris cu dreapta, aş fi putut să vă spun mai multe… Ah, era să uit un detaliu! Pe hârtie am găsit pete. Dar poate că au fost făcute la tipografie. În orice caz, una dintre ele e o pată de capucino… În sfârşit, pentru tăiatul părţii de sus a foii nu s-a folosit un cuţit, ci un obiect rotunjit, cum ar fi o linguriţă…

— Cu alte cuvinte, biletul a fost scris ieri-dimineaţă, în barul de la *Coupole,* de un client care bea un capucino şi care vorbeşte curent câteva limbi…

Maigret se ridică şi întinse mâna, murmurând:

— Mersi, drăguţă. Îmi dai înapoi scrisoarea?

Mormăi un salut pentru toată lumea şi, după ce uşa se închise în urma lui, cineva spuse, cu oarecare admiraţie:

— Şi totuşi, după o lovitură ca asta…

Dar Moers, al cărui cult pentru Maigret era bine cunoscut, îl privi în aşa fel încât omul tăcu şi îşi continuă treaba.

Parisul avea acel aspect mohorât din zilele urâte de octombrie: o lumină crudă cădea din cerul ca un tavan murdar. Pe trotuare încă se mai vedeau urmele ploii din timpul nopţii.

Şi chiar trecătorii aveau aerul morocănos al oamenilor care încă nu s-au adaptat la iarnă.

Întreaga noapte, la Prefectură fuseseră dactilografiate ordine de serviciu, duse apoi de plantoane la toate comisariatele, expediate telegrafic la toate jandarmeriile, la posturile de la vamă şi la poliţia gărilor.

Astfel că toţi agenţii de poliţie, fie ei în uniformă sau inspectori de la Ordinea

Publică, de la Mondenă, de la Supravegherea Hotelurilor ori de la Moravuri, aveau în minte aceleaşi semnalmente şi se uitau cu atenţie la cei din jur în speranţa de a descoperi acelaşi om.

Şi aşa se întâmpla de la un capăt la altul al Parisului, chiar şi la periferie. Jandarmii, pe toate drumurile, cereau actele tuturor vagabonzilor.

În trenuri, la frontieră, oamenii se mirau că erau chestionaţi mai minuţios decât de obicei.

Era căutat Joseph Heurtin, condamnat la moarte de Tribunalul Senei, evadat de la închisoarea Santé, dispărut în urma unei încăierări cu inspectorul Dufour în localul *La Citanguette.*

Când a fugit, mai avea în buzunar în jur de douăzeci şi doi de franci, spuneau notele de serviciu scrise de Maigret.

Iar comisarul, singur, părăsea Palatul de Justiţie, fără să mai treacă măcar pe la biroul lui de la Poliţia Judiciară, lua un autobuz până în Piaţa Bastiliei şi suna la uşa unui apartament de la etajul trei al unui imobil din strada Chemin-Vert.

Înăuntru stăruia un miros de iodoform şi de rasol. O femeie, care încă nu avusese timp să-şi facă toaleta, spuse:

— Ah! O să-i pară tare bine că aţi venit…

În camera lui, inspectorul Dufour stătea în pat şi avea un aer trist şi îngrijorat.

— Te simţi bine, bătrâne?

— Dacă se poate spune aşa… Se pare că părul n-o să mai crească pe cicatrice şi că va trebui să port perucă.

Cum făcuse şi la laborator, Maigret se învârti prin cameră, ca unul care nu ştie unde să se aşeze. În sfârşit, mormăi:

— Ai necaz pe mine?

Soţia lui Dufour, care era încă tânără şi drăguţă, stătea în cadrul uşii.

— El să aibă necaz pe dumneavoastră? De azi-dimineaţă îmi tot repetă că nu ştie cum o să vă descurcaţi. Voia să mă duc să vă telefonez de la poştă…

— Lasă!… Ne vedem mâine-poimâine… spuse comisarul. O scoatem noi la capăt…

Dar nu se duse acasă, deşi locuia la cinci sute de metri de acolo, pe bulevardul Richard Lenoir. Simţea nevoia să meargă pe jos, să se simtă în mijlocul mulţimii care îl atingea uşor în trecere, indiferentă.

Şi, pe măsură ce mergea astfel, îşi pierdea acel aer echivoc de şcolar prins asupra faptului pe care îl avusese dimineaţă. Trăsăturile îi deveneau mai dure. Fuma pipă după pipă, ca în zilele lui bune.

Domnul Coméliau ar fi fost foarte mirat şi probabil indignat dacă ar fi bănuit că Maigret nici nu se gândea cum să-l găsească pe Joseph Heurtin. Căci, pentru

comisar, aceasta era o problemă secundară.

Condamnatul la moarte era pe undeva, în mijlocul câtorva milioane de indivizi. Dar Maigret avea convingerea că, în ziua când va avea nevoie de el, îl va prinde aproape imediat.

Nu! Se gândea la biletul scris în barul *La Coupole.* Şi, poate chiar mai mult, la un lucru pe care îl neglijase cu ocazia primei anchete, făcându-şi acum reproşuri.

Dar, în iulie, toată lumea era foarte sigură de vinovăţia lui Heurtin! Judecătorul de instrucţie preluase imediat cazul, eliminând astfel poliţia.

— Crima a fost comisă la Saint-Cloud, pe la două şi jumătate dimineaţa… Heurtin sosise la el acasă, pe strada Monsieur-le-Prince, înainte de ora patru. Nu venise cu trenul, nici cu tramvaiul, nici cu un alt mijloc de transport în comun. Nu luase nici taxiul. Triciclul rămăsese la patronul lui, pe strada Sèvres…

Şi nu se putea întoarce pe jos! Sau, dacă ar fi făcut-o, ar fi trebuit să alerge fără oprire!

În intersecţia Montparnasse, pulsul vieţii bătea cu putere. Se făcuse douăsprezece şi jumătate. Deşi venise toamna, terasele celor patru mari cafenele care se aliniau în apropierea bulevardului Raspail erau înţesate de consumatori, dintre care optzeci la sută străini.

Maigret merse până la *Coupole,* căută barul american şi intră.

Înăuntru erau doar cinci mese, toate ocupate. Cei mai mulţi dintre clienţi stăteau cocoţaţi pe taburetele de la bar sau în picioare în jurul lui.

Comisarul auzi pe cineva care comanda:

— Un *Manhattan…*

Şi spuse imediat:

— Şi mie la fel.

El făcea parte din generaţia braseriilor şi a ţapilor de bere. Barmanul aşeză în faţa lui o farfurioară cu măsline, de care Maigret nu se atinse.

— Îmi daţi voie… spuse o suedeză tânără, cu părul mai mult galben decât blond.

Era lume multă. Un ghişeu aflat la celălalt capăt al încăperii se deschidea şi se închidea mereu, în timp ce oficiul trimitea măsline, chipsuri, sandvişuri şi băuturi calde.

Patru chelneri strigau în acelaşi timp, într-un zgomot de farfurii şi pahare, în timp ce clienţii vorbeau unii cu alţii în limbi diferite.

Iar impresia dominantă era că barmanul, chelnerii, clienţii şi decorul formau un tot foarte omogen.

Oamenii stăteau cu familiaritate laolaltă şi, fie că era vorba de o femeiuşcă,

de un industriaş care cobora din limuzina lui în compania unor amici veseli sau de un pictoraş estonian, toţi îi spuneau Bob barmanului-şef.

Consumatorii se adresau unul altuia fără pretenţii, ca între colegi. Un german vorbea englezeşte cu un yancheu, iar un norvegian amesteca cel puţin trei limbi ca să se facă înţeles de un spaniol.

Erau acolo două femei pe care fiecare le cunoştea, fiecare le saluta, şi Maigret recunoscu în una dintre ele, acum grasă şi îmbătrânită, dar purtând o haină de blană, o puştoaică pe care trebuise să o ducă pe vremuri la Saint-Lazare, în urma unei razii făcute pe strada Roquette.

Avea vocea răguşită, ochii obosiţi şi toţi îi strângeau mâna în trecere. Trona la masa ei, ca şi cum ar fi incarnat singură toată acea amestecătură de oameni care se agitau.

— Aveţi ceva de scris? întrebă Maigret, adresându-se barmanului.

— Nu la ora aperitivului… Sau, dacă vreţi neapărat, trebuie să vă duceţi în braserie.

Printre grupurile zgomotoase se aflau şi câţiva inşi izolaţi. Şi poate că aceasta era caracteristica cea mai pitorească a acelui loc.

Pe de o parte, unii care vorbeau tare, se agitau, comandau mereu de băut şi afişau haine luxoase şi excentrice.

Pe de altă parte, ici şi colo, fiinţe care păreau că veniseră din cele patru colţuri ale lumii doar ca să se implanteze în acea mulţime zgomotoasă.

De exemplu, o femeie tânără, care cu siguranţă nu avea douăzeci şi doi de ani, purtând un taioraş negru, bine croit, confortabil, dar care probabil că fusese călcat de vreo sută de ori.

O figură aparte, obosită şi nervoasă. Lângă ea, un carnet de crochiuri. Şi, în mijlocul celor care consumau aperitive la zece franci, ea bea un pahar cu lapte şi mânca un corn.

La ora unu! Era masa ei de prânz. Profita de ocazie ca să citească un ziar rusesc, pus la dispoziţie de local.

Nu auzea şi nu vedea nimic. Îşi ronţăia fără grabă cornul, bea din când în când o gură de lapte, indiferentă la grupul care, aflat la masa ei, ajunsese la al patrulea cocteil.

Nu mai puţin frapant era un bărbat al cărui păr ar fi fost de ajuns ca să atragă privirile. Era roşcat, creţ şi foarte lung.

Omul purta un costum închis la culoare, lustruit de atâta purtat, obosit, şi o cămaşă albastră fără cravată, cu gulerul descheiat.

Stătea la capătul celălalt al barului, având atitudinea unui vechi client pe care nimeni nu ar îndrăzni să-l deranjeze, şi mânca un iaurt, ducând linguriţa la gură

într-un ritm susţinut.

Oare avea cinci franci în buzunar? De unde venea? Unde se ducea? Şi cum îşi procura cei câţiva bănuţi pentru acel iaurt, care era probabil singura lui masă zilnică?

Ca şi rusoaica, avea o privire febrilă, pleoapele obosite, dar în fizionomia lui puteai desluşi un fel de mândrie, de dispreţ zdrobitor.

Nimeni nu venea să dea mâna cu el, să-i adreseze o vorbă.

Deodată, pe uşa turnantă intră un cuplu şi Maigret, în oglindă, recunoscu familia Crosby, care coborâse dintr-o maşină americană ce costa pe puţin două sute cincizeci de mii de franci.

Putea fi văzută lângă trotuar, atrăgând cu atât mai mult atenţia, cu cât întreaga caroserie era nichelată.

William Crosby întinse mâna pe deasupra barului de acaju, printre doi clienţi care îi făcură loc, şi strânse degetele barmanului, spunându-i:

— Merge treaba, Bob?

Doamna Crosby se repezi spre mica suedeză blondă, pe care o sărută şi cu care începu să converseze în engleză cu volubilitate.

Cei doi nici măcar nu aveau nevoie să comande. Bob împinse spre Crosby un *whisky and soda* şi pregătea un *rose* pentru tânăra femeie, întrebând:

— V-aţi şi întors de la Biarritz?

— N-am stat decât trei zile… Plouă şi mai mult ca aici.

Crosby îl zări pe Maigret şi îl salută cu o mişcare a capului.

Era un tânăr înalt, la vreo treizeci de ani, cu părul negru şi mersul elastic.

Dintre toţi cei care se adunaseră în bar în acel moment, el era cu siguranţă singurul a cărui eleganţă vădea mai mult bun-gust.

Dădea mâna cu unii, molatic, şi îi întreba pe prieteni:

— Ce vrei să bei?

Era bogat. Avea la uşă o maşină sport, de care se folosea ca să dea o fugă la Nisa, Biarritz, Deauville sau Berlin, după cum dorea.

Locuia de câţiva ani într-un hotel de lux de pe bulevardul George V şi moştenise de la mătuşa lui, în afara vilei de la Saint-Cloud, cincisprezece sau douăzeci de milioane de franci.

Doamna Crosby era micuţă, dar plină de vivacitate şi vorbea fără oprire, amestecând engleza şi franceza, cu un accent inimitabil şi o voce înaltă care era de ajuns ca s-o recunoşti şi fără s-o vezi.

Între ei şi Maigret se aflau câţiva consumatori. Un deputat cunoscut de comisar intră în bar şi dădu mâna afectuos cu tânărul american.

— Luăm masa împreună?

— Nu azi… Suntem invitaţi în oraş.

— Mâine?

— S-a făcut. Ne întâlnim aici.

— Domnul Valachine este chemat la telefon! anunţă un comisionar.

Cineva se ridică şi se îndreptă spre cabine.

— Două *roses!*

Zgomot de farfurii. O zarvă care creştea în intensitate.

— Puteţi să-mi schimbaţi dolari?

— Vedeţi cursul în ziar…

— Suzy nu-i aici?

— Tocmai a plecat. Ia dejunul la *Maxim's…*

Maigret se gândea la băiatul cu cap de hidrocefal, cu braţe lungi, care se pierduse în gloata Parisului, cu douăzeci şi ceva de franci în buzunar şi pe care toată poliţia din Franţa îl căuta chiar în acel moment.

Îşi amintea faţa lui lividă când urca încetişor de-a lungul zidului întunecat al închisorii Santé.

Apoi telefoanele de la Dufour… *Doarme…*

Dormise o zi întreagă!

Unde se afla acum? Şi de ce, da, de ce ar fi ucis-o pe doamna Henderson, când nu o cunoştea şi nu furase nimic de la ea?

— Veniţi din când în când să luaţi un aperitiv aici?

Întrebarea fusese pusă de William Crosby. Se apropiase de Maigret, întinzându-i tabachera cu ţigări.

— Mulţumesc… Fumez doar pipă.

— Vreţi să beţi ceva? Un whisky?

— După cum vedeţi, am comandat deja!

Crosby păru nemulţumit.

— Înţelegeţi engleza, rusa şi germana?

— Franceza, atât şi nimic mai mult.

— Atunci, probabil că *La Coupole* vi se pare un adevărat Turn Babel. Nu v-am mai zărit niciodată… Apropo, e adevărat ce se spune?

— Adică?

— Asasinul… ştiţi…

— Aş! Niciun motiv de-ngrijorare.

Crosby se uită o clipă foarte atent la el.

— Haideţi! Faceţi-ne plăcerea să beţi ceva cu noi. Soţia mea va fi încântată. V-o prezint pe domnişoara Edna Reichberg, fiica fabricantului de hârtie din Stockholm. Campioană la patinaj anul trecut la Chamonix. Comisarul Maigret,

Edna…

Rusoaica în negru era mai departe cufundată în lectura ziarului, iar bărbatul cu părul roşcat visa, cu ochii pe jumătate închişi, în faţa paharului din care curăţase şi ultima picătură de iaurt.

Edna spuse din vârful buzelor:

— Încântată…

Strânse cu vigoare mâna lui Maigret, apoi îşi continuă în engleză conversaţia cu doamna Crosby, în timp ce William se scuza:

— Îmi daţi voie… Sunt chemat la telefon… Două whiskyuri, Bob… Mă scuzaţi…

Afară, maşina nichelată strălucea în lumina mohorâtă şi o siluetă jalnică îi dădea ocol, se apropia de *La Coupole* târându-şi picioarele, apoi se oprea o clipă în faţa uşii turnante a barului. Doi ochi roşiatici scrutau interiorul, în timp ce un chelner se apropia deja ca să-i spună amărâtului să-şi vadă de drum.

Poliţia îl căuta mai departe pe evadatul de la închisoarea Santé.

Iar el se afla acolo, la câţiva paşi de comisar!

— CAPITOLUL V —

Amatorul de caviar

Maigret nu mişcă, nici măcar nu tresări. Chiar lângă el, doamna Crosby şi tânăra suedeză sporovăiau în engleză, bând un cocteil. Iar comisarul era atât de aproape de aceasta din urmă, din pricina îngustimii barului, încât femeia îl atingea uşor la fiecare mişcare.

Maigret înţelegea de bine, de rău că era vorba de un anume José care, la *Ritz,* îi făcuse curte tinerei şi îi propusese cocaină.

Râdeau amândouă. William Crosby, care se întorcea de la telefon, îi repetă comisarului:

— Mă scuzaţi… A fost în legătură cu maşina pe care vreau s-o vând ca să cumpăr alta.

Turnă sifon în ambele pahare.

— Noroc!

Afară, silueta ştearsă a condamnatului la moarte părea pur şi simplu că pluteşte în jurul terasei.

Când fugise de la *Citanguette,* Joseph Heurtin îşi pierduse probabil şapca, pentru că acum era cu capul gol. Părul îi fusese tuns zero în închisoare şi lucrul acesta scotea şi mai mult în evidenţă enormitatea urechilor. Pantofii lui nu mai aveau culoare, nici formă.

Şi unde dormise de avea costumul atât de mototolit, atât de plin de praf şi noroi?

Dacă ar fi întins mâna la trecători, prezenţa lui ar fi fost explicabilă, pentru că avea aerul celei mai jalnice epave umane. Dar nu cerşea. Nu vindea nici şireturi, nici creioane.

Se mişca de colo-colo, purtat de mulţime, uneori se depărta câţiva metri, apoi revenea părând că merge contra unui curent puternic.

Îi crescuse barba şi părea mai slab.

Dar în special ochii îl făceau ameninţător, pentru că privea ţintă barul, încercând să vadă prin geamurile aburite.

Reuşi încă o dată să ajungă în prag, şi Maigret era gata să creadă că va deschide uşa.

Comisarul fuma nervos, cu tâmplele asudate, şi era atât de încordat, încât i se părea că sensibilitatea îi crescuse de zece ori.

Un moment excepţional. Puţin mai devreme, părea un învins. Simţea că-i fuge pământul de sub picioare. Drama se îndepărtase de el şi nimic nu-i

permitea să creadă că va redeveni stăpân pe elementele ei.

Îşi bău whiskyul încet, în timp ce Crosby, din politeţe, se întorcea pe jumătate spre el, intervenind în conversaţia soţiei sale cu Edna.

Lucru ciudat: fără să vrea, fără ca măcar să-şi dea seama, Maigret nu pierdea nimic din acel spectacol atât de complex.

În jurul lui se agitau o mulţime de oameni. Zgomotele erau atât de numeroase, încât deveneau un vuiet la fel de confuz ca al mării. Voci, gesturi, atitudini…

Iar el vedea totul: bărbatul aşezat la masă în faţa paharului de iaurt, vagabondul ce revenea în mod irezistibil spre uşă, zâmbetul lui Crosby, grimasa soţiei sale care îşi făcea buzele, mişcarea barmanului, care pregătea un *flip* agitând puternic shakerul…

Şi clienţii care plecau unul după altul… Cuvintele pe care le schimbau între ei…

— Diseară, aici?

— Încearcă s-o aduci pe Léa…

Barul se golea treptat. Se făcuse unu şi jumătate. Din sala vecină se auzea zgomot de furculiţe.

Crosby puse o bancnotă de o sută de franci pe tejghea.

— Mai staţi? îl întrebă el pe comisar.

Nu-l văzuse pe cel de-afară. Dar avea să dea nas în nas cu el, la ieşire.

Maigret aştepta această secundă cu o nerăbdare aproape dureroasă. Doamna Crosby şi Edna îl salutară cu o mişcare a capului şi un zâmbet.

Joseph Heurtin se afla la nici doi metri de uşă. Unul dintre pantofii lui nu mai avea şiret. Probabil că, dintr-un moment în altul, un agent de poliţie va veni să-i ceară actele sau să-l roage să circule.

Uşa turnantă se deschise. Crosby, cu capul gol, păşi spre maşină. Cele două femei veneau în urma lui, râzând de gluma uneia dintre ele.

Şi nu se întâmplă nimic! Heurtin nu se uită la americani mai mult ca la ceilalţi trecători! Nici William şi nici soţia lui nu-i acordară vreo atenţie.

Cei trei urcară în maşină şi trântiră portierele.

Oamenii ieşeau, împingându-l înapoi pe condamnatul la moarte, care acum se apropiase din nou.

Deodată, în oglindă, Maigret zări o faţă, doi ochi pătrunzători sub sprâncenele stufoase şi un zâmbet abia schiţat, dar plin de ironie.

Pleoapele căzură imediat peste ochii prea grăitori. Dar nu îndeajuns de repede pentru ca poliţistul să nu aibă impresia că lui i se adresa acea ironie.

Bărbatul care îl privise şi care acum nu se mai uita la nimic şi la nimeni era

consumatorul de iaurt cu părul roşcat.

Când un englez care citea ziarul *Times* plecă de la bar şi taburetele înalte rămaseră goale, Bob spuse:

— Mă duc la masă.

Cele două ajutoare ale sale ştergeau tejgheaua de acaju, aşezau la loc paharele şi farfuriile pe care mai rămăseseră măsline şi chipsuri.

Dar la mese mai zăboveau doi consumatori: omul cu părul roşcat şi rusoaica îmbrăcată în negru, care nu păreau să-şi dea seama că rămăseseră singuri.

Afară, Joseph Heurtin continua să dea târcoale, şi ochii lui erau atât de obosiţi, faţa atât de palidă, încât unul dintre chelneri, după ce se uită bine la el prin geam, îi spuse lui Maigret:

— Altul care o să facă o criză de epilepsie... Au mania să aleagă terasele cafenelelor. Mă duc să-l anunţ pe omul nostru din faţă...

— Nu...

Bărbatul cu iaurtul putea să audă. Totuşi, Maigret coborî doar puţin glasul şi continuă:

— Telefonaţi pentru mine la Poliţia Judiciară. Le spuneţi să trimită aici doi oameni. De preferinţă Lucas şi Janvier. Aţi reţinut?

— Pentru vagabondul ăsta?

— N-are importanţă...

Era o linişte desăvârşită, după ora zgomotoasă a aperitivului.

Omul cu părul roşcat nu se mişcase, nu tresărise. Femeia în negru întoarse pagina ziarului.

Al doilea chelner se uita acum curios la Maigret. Şi minutele treceau, se scurgeau încet, secundă cu secundă.

Chelnerul îşi făcea casa, în foşnet de bancnote şi clinchet de monede. Cel care telefonase reveni.

— Mi-au răspuns că vor trimite.

— Mulţumesc.

Comisarul strivea taburetul firav cu greutatea lui şi fuma pipă după pipă, golindu-şi paharul de whisky cu gândul aiurea, uitând că nu mâncase de prânz.

— Un capucino...

Vocea venea din colţul unde se afla bărbatul cu iaurtul. Chelnerul dădu din umeri, privindu-l pe Maigret, şi strigă spre ghişeu:

— Un capucino!

Şi, cu glas scăzut, comisarului:

— Acum are ce-i trebuie până la şapte seara. Ca şi cealaltă de colo...

Şi arătă cu bărbia spre rusoaică.

Trecură douăzeci de minute. Heurtin, ostenit de atâta mers, stătea încremenit la marginea trotuarului, şi un bărbat care urca în maşină, luându-l drept cerşetor, îi întinse o monedă, pe care el nu îndrăzni s-o refuze.

Mai avea vreun bănuţ din cei douăzeci şi ceva de franci? Mâncase ceva de ziua trecută? Dormise?

Barul îl atrăgea. Şi se apropia din nou, cu frică, trăgând cu ochiul la chelnerii care îl mai alungaseră deja de la terasă.

De data aceasta nu mai era agitaţie, aşa că putu să ajungă la geamuri, lipindu-şi faţa de ele; nasul i se turtea hazliu, în timp ce ochii mici scrutau interiorul.

Omul cu părul roşcat duse ceaşca la buze. Nu întoarse capul spre stradă.

Dar de ce acel zâmbet, asemenea celui de adineauri, făcea să-i licărească ochii?

Un comisionar al localului, care nu avea şaisprezece ani, se adresă zdrenţărosului, iar acesta se îndepărtă încă o dată, abia târându-şi picioarele. Brigadierul Lucas coborî dintr-un taxi, intră cu un aer mirat şi privi şi mai mirat sala goală.

— Dumneavoastră ne-aţi…

— Ce bei?

Şi cu glas mai scăzut:

— Priveşte afară.

Lucas avu nevoie de câteva secunde ca să repereze silueta şi faţa i se lumină brusc.

— Măi, să fie! Aţi reuşit să…

— Nici vorbă! Barman… Un coniac.

Rusoaica strigă cu un accent puternic:

— Chelner! îmi dai şi mie *L'Illustration…* Şi cartea de telefon a meseriilor…

— Bea-ţi paharul, bătrâne Lucas. Ieşi şi nu-l scapi din ochi, da?

— Nu credeţi că ar fi preferabil…

Şi mâna brigadierului mişcă în buzunar cătuşele.

— Nu încă… Du-te.

În pofida calmului său aparent, comisarul era într-o asemenea tensiune nervoasă, încât puţin lipsi să nu spargă paharul în mâna lui mare în timp ce bea.

Omul cu părul roşu nu părea dispus să plece. Nu citea, nu scria, nu se uita la nimic în mod deosebit. Afară, Joseph Heurtin aştepta în continuare.

La patru după-amiază, situaţia era exact aceeaşi, cu diferenţa că evadatul de la Santé se dusese să se aşeze pe o bancă, de unde se uita ţintă la uşa barului.

Maigret mâncase un sandviş, fără tragere de inimă. Rusoaica în negru ieşi, după ce îşi aranjă îndelung machiajul.

Astfel, în bar nu mai rămăsese decât bărbatul cu iaurtul. Heurtin observase plecarea tinerei femei fără să facă nicio mişcare. Se aprindeau lămpile, deşi felinarele încă rămâneau stinse.

Un angajat aducea alte sticle de băutură; altul mătura în grabă.

Zgomotul unei linguriţe trântite pe farfurioară, venind din colţul unde se afla bărbatul cu părul roşu, îi surprinse pe barman şi pe Maigret.

Fără să se deranjeze, fără să-şi dea osteneala să-şi ascundă dispreţul faţă de un aşa amărât de client, chelnerul spuse:

— Un iaurt şi un capucino. Treizeci şi cu unu cincizeci, asta face patru franci cincizeci.

— Pardon. Daţi-mi sandvişuri cu icre negre.

Vocea era calmă. În oglindă, comisarul vedea amuzamentul din ochii pe jumătate închişi ai clientului.

Barmanul se duse la ghişeu.

— Un sandviş cu caviar!

— Trei! îl corectă străinul.

— Trei cu caviar!

Barmanul îşi privea clientul cu un aer bănuitor, îl întrebă, ironic:

— Şi votcă?

— Da, şi votcă.

Maigret făcea un efort să înţeleagă. Bărbatul se schimbase. Îşi pierduse acea imobilitate extraordinară.

— Şi ţigări! strigă el.

— Maryland?

— Abdullah…

Fumă una, în timp ce aştepta sandvişurile, şi se distră creionând ceva pe pachet. Apoi mâncă atât de repede, încât chelnerul abia revenise la locul lui când omul se ridică.

— Treizeci de franci sandvişurile… Şase votca. Douăzeci şi doi de franci ţigările plus consumaţia dinainte.

— Voi plăti mâine…

Maigret se încruntase. Încă îl mai putea zări pe Heurtin pe bancă.

— O clipă! Vorbiţi pentru asta cu directorul!

Bărbatul cu părul roşu se înclină şi aşteptă, ducându-se să se aşeze la locul lui. Directorul îşi făcu apariţia în smoching.

— Ce s-a întâmplat?

— Domnul vrea să plătească mâine. Trei sandvişuri cu caviar, ţigări Abdullah şi restul…

Clientul nu se arăta deloc jenat. Se înclină din nou, mai ironic ca niciodată, ca să confirme spusele chelnerului.

— Nu aveţi bani la dumneavoastră?

— Nicio centimă…

— Locuiţi în cartier? Voi ruga un comisionar să vă însoţească.

— N-am bani nici acasă.

— Şi mâncaţi icre negre?

Directorul bătu din palme. Imediat se ivi un puştan în uniformă.

— Du-te după un agent de poliţie.

Totul se petrecea fără gălăgie, fără scandal.

— Sunteţi sigur că nu aveţi bani?

— Doar v-am spus…

Băiatul, care aşteptase răspunsul, plecă în fugă. Maigret nu făcu nicio mişcare. Iar directorul rămăsese în bar, privind liniştit vânzoleala de pe bulevardul Montparnasse.

Barmanul ştergea sticlele şi îi arunca din când în când lui Maigret o privire complice.

După nici trei minute, băiatul aducea doi agenţi, care îşi lăsară bicicletele afară.

Unul dintre ei îl recunoscu pe comisar şi vru să se apropie de el, dar Maigret se uită la dânsul într-un fel anume. Directorul explica simplu, fără emoţie:

— Acest domn a comandat caviar, ţigări de lux etc. Şi refuză să plătească.

— N-am bani! repetă bărbatul cu părul roşu.

La un semn al lui Maigret, agentul se mulţumi să răspundă:

— Bine! Vei da explicaţii la comisariat. Urmează-ne.

— Un păhărel, domnilor? îi îmbie directorul.

— Nu, mulţumim.

Tramvaie, automobile, mulţimi de oameni circulau pe bulevard, unde o dată cu venirea serii se lăsase o ceaţă groasă. Reţinutul, înainte de a ieşi, aprinse altă ţigară şi adresă un salut amical barmanului.

Şi, când trecu prin faţa lui Maigret, ochii lui îl sfredeliră preţ de câteva secunde.

— Haide! Mai repede! Şi fără scandal!

Ieşiră toţi trei. Directorul se apropie de bar.

— Nu e cehul pe care a trebuit să-l dăm afară zilele trecute?

— Ba da! răspunse barmanul. Se înfiinţează de la opt dimineaţa şi stă până la

opt seara. Şi nu comandă mai mult de două capucino toată ziua…

Maigret se dusese la uşă. Putu să-l vadă pe Joseph Heurtin ridicându-se de pe bancă, rămânând apoi în picioare, nemişcat, cu faţa spre cei doi agenţi care îl duceau cu ei pe amatorul de caviar.

Dar nu mai era destulă lumină ca să i se poată desluşi trăsăturile.

Vagabondul îi lăsă pe cei trei să facă cel mult o sută de metri, apoi plecă în altă direcţie, urmărit de la distanţă de brigadierul Lucas.

— Poliţia Judiciară! spuse comisarul, întorcându-se la bar. Cine e individul?

— Cred că-l cheamă Radek. Primeşte aici corespondenţa. Aţi văzut scrisorile pe care le punem în vitrină. E ceh…

— Cu ce se ocupă?

— Cu nimic! Îşi petrece zilele la bar. Visează… Scrie…

— Ştiţi unde locuieşte?

— Nu.

— Are prieteni?

— Cred că nu l-am văzut vorbind cu nimeni.

Maigret plăti, luă un taxi şi-i spuse şoferului:

— La comisariatul din cartier.

Când ajunse, Radek stătea pe o bancă şi aştepta să fie interogat de comisar.

Erau acolo patru-cinci străini veniţi pentru certificate de rezidenţă.

Maigret intră direct în biroul comisarului, căruia o femeie tânără i se plângea că îi fuseseră furate bijuteriile, vorbind un amestec de trei-patru limbi din Europa Centrală.

— Acţionaţi în zonă? întrebă poliţistul, mirat.

— Termină întâi cu doamna…

— Nu înţeleg nimic din ce spune. De o jumătate de oră repetă aceeaşi explicaţie.

Maigret nici măcar nu zâmbi, în timp ce străina, supărată, relua punct cu punct plângerea, arătându-şi degetele fără inele.

În sfârşit, după ce femeia plecă, Maigret spuse:

— Vei primi un ins pe nume Radek sau cam aşa ceva. Voi fi aici… Fă în aşa fel încât să petreacă o noapte în arest şi apoi să fie eliberat.

— Ce-a făcut?

— A mâncat caviar fără să plătească.

— La *Dôme?*

— La *Coupole…*

Se auzi o sonerie.

— Adu-l pe Radek…

Acesta intră în birou fără nici cea mai mică stânjeneală, cu mâinile în buzunare, se postă în faţa celor doi bărbaţi şi, privindu-i în ochi, aşteptă zâmbind încântat.

— Eşti învinuit că ai consumat fără să plăteşti.

El încuviinţă, vru să aprindă o ţigară, dar comisarul i-o smulse din mâini înfuriat.

— Ce-ai de spus?

— Absolut nimic.

— Ai domiciliu, mijloace de existenţă?

Bărbatul scoase din buzunar un paşaport jegos şi îl puse pe birou.

— Ştii că rişti cincisprezece zile de închisoare?

— Cu suspendare! îl corectă Radek, fără să se piardă cu firea. Puteţi verifica, n-am mai avut nicio condamnare.

— Citesc aici că eşti student la medicină… Adevărat?

— Profesorul Grollet, pe care trebuie să-l cunoaşteţi după nume, vă va spune probabil că eram cel mai bun student al lui.

Şi, întorcându-se spre Maigret, i se adresă cu o uşoară ironie în glas:

— Presupun că domnul e tot de la poliţie?

— CAPITOLUL VI —

Hanul de la Nandy

Doamna Maigret oftă, dar nu spuse nimic, când, încă de la şapte dimineaţa, soţul ei o părăsi, după ce-şi băuse cafeaua fără măcar să bage de seamă că era fierbinte.

Se întorsese la unu dimineaţa, tăcut. Şi acum pleca iar, cu acelaşi aer încruntat.

Străbătând culoarele Prefecturii, comisarul observă foarte clar, la colegii întâlniţi, la inspectori şi chiar la aprozi, o curiozitate amestecată cu o anumită admiraţie, poate chiar şi cu o fărâmă de milă.

Dar dădu mâna cu ei aşa cum îşi sărutase soţia pe frunte şi, imediat ce intră în birou, scormoni cu vătraiul în sobă, apoi îşi întinse pe două scaune pardesiul îmbibat de apă.

— Comisariatul din cartierul Montparnasse! ceru el după aceea la telefon, fără grabă, în timp ce trăgea scurt din pipă.

Şi, din obişnuinţă, îşi aranja hârtiile adunate pe birou.

— Alo!… Cu cine vorbesc?… Brigadierul de serviciu?… Aici comisarul Maigret de la Poliţia Judiciară… I-aţi dat drumul lui Radek?… Ce spuneţi?… Acum o oră? V-aţi asigurat că inspectorul Janvier era pregătit să-l urmărească?… Alo, da! N-a dormit?… Şi-a fumat toate ţigările?… Mulţumesc… Nu! Nu-i nevoie… Dacă o să am nevoie şi de alte informaţii, trec eu pe-acolo…

Scoase din buzunar paşaportul cehului, pe care îl luase cu el: un carnet mic şi cenuşiu, cu stema Cehoslovaciei, cu aproape toate paginile pline de ştampile şi vize.

Ian Radek, în vârstă de douăzeci şi cinci de ani, născut la Brno, cu tată necunoscut, locuise, dacă ar fi fost să te iei după vize, la Berlin, Mainz, Bonn, Torino şi Hamburg.

În acte scria că e student la medicină. Mama lui, Elisabeth Radek, moartă cu doi ani mai înainte, fusese servitoare.

— Care sunt mijloacele tale de existenţă? îl întrebase Maigret, seara trecută, în biroul comisarului de poliţie din Montparnasse.

Şi reţinutul răspunsese cu un zâmbet crispat:

— Trebuie să vă tutuiesc şi eu?

— Răspunde!

— Cât a trăit mama, îmi trimitea bani să-mi continuu studiile.

— Din ce câştiga ca servitoare?

— Da! Numai pe mine mă avea. Şi-ar fi vândut şi mâinile pentru mine. Vă miră?

— A murit de doi ani. De atunci?

— Nişte rude îndepărtate îmi trimit din când în când sume mici. Am la Paris compatrioţi care mă ajută la nevoie. Mi se întâmplă uneori să fac traduceri…

— Şi să colaborezi la *Sifflet?*

— Nu înţeleg!

După tonul ironic, puteai bănui că-şi spunea în sinea lui: „Poţi să zici ce vrei! Încă nu m-ai prins!”.

Maigret preferase să plece. În preajma localului *La Coupole* nu mai era nici urmă de Joseph Heurtin, nici de brigadierul Lucas. Se pierduseră iar în Paris, unul în urma celuilalt.

— La Hotelul *George V!* ceruse comisarul unui taximetrist.

Intrase chiar în momentul în care William Crosby, în smoching, schimba la recepţia hotelului o bancnotă de o sută de dolari.

— Pe mine mă căutaţi? întrebă el, zărindu-l pe comisar.

— Nu! Doar dacă nu cumva îl cunoaşteţi pe un anume Radek…

Clienţii circulau prin holul cu mobilier Ludovic al XVI-lea. Omul de la recepţie număra bancnote de o sută de franci, prinse în teancuri de câte zece.

— Radek?

Maigret se uita fix în ochii lui, dar americanul nu se tulbură.

— Nu… dar o puteţi întreba pe doamna Crosby. Trebuie să coboare. Luăm cina în oraş cu nişte prieteni. O gală de binefacere, la *Ritz.*

Doamna Crosby tocmai ieşea din ascensor, înfăşurată într-o capă de hermină, şi se uită la poliţist cu oarecare mirare.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu vă faceţi griji. Îl caut pe un anume Radek.

— Radek… Locuieşte aici?

Crosby puse banii în buzunar şi îi întinse mâna comisarului.

— Mă scuzaţi. Suntem deja în întârziere.

Maşina care aştepta afară îţi făcea impresia că alunecă pe asfalt.

Deodată, sună telefonul.

— Alo! Judecătorul Coméliau îl cere la telefon pe comisarul Maigret.

— Spune-ţi-i că n-am sosit încă. S-a-nţeles?

La ora aceea, magistratul probabil că telefona de acasă. Pesemne că lua micul dejun, în halat de casă, şi răsfoia înfrigurat ziarele, cu buzele cuprinse de un freamăt nervos, după cum îi era obiceiul.

— Alo, Jean! Altcineva nu m-a mai căutat? Ce-a spus judecătorul?

— Să sunaţi imediat ce sosiţi. La el acasă până la nouă… Pe urmă la Parchet… Alo!… Staţi puţin!… Tocmai sună… Alo! Alo!… Comisarul Maigret?… Vi-l dau, domnule Janvier…

Şi îi făcu imediat legătura cu Maigret.

— Dumneavoastră sunteţi, domnule comisar?

— A dispărut, nu?

— Da, a dispărut! Nu mai înţeleg nimic! Eram la mai puţin de douăzeci de metri în urma lui…

— Spune, repede!

— Şi acum mă întreb cum s-a putut întâmpla… Mai ales că sunt sigur că nu-mi remarcase prezenţa.

— Zi mai departe.

— Mai întâi s-a plimbat prin cartier. Apoi a intrat în gara Montparnasse. Era ora sosirii trenurilor de la periferie şi m-am apropiat, de teamă să nu-l pierd în mulţime.

— Şi totuşi l-ai pierdut?

— Nu în mulţime. A urcat într-un tren, fără să-şi fi luat bilet. Până am întrebat un angajat unde mergea trenul, fără să scap vagonul din ochi, a dispărut din compartiment. Probabil că a coborât pe partea cealaltă…

— La naiba!

— Ce să fac?

— Aşteaptă-mă la barul de la *Coupole.* Nu te mira de nimic. Şi mai ales nu te enerva…

— Jur, domnule comisar…

Inspectorul Janvier, care avea doar douăzeci şi cinci de ani, vorbea de la celălalt capăt al firului cu o voce de puştan gata să izbucnească în lacrimi.

— Bine, ne vedem mai târziu!

Maigret închise, apoi ridică iar receptorul.

— Hotelul *George V…* Alo!… Da… Domnul William Crosby s-a întors?… Nu! Nu-l deranjaţi… La ce oră, vă rog? La trei? Împreună cu doamna Crosby?… Vă mulţumesc… Alo!… Ce spuneţi?… A dat dispoziţie să nu fie trezit înainte de unsprezece?… Mulţumesc… Nu! Nu trebuie să-i transmiteţi nimic… Ne-ntâlnim mai târziu…

Comisarul îşi umplu fără grabă pipa şi chiar se duse să vadă dacă erau destui cărbuni în sobă.

Pentru cine nu-l cunoştea bine, dădea în acel moment impresia unui om sigur pe el, mergând fără ezitare spre o ţintă inevitabilă.

Îşi bomba pieptul şi sufla fumul pipei spre tavan. Aprodul îi aduse ziarele şi Maigret glumi cu el.

Dar, brusc, când rămase singur, se repezi la telefon.

— Alo!… Lucas nu m-a sunat?

— Încă nu, domnule comisar.

Şi Maigret strânse tare între dinţi coada pipei. Se făcuse nouă dimineaţa. De ieri de la cinci după-amiaza, Joseph Heurtin dispăruse de pe bulevardul Raspail, urmărit de brigadierul Lucas.

Era cu putinţă ca acesta să nu fi avut posibilitatea să telefoneze sau să strecoare un bileţel vreunui agent de poliţie?

Maigret ceru acasă la Dufour, dezvăluindu-şi astfel gândul ascuns. Răspunse chiar inspectorul.

— Ţi-e mai bine?

— Umblu deja prin apartament… Sper să trec mâine pe la birou. Dar să vedeţi ce cicatrice am! Doctorul mi-a scos pansamentul ieri-seară şi am putut să arunc o privire. Mă mir că nu mi-a spart capul… Cel puţin aţi dat de individ?

— Nu-ţi face griji… Alo!… Închid că a sunat cineva la centrală şi aştept un telefon.

Soba duduia şi căldura din birou devenise sufocantă. Maigret nu se înşelase. În momentul în care închidea, răsună soneria.

Era vocea lui Lucas.

— Alo!… Şefu’? Nu-ntrerupeţi, domnişoară… Poliţia!… Alo! Alo!

— Ascult… Unde eşti?

— La Morsang…

— Unde?

— Un sătuc, la treizeci şi cinci de kilometri de Paris, pe malul Senei.

— Şi… *celălalt?*

— În siguranţă… La el acasă!

— Morsang e aproape de Nandy?

— La patru kilometri. Am venit să telefonez de-aici ca să nu-l alarmez. Ce noapte, şefule!

— Povesteşte…

— La început, am crezut c-o să rătăcim la nesfârşit prin Paris… Nu părea că ştie unde vrea să ajungă. La opt, ne-am oprit amândoi la cantina populară de pe strada Réaumur şi şi-a aşteptat porţia preţ de două ceasuri.

— Prin urmare, nu mai are bani…

— Pe urmă, a luat-o iar din loc. E culmea cât poate să-l atragă Sena! Ţinea cursul apei când într-un sens, când în celălalt. Alo!… Nu întrerupeţi!… Mă auziţi?

— Continuă.

— Până la urmă, a luat-o spre Charenton, tot pe mal. Mă aşteptam să-l văd culcându-se sub un pod. Abia se mai ţinea pe picioare. Ei bine, nu!… După Charenton, a urmat Alfortville, de unde a luat-o direct spre Villeneuve-Saint-Georges… Se făcuse noapte… Drumul era desfundat. Treceau maşini la fiecare treizeci de secunde. Dacă ar trebui s-o mai fac o dată…

— Ai face-o! Spune mai departe…

— Asta-i tot! Treizeci şi cinci de kilometri în stilul ăsta!… Vă daţi seama? A început să plouă cu găleata… El parcă nu simţea nimic… La Corbeil, am fost cât pe ce să iau un taxi ca să-l urmăresc mai uşor… La şase dimineaţa, încă mai mergeam, unul în spatele celuilalt, prin pădurea dintre Morsang şi Nandy…

— A intrat acasă pe uşă?

— Cunoaşteţi hanul? Nu e prea luxos. O chestie pentru căruţaşi. E şi han, şi cafenea, vinde ziare şi tutun, ba cred că şi articole de mercerie… La dat ocol pe o ulicioară lată de un metru şi a sărit peste un zid… Mi-am dat seama că intra într-un şopron, unde probabil că dorm animalele.

— Asta-i tot?

— Aproape… După o jumătate de oră, bătrânul Heurtin a venit să tragă obloanele şi să deschidă prăvălia. Părea liniştit. M-am dus să beau un păhărel şi nu s-a arătat câtuşi de puţin emoţionat… Am avut noroc pe drum că am întâlnit un jandarm cu bicicleta. I-am cerut să spargă un cauciuc şi să stea la han sub acest pretext până mă întorc de la telefon.

— Foarte bine!

— Serios? Se vede bine că nu sunteţi plin de noroi până la brâu!… Pantofii mei au ajuns moi ca nişte comprese. Cred că am cămaşa udă. Ce trebuie să fac?

— N-ai valiză, natural…

— Dacă ar fi trebuit să transport şi o valiză…

— Întoarce-te acolo. Inventează ceva, că aştepţi un prieten care ţi-a dat întâlnire acolo…

— Veniţi aici?

— Nu ştiu… Dar, dacă Heurtin ne mai scapă o dată, există toate şansele să-mi pierd slujba.

Maigret închise şi se uită în jur ca un om fără nicio treabă. Întredeschise uşa şi îl strigă pe aprod.

— Auzi, Jean! Imediat ce plec, îi telefonezi judecătorului Coméliau ca să-i spui… ăăă!… ca să-i spui că totul merge bine şi că îl voi ţine la curent cu tot ce se întâmplă… Ai înţeles? Frumos!… Cu multe formule de politeţe…

La unsprezece, cobora din taxi în faţa localului *La Coupole.* Când deschise uşa, îl zări imediat pe Janvier care, ca toţi începătorii, credea că are un aer degajat ascunzându-se pe trei sferturi în spatele unui ziar desfăcut căruia nu-i întorcea paginile.

În colţul opus, Ian Radek învârtea neglijent linguriţa în cafea.

Era proaspăt ras, purta o cămaşă curată şi părul lui creţ poate chiar făcuse puţin cunoştinţă cu pieptenele.

Dar impresia care domina era o jubilare interioară intensă.

Barmanul îl recunoscuse pe Maigret şi se pregătea să-i facă un semn complice. Janvier, în spatele ziarului, se deda şi el unei întregi mimici.

Toate acestea erau inutile, căci Radek i se adresă direct lui Maigret.

— Beţi ceva?

Se ridicase pe jumătate. Pe buze avea un zâmbet vag, dar chipul lui trăda o mare inteligenţă.

Maigret se apropie, lat în spate şi greoi, apucă un scaun de spetează, cu o forţă în stare să-l rupă, şi se aşeză.

— Te-ai şi întors? întrebă el, privind în altă parte.

— Domnii au fost foarte amabili. Se pare că nu voi fi chemat în faţa judecătorului de pace decât peste cincisprezece zile, pentru că sunt multe procese pe rol… Dar ora cafelei a trecut. Ce ziceţi de un pahar de votcă şi sandvişuri cu caviar? Barman!

Acesta era roşu până în vârful urechilor. Se vedea bine că ezita să-l servească pe acel client ciudat.

— Sper că n-o să mă mai puneţi să plătesc înainte, doar vedeţi că nu sunt singur! continuă Radek.

Şi îi explică lui Maigret:

— Oamenii ăştia nu înţeleg nimic. Închipuiţi-vă că, mai devreme, când am venit, nu voia să mă servească. A plecat după director, fără să spună nimic. Directorul m-a rugat să părăsesc barul. A fost nevoie să pun banii pe masă… Nu vi se pare hazliu?

Vorbea cu gravitate, cu un aer aproape visător.

— Observaţi că dacă aş fi fost o mică lichea oarecare, un gigolo cum aţi putut vedea ieri pe-aici, m-aş fi bucurat de tot creditul din lume. Dar sunt un om de valoare! Aşa că… Va trebui, domnule comisar, să vorbim într-o zi despre asta. Poate că nu veţi înţelege totul. Totuşi, vă număraţi deja printre fiinţele inteligente.

Barmanul puse pe masă sandvişurile şi spuse, nu fără să arunce o privire spre Maigret:

— Şaizeci de franci…

Radek zâmbi. În colţul său, inspectorul Janvier stătea mai departe ascuns în spatele ziarului.

— Un pachet de Abdullah, comandă cehul cu părul roşcat.

Şi, în timp ce i se aduceau ţigările, scoase cu ostentaţie dintr-un buzunar exterior al hainei o bancnotă de o mie de franci şifonată şi o aruncă pe masă.

— Ce vorbeam, domnule comisar? Permiteţi? Mi-am amintit brusc că trebuie să telefonez croitorului meu.

Telefonul se afla în capătul celălalt al braseriei, care avea mai multe ieşiri.

Maigret nu se mişcă. Doar Janvier îl urmări automat, de la distanţă.

Şi se întoarseră unul după altul, aşa cum plecaseră. Ochii inspectorului confirmau că cehul chiar telefonase croitorului său.

— CAPITOLUL VII —

Băieţică

— Vreţi o părere care să vă folosească, domnule comisar?

Radek coborâse glasul şi se aplecase spre Maigret.

— Observaţi că ştiu dinainte ce veţi gândi! Numai că mi-e total indiferent. Iată totuşi care e părerea mea, sfatul meu, dacă preferaţi. Renunţaţi! Vă omorâţi degeaba!

Maigret stătea nemişcat, cu privirea aţintită drept în faţă.

— Şi veţi continua să greşiţi, pentru că nu înţelegeţi nimic.

Cehul se înflăcăra treptat, dar într-un mod interiorizat, foarte caracteristic. Maigret îi remarcă mâinile lungi, de un alb uimitor, pline de pistrui. Părea că se întind, că participă în felul lor la conversaţie.

— Observaţi că nu pun la îndoială valoarea dumneavoastră profesională! Dacă nu înţelegeţi nimic, dar absolut nimic, e din cauză că, de la început, v-aţi luat după nişte date falsificate. În consecinţă, totul e fals în continuare, nu? Şi tot ce veţi descoperi va fi fals până la capăt. În schimb, cele câteva puncte care v-ar fi putut servi drept bază v-au scăpat… Un exemplu! Recunoaşteţi că n-aţi remarcat rolul pe care îl joacă Sena în povestea asta! Vila din Saint-Cloud se află pe malul Senei! Strada Monsieur-le-Prince e la cinci sute de metri de Sena! *La Citanguette,* unde, după cum scriu ziarele, s-a refugiat condamnatul după evadare, se află pe malul Senei! Heurtin s-a născut la Melun, pe malul Senei! Părinţii lui locuiesc la Nandy, pe malul Senei…

Ochii cehului râdeau, în timp ce restul chipului rămânea grav.

— Sunteţi încurcat, nu-i aşa? Las impresia că mă arunc singur în plasa poliţiei. Nu mă întrebaţi nimic şi eu vă vorbesc singur despre un caz în care ardeţi de nerăbdare să mă puneţi sub învinuire. Dar cum, de ce? N-am nicio legătură cu Heurtin! Nicio legătură cu Crosby! Şi nici cu doamna Henderson sau cu biata ei cameristă… Tot ce aţi putea reţine împotriva mea este faptul că ieri Joseph Heurtin a venit să dea târcoale pe-aici şi părea că mă aşteaptă pe mine. S-ar putea să fie adevărat, s-ar putea să nu fie… Numai că eu am părăsit barul sub protecţia a doi agenţi… Dar ce dovedeşte asta? Vă spun că nu înţelegeţi nimic, că nu veţi înţelege niciodată nimic… Sunt amestecat cumva în povestea asta? Deloc! Sau total! Presupuneţi un om inteligent, mai mult decât inteligent, care nu are nimic de făcut, care îşi petrece zilele gândind şi are ocazia să studieze o problemă legată de specialitatea lui. Deoarece criminologia şi medicina au puncte comune…

Imobilitatea lui Maigret, care părea că nici măcar nu-l ascultă, îl enerva. Ridică tonul.

— Ei bine, ce spuneţi, domnule comisar? Începeţi să recunoaşteţi că v-aţi înşelat amarnic? Nu? Încă nu? Daţi-mi voie să vă mai spun că aţi greşit când aţi eliberat un vinovat deja arestat. Pentru că s-ar putea nu doar să nu-i mai găsiţi înlocuitor, dar să nu-l mai prindeţi nici pe el. Am vorbit adineauri despre date de bază falsificate… Vreţi încă o dovadă? Şi vreţi să vă dau în acelaşi timp pretextul necesar ca să mă arestaţi?

Goli paharul de votcă pe nerăsuflate, se lăsă pe spate pe banchetă şi băgă mâna într-un buzunar exterior al hainei.

Când o scoase, era plină de bancnote de o sută de franci prinse în teancuri de câte zece. Avea, în total, zece teancuri.

— Remarcaţi că sunt bancnote noi! Cu alte cuvinte, bancnote a căror provenienţă este uşor de stabilit. Căutaţi! Amuzaţi-vă! Sau poate preferaţi să mergeţi la culcare, ceea ce vă şi sfătuiesc să faceţi…

Se ridică. Maigret nu se mişcă din loc. Îl privi pe Radek din cap până-n picioare, scoţând din pipă un adevărat nor de fum.

Începeau să sosească clienţii.

— Mă arestaţi?

Comisarul nu era grăbit să răspundă. Luă bancnotele şi se uită cu atenţie la ele, apoi le puse în buzunar.

În sfârşit, se ridică şi el, atât de lent, încât cehul îşi crispă o secundă trăsăturile. Îi puse încetişor două degete pe umăr.

Acum era acel Maigret de zile mari, acel Maigret puternic, sigur de el, placid.

— Ascultă, băieţică!…

Aceste cuvinte contrastau savuros cu tonul lui Radek, cu silueta lui plină de nerv, cu privirea lui sfredelitoare şi licărind de o inteligenţă de cu totul alt gen.

Maigret avea cu douăzeci de ani mai mult decât interlocutorul lui, şi asta se simţea.

— Ascultă, băieţică…

Janvier, care auzise, se străduia să nu râdă, să-şi ţină în frâu bucuria că îşi regăsise în sfârşit şeful.

Şi comisarul se mulţumi să adauge, cu aceeaşi dezinvoltură blajină:

— Azi-mâine, o să dai iar ochii cu mine!

Apoi îl salută pe barman, îşi băgă mâinile în buzunare şi ieşi.

— Cred că astea sunt, dar voi verifica! spuse omul de la recepţia Hotelului *George V,* examinând bancnotele înmânate de Maigret.

După câteva clipe, vorbea la telefon cu banca.

— Alo! Aţi notat numerele celor o sută de bancnote de o sută de franci pe care le-am ridicat ieri-dimineaţă?

Le notă cu creionul, închise şi se întoarse spre comisar.

— Chiar astea sunt! Sper că nu s-a întâmplat nimic rău?

— Nici vorbă... Domnul şi doamna Crosby sunt sus?

— Au ieşit acum o jumătate de oră.

— I-aţi văzut personal ieşind?

— Cu ochii mei...

— Hotelul are mai multe ieşiri?

— Două, dar a doua e pentru personal.

— Mi-aţi spus că domnul şi doamna Crosby s-au întors astă-noapte pe la trei. De atunci, n-au primit nicio vizită?

Au fost pe rând întrebaţi omul de serviciu de pe etaj, camerista şi portarul.

Maigret avu astfel dovada că soţii Crosby nu-şi părăsiseră apartamentul de la trei dimineaţa până la unsprezece şi că nimeni nu venise la ei.

— N-au trimis nici măcar o scrisoare prin comisionar?

Nimic! Pe de altă parte, de la patru după-amiaza în ziua precedentă şi până în dimineaţa aceea la şapte, Ian Radek fusese închis în arestul postului de poliţie din Montparnasse, de unde nu putuse să comunice cu exteriorul.

Or, la şapte dimineaţa, se afla în stradă, fără un ban în buzunar. Pe la opt, reuşea să scape de inspectorul Janvier la gara Montparnasse.

La zece, îşi făcea apariţia la *Coupole,* având în buzunar o sumă de cel puţin unsprezece mii de franci, dintre care zece mii, mai mult ca sigur, se aflau în seara dinainte în buzunarul lui William Crosby.

— Îmi daţi voie să arunc o privire sus?

Directorul, stânjenit, încuviinţă în cele din urmă şi ascensorul îl duse pe Maigret la etajul al treilea.

Era un apartament obişnuit al unui hotel de lux, format din două camere, două toalete, un salon şi un budoar.

Paturile erau încă nefăcute şi dejunul nestrâns. Camerista peria smochingul americanului, în timp ce, în cealaltă încăpere, o rochie de seară zăcea aruncată pe un scaun.

Alte obiecte erau răspândite peste tot: tabachera pentru ţigări, o poşetă de damă, un baston, un roman cu paginile încă netăiate.

Maigret părăsi hotelul şi ceru să fie dus la *Ritz,* unde şeful chelnerilor îi confirmă că soţii Crosby, împreună cu domnişoara Edna Reichberg, ocupaseră în seara dinainte masa 18. Sosiseră pe la nouă şi nu plecaseră înainte de două şi

jumătate. Nu remarcase nimic anormal.

— Şi totuşi, bancnotele… bombăni Maigret, traversând Piaţa Vendome.

Se opri dintr-odată, gata să fie agăţat de aripa unei limuzine.

— De ce naiba mi le-a arătat acest Radek? Mai mult: acum sunt la mine şi mi-ar fi tare greu să dau o explicaţie legală… Şi povestea asta cu Sena…

Brusc, opri un taxi, fără să se gândească prea mult.

— În cât timp ajungem la Nandy? E puţin mai departe decât Corbeil.

— O oră… Drumurile sunt pline de noroi.

— La drum! Să oprim mai întâi la o tutungerie…

Şi Maigret, aşezat comod pe bancheta din spate a maşinii, ale cărei geamuri se abureau înăuntru în timp ce se acopereau cu dâre de ploaie pe dinafară, petrecu o oră aşa cum îi plăcea lui.

Fuma fără pauză, înfofolit în pardesiul său enorm de culoare neagră, celebru la Poliţia Judiciară.

Prin faţa ochilor îi treceau peisaje de periferie, apoi decorul rural din luna octombrie, cu panglica verde-albăstruie a Senei zărită uneori între două case sau printre copaci pleşuvi.

„Radek a avut un singur motiv să vorbească şi să-mi arate bancnotele: dorinţa de a abate un moment ancheta, punându-mă în faţa unui nou mister… Dar de ce? Ca să-i dea lui Heurtin timp să fugă? Ca să-l compromită pe Crosby? Numai că, în acelaşi timp, se compromitea şi pe el!”

Şi comisarul îşi amintea cuvintele cehului:

— Toate datele, de la început, au fost falsificate…

Bineînţeles! Oare n-o fi pentru că a înţeles că Maigret obţinuse o anchetă suplimentară, chiar dacă tribunalul se pronunţase deja?

Dar cum şi în ce măsură falsificate? Existau indicii materiale care nu puteau fi trucate!

Să zicem că asasinul doamnei Henderson şi al cameristei putea să fi luat pantofii lui Heurtin ca să lase urme de tălpi în vilă.

Dar cum rămânea cu amprentele digitale? Fuseseră găsite pe obiecte care nu părăsiseră locul crimei în noaptea dramei, cum ar fi perdelele şi aşternutul!

Atunci, ce era falsificat? Heurtin chiar fusese văzut în miez de noapte la *Pavilionul albastru!* Apoi se întorsese acasă, pe strada Monsieur-le-Prince, la patru dimineaţa.

— Nu înţelegeţi nimic şi veţi înţelege din ce în ce mai puţin! spusese Radek, care se ivea brusc în centrul acestui caz, după ce luni de zile nu se ştiuse de existenţa lui.

Cu o zi în urmă, la barul din *La Coupole,* William Crosby nu-i aruncase nici

măcar o privire cehului. Iar când Maigret îi rostise numele, nu avusese nicio tresărire.

Totuşi, bancnotele de o sută de franci trecuseră din buzunarul unuia în buzunarul celuilalt!

Iar Radek ţinea să aducă acest detaliu la cunoştinţa poliţiei! Mai mult! Acum el părea că iese în faţă, cerând rolul principal!

„A avut exact două ore de libertate între momentul când a plecat de la postul de poliţie şi momentul în care am dat de el la *Coupole*... În aceste două ore s-a bărbierit, şi-a schimbat cămaşa... Şi tot în acest timp a devenit posesorul bancnotelor...”

Maigret, care voia să se liniştească singur, reuşi, conchizând:

„Toate astea i-au luat minimum o jumătate de oră! Prin urmare, nu a avut timpul necesar să se ducă la Nandy...”.

Satul se afla pe platoul care domina Sena. Acolo sus, vântul de vest sufla în rafale, îndoind copacii, în timp ce câmpurile maronii, pe care rătăcea un vânător ce părea minuscul, se întindeau până la orizont.

— Unde vă las? întrebă şoferul, deschizând geamul.

— La intrarea în sat... Stai puţin...

Satul avea doar o stradă lungă şi, la mijloc, o tăbliţă pe care scria *Evariste Heurtin, hangiu.*

Când deschise uşa, răsună un clopoţel, dar în sala împodobită cu cromolitografii nu era nimeni.

Totuşi, pălăria brigadierului Lucas era în cui. Comisarul strigă:

— Hei! E cineva pe-aici?

Auzi paşi deasupra capului, dar trecură cel puţin cinci minute până când cineva se hotărî să coboare scara de la celălalt capăt al unui culoar.

Maigret văzu atunci în faţa lui un bărbat la vreo şaizeci de ani, destul de înalt, a cărui privire avea o fixitate neaşteptată.

— Ce doriţi? întrebă el de pe coridor.

Apoi, aproape imediat:

— Şi dumneata eşti de la poliţie?...

Vocea era neutră, silabele abia articulate, iar hangiul nu-şi dădu osteneala să mai adauge ceva. Îi arătă cu un gest scara la baza căreia se oprise, apoi urcă încet treptele înapoi.

De sus veneau zgomote confuze. Scara era îngustă şi pereţii văruiţi. Când se deschise o uşă, Maigret îl zări mai întâi pe Lucas. Brigadierul, care stătea lângă fereastră, cu capul în jos, nu-l văzu la început pe comisar.

Apoi Maigret văzu un pat, o siluetă aplecată deasupra lui şi o femeie bătrână

prăbuşită într-un vechi fotoliu Voltaire.

Camera era mare, cu grinzi aparente pe tavan; hârtia tapetului lipsea pe alocuri. Podeaua de brad trosnea sub picioare.

— Închideţi uşa! spuse cu agasare bărbatul aplecat deasupra patului.

Era medicul! Avea trusa deschisă pe masa rotundă din acaju. Şi Lucas, cu figura răvăşită, se apropie în sfârşit de Maigret.

— Aţi şi ajuns? Cum aţi reuşit? Nu e nicio oră de când am vorbit la telefon…

Cu pieptul gol, pielea lividă şi coastele proeminente, omul întins pe pat, ca un obiect stricat, era Joseph Heurtin.

Bătrâna gemea. Tatăl, în picioare la căpătâiul condamnatului, te înspăimânta cu privirea lui goală.

— Veniţi! zise Lucas. Să vă spun ce s-a întâmplat…

Ieşiră amândoi din cameră. Pe palier, brigadierul ezită, apoi deschise uşa altei camere, unde încă nu se făcuse ordine. Peste tot zăceau haine de femeie. Fereastra dădea spre curte, unde găinile scormoneau prin gunoiul înmuiat de ploaie.

— Spune!

— Jur că am avut parte de o dimineaţă nenorocită! Imediat după ce v-am telefonat, m-am întors aici şi i-am făcut semn jandarmului că putea să plece. Ceea ce s-a petrecut atunci a trebuit să ghicesc puţin câte puţin… Tatăl lui Heurtin se afla în sală cu mine. M-a întrebat dacă voiam să mănânc ceva. Simţeam că se uita la mine bănuitor, mai ales când i-am spus că s-ar putea să dorm la han şi că aşteptam pe cineva. La un moment dat, am auzit şuşoteli în bucătăria de la capătul culoarului şi l-am văzut pe hangiu trăgând cu urechea, mirat. „Eşti acolo, Victorine?”, a strigat el. Au urmat două-trei minute de tăcere. Apoi a apărut bătrâna, având un aer ciudat. Arăta ca o persoană foarte tulburată şi care vrea să pară naturală. „Mă duc la lapte…”, a spus ea. „Dar nu e încă ora…” A plecat totuşi, în saboţi, cu o basma pe cap, în timp ce soţul ei se ducea în bucătărie, unde nu mai era decât fiica lui. Am auzit exclamaţii, hohote de plâns, dar am înţeles doar câteva cuvinte: „Ar fi trebuit să bănuiesc… După faţa maică-tii…”. Şi a ieşit în curte, cu paşi mari. A deschis o uşă, probabil cea a şopronului unde se ascunsese Joseph Heurtin. S-a întors abia după o oră, pe când fata servea cu băutură doi căruţaşi. Fata avea ochii roşii. Nu îndrăznea să se uite la noi. Bătrâna s-a întors şi ea. În bucătărie s-a iscat o nouă discuţie. Când tatăl şi-a făcut din nou apariţia, avea privirea pe care aţi văzut-o. Abia după aceea am înţeles toată vânzoleala asta… Cele două femei au dat peste Joseph Heurtin în şopron şi au hotărât să nu-i spună nimic bătrânului. Numai că el a simţit că ceva nu-i în regulă. După ce a plecat soţia lui, şi-a luat fata la

întrebări, iar ea a trebuit să-i spună. Atunci s-a dus să-l vadă pe flăcăul nostru şi i-a dat de înţeles că nu mai voia să-l aibă în, casă… L-aţi văzut. E un om cinstit, care are probabil principii severe. A ghicit din prima cine sunt. Nu cred că şi-ar fi trădat copilul. Poate chiar se hotărâse să-l ajute să fugă… Totuşi, pe la zece, pe când mă aflam lângă fereastra dinspre curte, am zărit-o pe bătrână, care, în ciuda ploii, mergea în ciorapi şi, strecurându-se pe lângă ziduri, se îndrepta spre şopron. După câteva secunde, a început să ţipe ca din gură de şarpe. Un spectacol urât de tot, şefule!… Am ajuns în acelaşi timp cu bătrânul şi vă garantez că am văzut cum îi curgea sudoarea de pe tâmple. Tânărul era căzut în chip ciudat lângă perete şi trebuia să priveşti mai de aproape ca să-ţi dai seama că se spânzurase de un cui. Bătrânul a avut mai multă prezenţă de spirit decât mine. El a tăiat frânghia. Şi-a întins fiul pe paie şi a început să-i tragă limba afară, strigând la fiica lui să fugă după medic. De atunci, e o întreagă confuzie. Aţi văzut… Am şi acum un nod în gât. Nimeni din Nandy nu ştie adevărul. Se crede că bătrâna e bolnavă. Împreună cu bătrânul, l-am cărat pe tânăr sus; doctorul e la el de aproape o oră. Se pare că Joseph Heurtin ar putea să scape. Tatăl lui nu şi-a descleştat dinţii. Fata a avut o criză şi a fost închisă în bucătărie ca să nu mai ţipe…

Deodată, se deschise o uşă. Maigret ieşi pe palier şi îl văzu pe medic care se pregătea să plece.

Coborî odată cu el şi îl opri în sala de jos.

— Doctore, Poliţia Judiciară… Care e situaţia?

Era un medic de ţară, care nu-şi ascunse lipsa de simpatie faţă de poliţie.

— Vreţi să-l luaţi? întrebă el, nemulţumit.

— Nu ştiu… În ce stare e?

— A fost dezlegat la timp. Dar va avea nevoie de câteva zile ca să-şi revină. La Santé s-a prăpădit aşa? Ai zice că nu mai are nici sânge în vene!

— Am să vă cer să nu vorbiţi despre asta nimănui. Da?

— Recomandarea e inutilă. Există secretul profesional…

Tatăl coborâse şi el şi trăgea cu ochiul la comisar. Dar nu puse nicio întrebare. Luă cu un gest mecanic paharele goale de pe tejghea şi le cufundă în chiuvetă.

Momentul era încărcat de o angoasă reţinută. Toţi trei auzeau hohotele fetei. În sfârşit, Maigret oftă şi spuse, cu ochii la bătrân:

— Aţi vrea să-l ţineţi aici un timp?

Nu primi niciun răspuns.

— Sunt obligat să-l las pe unul dintre oamenii mei în casă…

Privirea hangiului se îndreptă spre Lucas, apoi coborî iar spre tejghea. O

lacrimă îi luneca pe obraz.

— I-a jurat maică-sii… începu el.

Dar întoarse capul. Nu mai putea să vorbească în acel moment. Ca să-şi facă de lucru, turnă rom într-un pahar şi avu o tresărire de greaţă când îşi înmuie buzele în alcool.

Maigret se întoarse spre Lucas şi-i spuse doar atât:

— Rămâi…

Nu plecă imediat. Străbătu culoarul şi găsi o uşă care dădea spre curtea interioară. Prin geamul bucătăriei, zări silueta unei femei lipite de zid, ţinându-şi capul ascuns între braţele îndoite.

De cealaltă parte a mormanului de gunoi, poarta şopronului era larg deschisă şi un capăt de funie atârna încă de un cui de fier.

Comisarul dădu din umeri, făcu cale-ntoarsă şi îl găsi doar pe Lucas în sala hanului.

— Unde e?

— Sus.

— N-a spus nimic? O să trimit pe cineva să te schimbe. Va trebui să-mi telefonaţi de două ori pe zi.

— Tu, tu l-ai ucis! hohotea bătrâna, la primul etaj. Pleacă! L-ai ucis! Copilaşul meu… Micuţul de el!

Apoi se auzi sunetul clopoţelului. Maigret deschisese uşa şi se îndrepta spre taxiul care îl aştepta la intrarea în sat.

— CAPITOLUL VIII —

Un om în casă

Puţin după trei după-amiaza, Maigret coborî din taxi în faţa vilei Henderson, la Saint-Cloud. Întorcându-se de la Nandy, îşi amintise că uitase să înapoieze moştenitorilor americancei cheia încredinţată lui în timpul anchetei, în iulie.

Mergea acolo fără un scop anume sau, mai curând, cu speranţa că hazardul îl va ajuta să descopere un detaliu care îi scăpase ori că atmosfera îl va inspira.

Clădirea, înconjurată de o grădină care nu prea merita numele de parc, era mare, lipsită de stil, flancată de un turnuleţ de prost gust.

Toate obloanele fuseseră închise. Aleile erau acoperite de frunze uscate.

Poarta de fier se deschise şi comisarul se simţi puţin cam stânjenit în acel decor atât de pustiu, încât îi amintea mai curând de un cimitir decât de o locuinţă.

Urcă fără tragere de inimă cele patru trepte ale peronului, flancat de mulaje de ipsos şi având deasupra un lampadar, descuie uşa de la intrare şi fu nevoit să-şi obişnuiască ochii cu semiobscuritatea dinăuntru.

Interiorul era sinistru, fastuos şi jalnic în acelaşi timp. Parterul nu mai fusese folosit de patru ani, adică de la moartea domnului Henderson.

Dar cele mai multe mobile şi obiecte rămăseseră la locul lor. De exemplu, când Maigret intră în salonul cel mare cu cristaluri, lustra îşi făcu auzit clinchetul uşor, în timp ce parchetul trosnea la fiecare pas.

Avu curiozitatea să răsucească întrerupătorul. Se aprinseră vreo zece becuri din douăzeci. Şi praful de pe ele era atât de gros, încât lumina părea cernită.

Covoare de valoare, rulate, stăteau stivuite într-un colţ. Fotoliile fuseseră împinse în fundul încăperii şi câteva cufere erau îngrămădite în dezordine. Unul era gol. Altul conţinea, presărate cu naftalină, o parte din hainele mortului.

Şi el nu mai era acolo de patru ani! Dusese o viaţă somptuoasă. În acea încăpere avuseseră loc recepţii despre care scriau ziarele.

Pe şemineul imens, încă se mai putea vedea o cutie cu ţigări de foi începută.

Oare nu tocmai în acel loc se putea simţi cel mai bine cât de apăsătoare era casa?

Doamna Henderson avea aproape şaptezeci de ani când rămăsese văduvă. Prea ostenită, nu se străduise să-şi organizeze o nouă viaţă.

Se limitase să se izoleze în apartamentul ei, lăsând restul în paragină.

Un cuplu care probabil că fusese fericit, strălucit, în orice caz, participase la viaţa majorităţii capitalelor…

Şi nu mai rămăsese decât o femeie bătrână, trăind izolată cu doamna ei de companie!

Iar acea femeie bătrână, într-o noapte…

Maigret traversă alte două saloane, o sufragerie de gală şi ajunse la capătul de jos al scării celei mari, cu trepte de marmură până la primul etaj.

Până şi cele mai mici zgomote răsunau în casa complet pustie.

Soţii Crosby nu se atinseseră de nimic. Poate că, după înmormântarea mătuşii lor, nici nu mai călcaseră pe acolo.

Totul fusese abandonat, şi comisarul găsi, pe covorul de pe scară, o lumânare de care se folosise la anchetă.

Când ajunse pe primul palier, se opri brusc, cuprins de o angoasă a cărei analiză dură câteva momente. După care îşi încordă auzul şi îşi ţinu răsuflarea.

Auzise ceva? Nu era sigur. Dar, dintr-un motiv oarecare, avusese senzaţia foarte clară că nu era singur în casă.

I se părea că percepe un fel de freamăt de viaţă. Întâi dădu din umeri. Dar, când se deschise uşa din faţa lui, se încruntă, adulmecând cu aviditate.

Simţise miros de tutun. Şi nu de tutun rece. Cineva fumase în apartament cu câteva clipe mai înainte. Poate încă mai fuma!

După câţiva paşi, ajunse în budoarul defunctei. Uşa dormitorului era întredeschisă, dar, când intră, Maigret nu văzu nimic. În schimb, mirosul devenea tot mai stăruitor. În plus, zări pe jos scrum fin de ţigară.

— Cine e acolo?

Ar fi vrut să fie mai puţin emoţionat, dar zadarnic încerca să se împotrivească.

Totul în jur contribuia la tulburarea lui. În încăpere, abia dacă fuseseră şterse urmele măcelului. O rochie a doamnei Henderson încă se mai afla pe berjeră. Jaluzelele lăsau să treacă doar dungi regulate de lumină.

Şi, în acea penumbră fantastică, cineva se mişca.

Pentru că în baie se auzi un zgomot metalic, Maigret se repezi înainte, nu văzu pe nimeni şi, de data aceasta, percepu foarte clar paşi de cealaltă parte a unei uşi care se deschidea spre o debara.

Duse mâna instinctiv la buzunarul unde avea revolverul. Deschise brusc uşa, traversă în fugă debaraua şi zări o scară de serviciu.

Aici era lumină mai multă, pentru că ferestrele care dădeau spre Sena nu aveau jaluzele.

Cineva urca scara, încercând să nu facă zgomot. Comisarul repetă:

— Cine e acolo?

Înfrigurarea lui creştea. Oare va înţelege, în sfârşit, totul exact în momentul

în care spera mai puţin?

Porni în fugă. O uşă se trânti cu putere la etajul de sus. Necunoscutul fugea, traversa o cameră, deschidea şi închidea o altă uşă.

Şi Maigret câştiga teren. Ca şi la parter, încăperile, care folosiseră drept camere de oaspeţi, erau abandonate, pline de mobile şi de obiecte de tot felul.

O vază căzu cu zgomot. Comisarul se temea doar de un singur lucru: să nu întâlnească o uşă pe care fugarul ar fi avut timp s-o încuie.

— În numele legii… strigă el, pentru orice eventualitate.

Dar celălalt nu se oprea din alergare. Traversară jumătate din etaj. La un moment dat, mâna lui Maigret atinse mânerul unei uşi în timp ce mâna necunoscutului încerca să răsucească cheia de partea cealaltă.

— Deschide sau…

Necunoscutul răsuci cheia în broască. Fără să mai stea pe gânduri, comisarul se trase înapoi câţiva paşi şi se repezi cu umărul în panoul de lemn.

Uşa se cutremură, dar nu cedă. În camera vecină, necunoscutul deschidea o fereastră.

— În numele legii…

Nici nu-i trecea prin minte că prezenţa lui în acel loc, în acea casă care îi aparţinea acum lui William Crosby, era ilegală, pentru că nu avea un mandat de percheziţie.

Repetă asaltul de două-trei ori şi uşa începu să pârâie.

Când să-şi ia un ultim elan, răsună o împuşcătură, urmată de o tăcere atât de desăvârşită, încât Maigret rămase blocat, cu gura întredeschisă.

— Cine-i acolo? Deschide!

Nimic! Nici măcar un geamăt! Nici măcar acel zgomot caracteristic al revolverului încărcat din nou.

Atunci, cuprins de furie, comisarul se izbi crâncen cu umărul şi toată partea dreaptă a corpului în uşă, care cedă atât de brusc, încât puţin lipsi să nu se întindă pe jos cât era de lung.

Aerul rece şi umed intra pe fereastra deschisă, de unde se vedeau geamurile luminate ale unui restaurant şi vagoanele galbene ale unui tramvai.

Pe jos zăcea un bărbat, cu spatele sprijinit de perete, uşor aplecat spre stânga.

Pata cenuşie a hainelor, silueta i-au fost de ajuns lui Maigret ca să-l recunoască pe William Crosby, dar ar fi fost greu să-i identifice faţa.

Americanul îşi trăsese un glonţ de revolver în gură şi jumătate din cap îi zburase.

În toate încăperile prin care trecu din nou, fără grabă, cu faţa posomorâtă, Maigret răsuci comutatoarele electrice. Unele lămpi nu mai aveau becuri. Dar, contrar oricărei aşteptări, cele mai multe încă mai funcţionau.

Astfel încât casa se lumină de sus şi până jos, cu excepţia câtorva zone mici de umbră.

În camera doamnei Henderson, comisarul zări pe noptieră un aparat telefonic. Ridică receptorul, fără prea mari speranţe, dar un declic îi indică faptul că linia nu fusese deconectată.

Niciodată nu avusese atât de intens impresia că se afla în casa unui mort.

Nu stătea pe marginea patului unde fusese asasinată bătrâna americancă? În faţa lui, vedea uşa de-a latul căreia fusese găsit cadavrul cameristei.

Şi sus, într-o cameră în paragină, se afla alt cadavru, lângă o fereastră prin care intra aerul umed al nopţii.

— Alo!… Prefectura, vă rog.

Vorbea, fără să vrea, cu glas scăzut:

— Alo!… Dă-mi-l pe directorul Poliţiei Judiciare… Aici Maigret… Alo! Şefu'? William Crosby s-a sinucis adineauri în vila de la Saint-Cloud… Alo, da!… Sunt la faţa locului… Vreţi să daţi dispoziţiile necesare?… Eram aici!… La mai puţin de patru metri de el… Ne despărţea o uşă încuiată… Ştiu… Nu, nu explic nimic! Poate mai târziu…

După ce închise, rămase câteva minute nemişcat, privind drept în faţă.

Apoi, fără să-şi dea seama, îşi umplu încet pipa, uitând s-o aprindă.

Vila îi dădea impresia unei cutii mari, goale şi reci, în care el era doar o fiinţă infimă.

— Datele falsificate… rosti el cu jumătate de glas.

Îi trecu prin minte să urce la etaj. Dar la ce bun? Americanul era mort. Încă mai strângea în mâna dreaptă revolverul care îi adusese moartea.

Maigret rânji la gândul că judecătorul Coméliau, chiar în acel moment, era probabil anunţat de cele întâmplate. Aproape sigur că el va da fuga, împreună cu agenţii şi specialiştii de la Identitatea Judiciară.

Pe perete se afla un portret mare în ulei al domnului Henderson, solemn, în costum, având pe piept Marele Cordon al Legiunii de Onoare şi câteva decoraţii străine.

Comisarul se ridică şi intră în camera vecină, cea a cameristei Elise Chatrier. Deschise un dulap şi zări nişte rochii negre, din mătase şi pânză, atârnate cu grijă.

Trăgea cu urechea la zgomotele de afară. Şi oftă uşurat când auzi două maşini oprind aproape în acelaşi timp în faţa porţii de fier, iar în parc răsunară

voci. Domnul Coméliau spunea, cu nervozitatea lui obişnuită, care îi făcea vocea să sune prea strident:

— E de necrezut… inadmisibil…

Maigret se îndreptă spre palier, ca o gazdă care primeşte invitaţii, şi, când uşa de jos se deschise, spuse:

— Pe aici…

Avea să-şi amintească mai târziu de atitudinea judecătorului, care se ivi brusc în faţa lui, privindu-l drept în ochi cu un aer crâncen, cu buzele tremurând de indignare şi rosti:

— Aştept explicaţii, comisare…

Maigret se mulţumi să-l conducă până în camera de la etaj.

— Aici e…

— Dumneata l-ai chemat aici?

— Nici măcar nu ştiam că se afla în vilă. Am venit la întâmplare, ca să mă conving că nu mi-a scăpat niciun indiciu…

— Unde era?

— Probabil că în camera mătuşii sale. A luat-o la fugă. M-am luat după el. Am ajuns în acest loc şi, când am început să lovesc în uşă ca s-o deschid, s-a sinucis…

Dacă ai fi analizat privirea judecătorului, ai fi putut crede că îl bănuia pe Maigret că inventase întreaga poveste. Dar, în realitate, era doar efectul ororii magistratului faţă de complicaţii.

Medicul examina cadavrul. Locul dramei era fotografiat din toate unghiurile.

— Heurtin? întrebă tăios domnul Coméliau.

— …îşi va relua locul la Santé când veţi dori…

— L-ai găsit?

Maigret dădu din umeri.

— Atunci, imediat!

— La ordinele dumneavoastră, domnule judecător…

— E tot ce ai să-mi spui?

— Deocamdată.

— Tot mai crezi că…?

— Că Heurtin n-a ucis pe nimeni? Habar n-am! V-am cerut zece zile! Au trecut doar patru…

— Unde te duci?

— Nu ştiu…

Maigret îşi vârî adânc mâinile în buzunare, urmări cu privirea agitaţia oamenilor de la Parchet, apoi coborî brusc în camera doamnei Henderson şi

ridică receptorul telefonului.

— Alo!… Hotelul *George V…* Alo! Doamna Crosby e cumva acolo?… Ce spuneţi? În salonul de ceai?… Vă mulţumesc… Nu!… Nu trebuie să-i transmiteţi nimic…

Domnul Coméliau, care venise după el şi stătea lângă uşă, îl privea cu asprime.

— Vezi ce complicaţii…

Maigret nu răspunse, îşi aşeză pălăria pe cap şi plecă, după un salut scurt. Dăduse drumul taxiului la venire şi se văzu obligat să meargă pe jos până la podul din Saint-Cloud ca să găsească altul.

O muzică domoală. Perechi care dansau molatic. La mese, grupuri de femei frumoase, mai ales străine, în cadrul discret al salonului de ceai al Hotelului *George V.*

Maigret, care îşi lăsase agasat pardesiul la garderobă, se apropie de un grup în care le recunoscuse pe Edna Reichberg şi pe doamna Crosby.

Cele două erau în compania unui tânăr de origine scandinavă, care probabil că le spunea poveşti destul de hazlii, pentru că râdeau tot timpul.

— Doamnă Crosby… spuse comisarul, înclinându-se.

Ea îl privi curioasă, apoi se întoarse spre ceilalţi, cu aerul mirat al cuiva care nu se aşteaptă să fie deranjat.

— Vă ascult…

— Vreţi să-mi acordaţi un minut?

— Imediat? Ce s-a întâmplat?

Dar Maigret era atât de grav, încât ea se ridică şi căută în jur un loc liniştit.

— Veniţi la bar… La ora asta nu e nimeni.

Într-adevăr, barul era pustiu… Amândoi rămaseră în picioare.

— Ştiaţi că soţul dumneavoastră trebuia să meargă în această după-amiază la Saint-Cloud?

— Nu înţeleg nimic… E liber să…

— Vă întreb dacă v-a vorbit de o vizită pe care avea de gând s-o facă la vilă.

— Nu…

— Aţi mai fost împreună acolo de la moartea…

Tânăra femeie scutură din cap cu fermitate.

— Niciodată! E prea trist…

— Soţul dumneavoastră a fost acolo singur, astăzi…

Începea să se îngrijoreze şi îl privea pe comisar cu nerăbdare.

— Şi?

— A avut un accident…

— Cu maşina, nu-i aşa? Aş fi putut să pun prinsoare…

Edna veni să arunce o privire, sub pretextul că îşi căuta poşeta uitată undeva.

— Nu, doamnă. Soţul dumneavoastră a încercat să-şi pună capăt zilelor.

Ochii i se umplură de uimire, de îndoială. O clipă, ai fi zis că e gata să izbucnească în râs.

— William?

— Şi-a tras un glonţ de revolver în…

Doamna Crosby îl apucă brusc pe Maigret de încheietura mâinilor şi începu să-i pună întrebări în engleză, cu vehemenţă.

Apoi se înfioră, îi dădu drumul comisarului şi făcu un pas înapoi.

— Am obligaţia, doamnă, să vă anunţ că soţul dumneavoastră a murit, acum două ore, în vila de la Saint-Cloud…

Tânăra femeie îl părăsi brusc, traversă salonul de ceai cu paşi mari, fără să se uite la Edna sau la însoţitorul ei, se repezi în hol şi, cu capul gol, cu mâinile goale, ieşi în stradă.

Portarul o întrebă:

— O maşină?

Ea urcase însă deja într-un taxi şi striga către şofer:

— La Saint-Cloud! Repede!

Maigret nu se ţinu după dânsa, îşi luă pardesiul de la garderobă şi sări pe platforma unui autobuz care tocmai trecea în direcţia Câte.

— M-a căutat cineva la telefon? întrebă el, oprindu-se în faţa aprodului.

— Pe la două… Aveţi o notă pe birou.

În notă era scris:

> *Telefon din partea inspectorului Janvier pentru comisarul Maigret.*
>
> *Probă la croitor. Cină restaurant bulevard Montparnasse. La ora două, Radek ia cafeaua la* Coupole. *A telefonat de două ori.*

Şi de la două după-amiaza?

Maigret încuie uşa biroului şi se adânci în fotoliu. Se trezi brusc, mirat că ceasul de la mână îi arăta zece şi jumătate.

— N-am fost căutat la telefon?

— Eraţi aici? Credeam că aţi plecat! Judecătorul Coméliau v-a sunat de două ori.

— Şi Janvier?

— Nu!

O jumătate de oră mai târziu, Maigret intra în barul de la *Coupole,* unde îi căută zadarnic din ochi pe Radek şi pe inspector. Îl trase deoparte pe barman.

— Cehul s-a mai întors?

— A petrecut după-amiaza aici, în compania prietenului dumneavoastră. Ştiţi, tânărul în impermeabil.

— La aceeaşi masă?

— Uitaţi, în colţul ăsta! Au băut cel puţin câte patru whiskyuri fiecare.

— Şi când au plecat?

— Mai întâi, au cinat la braserie.

— Împreună?

— Împreună. Cred că au plecat pe la zece…

— Nu ştiţi unde s-au dus?

— Întrebaţi comisionarul. El a chemat taxiul.

Omul îşi aminti.

— Uitaţi! A fost taxiul acela albastru, care obişnuieşte să staţioneze aici. Cred că n-au mers departe, pentru că s-a şi întors.

Iar şoferul, după câteva clipe:

— Cei doi clienţi? I-am dus la *Pélican,* pe Rue des Ecoles.

— Hai acolo!

Maigret intră la *Pélican* cu aerul lui cel mai arţăgos, îl repezi pe omul de la uşă, apoi pe chelnerul care voia să-l conducă în sala mare.

La bar, în viermuiala de femeiuşti şi cheflii, îi găsi pe cei doi într-un colţ, cocoţaţi pe taburete înalte.

Băgă imediat de seamă că lui Janvier îi luceau ochii şi era prea îmbujorat la faţă.

Radek era destul de încruntat şi îşi contempla paharul.

Maigret se apropie fără ezitare, în timp ce inspectorul, vădit beat, îi adresa semne care voiau să spună: „Totul merge bine! Lăsaţi-mă pe mine să mă ocup!… Nu vă băgaţi!”.

Comisarul se opri lângă ei. Iar cehul murmură, cu greutate:

— Ia te uită! Iar aţi venit!

Janvier gesticula încă, într-un mod pe care îl credea discret şi elocvent.

— Ce beţi, domnule comisar?

— Auzi, Radek…

— Barman! La fel şi pentru domnul…

Şi cehul dădu pe gât mixtura din pahar, oftă şi spuse:

— Ascult! Ei, Janvier, asculţi şi tu?

În acelaşi timp, îl bătea pe inspector pe spate.

— E mult de când n-ai mai fost la Saint-Cloud? pronunţă rar Maigret.

— Eu? Ha! Ha!… Farsorul!…

— Ştii că acum mai e un cadavru?

— O afacere bună pentru gropari… Noroc, domnule comisar…

Nu juca teatru. Era beat, mai puţin decât Janvier, fireşte, dar îndeajuns ca să aibă ochii holbaţi şi să fie nevoie să se agaţe de bara de sprijin.

— Cine e băftosul?

— William Crosby…

Preţ de câteva secunde, Radek păru că luptă cu beţia, ca şi cum şi-ar fi dat brusc seama de gravitatea momentului.

Apoi rânji, lăsându-se pe spate şi făcându-i semn barmanului să umple paharele.

— Atunci, cu atât mai rău pentru dumneavoastră.

— Adică?

— Nu veţi înţelege niciodată! Absolut niciodată! V-am spus de la început. Şi, acum, daţi-mi voie să vă propun o chestie bună… Eu cu Janvier ne-am şi înţeles… Ordinul este să fiu urmărit… Pe mine mă doare undeva! Numai că, în loc să mergem prosteşte unul în spatele celuilalt făcându-ne farse, mi se pare mai inteligent să ne distrăm împreună… Aţi luat masa de seară? Ei bine, cum nu se ştie niciodată ce ne-aduce ziua de mâine, propun să ne distrăm pe cinste. Aici e plin de femei frumoase. Alegem fiecare câte una. Janvier i-a făcut deja propuneri bruneţelei de colo. Eu încă mai ezit… Se-nţelege, eu plătesc! Ce ziceţi?

Se uită la comisar, care ridică ochii spre el. Şi Maigret nu mai găsi nici urmă de beţie pe faţa lui.

Vedea din nou ochii licărind de inteligenţă care îl priveau cu o ironie transcendentă, ca şi cum Radek ar fi fost cuprins de cea mai intensă jubilare.

— CAPITOLUL IX —

A doua zi

Era opt dimineaţa. Maigret, care îi părăsise pe Radek şi Janvier în urmă cu patru ore, bea o cafea fără zahăr, în timp ce, lent, cu pauze după fiecare frază, scria mare şi apăsat.

7 Iulie. – La miezul nopţii, Joseph Heurtin bea patru pahare de alcool la *Pavilionul albastru* din Saint-Cloud şi lasă să-i cadă un bilet de tren de clasa a treia.

La două şi jumătate, doamna Henderson şi camerista ei sunt asasinate cu lovituri de cuţit, iar urmele lăsate de criminal sunt cele ale lui Heurtin.

La ora patru, acesta se întoarce acasă, pe strada Monsieur-le-Prince.

8 Iulie. – Heurtin îşi vede de treabă ca de obicei.

9 Iulie. – Datorită urmelor pantofilor, este arestat la patronul lui, pe strada Sèvres. Nu neagă că a fost la Saint-Cloud. Declară că n-a ucis pe nimeni.

2 Octombrie. – Joseph Heurtin, care nu recunoaşte nici acum că ar fi autorul crimelor, este condamnat la moarte.

15 Octombrie. – Evadează de la Santé, după un plan pus la cale de poliţie, rătăceşte toată noaptea prin Paris, se opreşte la *Citanguette,* unde se culcă.

16 Octombrie. – Ziarele de dimineaţă anunţă evadarea, fără comentarii.

La ora zece, un necunoscut, la barul de la *Coupole,* aşterne pe hârtie o scrisoare adresată ziarului *Sifflet,* în care dezvăluie complicitatea poliţiei în acest eveniment. Acest om este străin, scrie înadins cu mâna stângă şi există toate şansele să sufere de o boală incurabilă.

La şase seara, Heurtin se trezeşte. Inspectorul Dufour, care vrea să-i ia ziarul pe care îl are în mână, este lovit cu un sifon în cap. Heurtin profită de confuzia creată, sparge becul şi fuge, în timp ce inspectorul cuprins de panică trage un foc de armă, fără rezultat.

17 Octombrie. – La amiază, William Crosby, soţia lui şi Edna Reichberg iau un aperitiv la barul de la *Coupole,* unde sunt clienţi obişnuiţi. Cehul Radek consumă un capucino şi un iaurt la una dintre mese. Soţii Crosby şi Radek nu par a se cunoaşte.

Afară, Heurtin, extenuat, înfometat, aşteaptă pe cineva.

Soţii Crosby ies, şi el îi priveşte cu nepăsare.

Heurtin continuă să aştepte *în timp ce în bar a rămas numai Radek.*

La ora cinei, cehul comandă caviar, refuză să plătească şi iese însoţit de doi

agenţi de poliţie.

Când îl vede părăsind barul, Heurtin pleacă şi el şi se îndreaptă spre casa părinţilor săi, la Nandy.

În aceeaşi zi, pe la nouă seara, Crosby schimbă la recepţia Hotelului *George V* o bancnotă de o sută de dolari şi pune teancurile de franci în buzunar.

Apoi asistă împreună cu soţia la o serată de binefacere la *Ritz,* revine la hotel pe la trei dimineaţa şi nu-şi mai părăseşte apartamentul.

18 Octombrie. – La Nandy, Heurtin s-a furişat într-un şopron, unde este descoperit de mama lui, care vrea să-i ascundă prezenţa.

La ora nouă, tatăl lui bănuieşte ceva, se duce la el şi îi cere să plece la lăsarea serii.

La zece, Heurtin încearcă să se sinucidă, spânzurându-se în acelaşi şopron.

La Paris, Radek este eliberat de comisarul de poliţie din Montparnasse pe la ora şapte. Reuşeşte să scape prin viclenie de inspectorul Janvier care îl urmărea, se bărbiereşte şi îşi schimbă cămaşa undeva, deşi nu are o centimă în buzunar.

La ora zece, intră ostentativ la *Coupole,* flutură o bancnotă de o mie de franci şi se instalează la o masă.

Puţin mai târziu, văzându-l pe Maigret, i se adresează, îl pofteşte să servească nişte caviar şi, fără să fie invitat, vorbeşte singur despre cazul Henderson, afirmând că poliţia nu va înţelege niciodată nimic.

Numai că poliţia nu a rostit nicicând numele de Henderson în faţa lui.

Fără să fie constrâns în niciun fel, aruncă pe masă zece teancuri de bancnote de o sută de franci, precizând că, fiind noi, sunt uşor de identificat.

William Crosby, întors la hotel la trei dimineaţa, *încă nu şi-a părăsit camera.* Totuşi, bancnotele sunt aceleaşi care i-au fost înmânate cu o seară în urmă de angajatul Hotelului *George V,* în schimbul bancnotei de o sută de dolari.

Inspectorul Janvier rămâne la *Coupole* ca să-l supravegheze pe Radek. După masa de prânz, cehul îl invită să bea *şi dă două telefoane.*

La ora patru, un om se află în vila de la Saint-Cloud, care este totuşi părăsită de la înmormântarea doamnei Henderson şi a cameristei sale. Acest om e William Crosby. Se află la primul etaj. Aude zgomote de paşi în grădină. *Probabil* că se uită pe fereastră şi îl recunoaşte pe Maigret.

Şi se ascunde. Fuge de Maigret. Urcă la etajul al doilea. Este urmărit din încăpere în încăpere şi, ajuns într-o cameră fără ieşire, deschide fereastra, constată că nu poate să scape şi îşi trage un glonţ în gură.

Doamna Crosby şi Edna Reichberg dansează în salonul de ceai de la Hotelul *George V.*

Radek l-a invitat pe inspectorul Janvier la cină, apoi să bea un păhărel într-un

local din Cartierul Latin.

Sunt amândoi beţi când Maigret ajunge la ei, pe la unsprezece seara, şi, până la patru, Radek îşi duce însoţitorii din bar în bar, dându-le să bea şi bând şi el, arătându-se când turmentat, când lucid, rostind fraze voit ambigue şi repetând că poliţia nu va elucida niciodată cazul Henderson.

La ora patru, a invitat două femei la masa lui. A insistat ca însoţitorii lui să facă la fel şi, văzând că aceştia refuză, a intrat cu ele într-un hotel de pe bulevardul Saint-Germain.

19 Octombrie. – La opt dimineaţa, recepţia hotelului răspunde:

— Cele două doamne dorm încă. Prietenul lor tocmai a plecat. A plătit.

Maigret era cuprins de o lehamite cum rareori mai resimţise în cursul unei anchete. Privi absent rândurile scrise şi dădu mâna fără o vorbă cu un coleg care îl salutase, făcându-i semn să-l lase singur.

Şi notă pe margine: „De stabilit ce-a făcut William Crosby de la unsprezece dimineaţa până la patru în ziua de 19 octombrie”.

Apoi se încruntă brusc şi ridică receptorul telefonului, cerând *La Coupole.*

— Aş vrea să ştiu de cât timp nu a mai primit nicio scrisoare numitul Radek.

Răspunsul îl primi după cinci minute.

— De cel puţin zece zile.

Apoi ceru legătura cu hotelul unde cehul ocupa o cameră.

— De aproape o săptămână! i se răspunse la aceeaşi întrebare.

Trase spre el o carte de telefon, căută lista oficiilor cu servicii post-restant şi sună la cel de pe bulevardul Raspail.

— Aveţi un abonat pe nume Radek?... Nu?... Probabil că primeşte scrisorile pe nişte iniţiale... Aici poliţia... Ascultaţi, domnişoară... E un străin destul de prost îmbrăcat, cu păr roşcat, foarte lung şi creţ... Ce spuneţi?... Iniţialele M.V.?... Când a primit ultima dată o scrisoare?... Da, informaţi-vă... Aştept... Nu întrerupeţi, vă rog...

Cineva bătu la uşă.

— Intră!

Maigret strigase fără să întoarcă deloc capul.

— Alo, da... Ce spuneţi?... Ieri-dimineaţă, pe la nouă?... Scrisoarea a sosit prin poştă?... Mulţumesc... Pardon! Un moment... Era destul de voluminoasă, nu-i aşa, ca şi cum ar fi conţinut un teanc de bancnote...

— Nu e rău deloc! mormăi o voce în spatele lui Maigret.

Acesta se întoarse brusc. Cehul era acolo, posac, totuşi cu o scânteiere abia perceptibilă în ochi. Se aşeză pe scaun şi continuă:

— E adevărat că era la mintea cocoşului. Acum ştiţi că am primit bani ieri-dimineaţă la oficiul poştal de pe bulevardul Raspail. Aceşti bani se aflau cu o zi înainte în buzunarul bietului domn Crosby. Dar oare i-a trimis chiar Crosby? Asta e întrebarea…

— Aprodul te-a lăsat să intri?

— Era ocupat cu o doamnă. M-am comportat ca şi cum aş fi fost de-al casei şi v-am văzut numele pe o uşă. M-am descurcat, nu? Şi unde mai pui că ne aflăm în birourile celei mai redutabile poliţii!

Maigret remarcă faptul că avea faţa obosită, nu ca un om care a petrecut o noapte albă, ci ca un bolnav care tocmai a avut o criză. Şi avea cearcăne la ochi. Buzele îi erau decolorate.

— Vrei să-mi spui ceva?

— Nu ştiu… Voiam doar să aflu noutăţi. Aţi ajuns bine acasă noaptea trecută?

— Da, mulţumesc!

Tânărul zări rezumatul făcut de comisar ca să-şi limpezească ideile şi schiţă un zâmbet.

— Cunoaşteţi cazul Taylor? întrebă el brusc. E adevărat că s-ar putea să nu citiţi ziarele americane… Desmond Taylor, unul dintre regizorii cei mai cunoscuţi de la Hollywood, a fost asasinat în 1922. O duzină de actori de cinema au fost bănuiţi, printre care şi câteva femei frumoase. Toţi au fost eliberaţi. Şi ştiţi ce se scrie azi, după atâţia ani? Citez din memorie, dar am o memorie excelentă: *De la începutul anchetei, poliţia a ştiut cine l-a ucis pe Taylor. Dar dovezile de care dispune sunt atât de insuficiente şi de inconsistente, încât, chiar dacă vinovatul s-ar preda singur, ar fi obligat să furnizeze probe materiale şi să aducă martori care să-i confirme declaraţia…*

Maigret îşi privi interlocutorul cu mirare, iar acesta, aşezându-se picior peste picior, îşi aprinse o ţigară şi continuă:

— Observaţi că aceste cuvinte au fost rostite chiar de şeful poliţiei, acum un an. N-am uitat nici măcar o silabă. Şi, bineînţeles, *asasinul lui Taylor nu a fost arestat niciodată…*

Comisarul, prefăcându-se indiferent, se lăsă pe spate în fotoliu, puse picioarele pe birou şi aşteptă cu aerul degajat al cuiva care are timp berechet, dar nu e chiar foarte interesat de conversaţie.

— Apropo, v-aţi hotărât să luaţi informaţii despre William Crosby? Când a fost comisă crima, poliţia nu s-a gândit la asta, sau n-a îndrăznit…

— Ai venit să-mi aduci informaţii? întrebă Maigret din vârful buzelor.

— Dacă vreţi! Toată lumea din Montparnasse ar putea să vă informeze. Mai întâi, la moartea mătuşii sale, avea o datorie de peste şase sute de mii de franci

şi chiar şi Bob, de la *Coupole,* îi împrumuta bani. Aşa stau lucrurile uneori în marile familii… Chiar dacă era nepotul lui Henderson, n-a fost niciodată foarte bogat. Alt unchi de-al lui e miliardar. Un văr e administratorul celei mai mari bănci americane. Dar tatăl său a fost ruinat în urmă cu zece ani. Înţelegeţi?… Pe scurt, era ruda săracă. În plus, toţi unchii şi toate mătuşile au copii, în afară de soţii Henderson. Atunci, şi-a petrecut timpul aşteptând moartea bătrânului, apoi a doamnei Henderson, care aveau amândoi în jur de şaptezeci de ani.

— Ce spuneai?

— Nimic!

Tăcerea lui Maigret îl stingherea în mod vădit pe ceh.

— Ştiţi ca şi mine că la Paris, când porţi un nume care are o anumită valoare, poţi să trăieşti foarte bine fără bani. În plus, Crosby era un băiat foarte simpatic. Nu s-a ocupat niciodată cu nimic, nu? Aşa că avea o bună dispoziţie debordantă. Era ca un copil mare, fericit că trăieşte şi că se bucură de toate. Mai ales de femei! Fără răutate… Aţi văzut-o pe doamna Crosby. O iubea mult. Totuşi… Noroc că martorii acestui gen de lucruri tac mâlc ca membrii unei francmasonerii… I-am văzut luând aperitivul împreună la *Coupole.* O femeiuşcă aştepta şi îi făcea un semn lui William. El spunea: „Mă scuzi? Am o mică treabă aici în cartier…”. Şi toată lumea ştia că va petrece o jumătate de oră în primul hotel de pe strada Delambre. Nu numai o dată! De o sută de ori!… Şi, fireşte, Edna Reichberg era şi ea amanta lui, îşi petrecea zilele cu doamna Crosby, avea tot felul de atenţii faţă de dânsa… Şi multe altele! Nu le putea refuza nimic. Cred că le iubea pe toate…

Maigret căscă şi se întinse.

— Alteori, deşi nu ştia cum îşi va plăti taxiul, făcea cinste cu cincisprezece cocteiluri o dată unor oameni pe care abia dacă îi cunoştea. Şi râdea! Niciodată nu l-am văzut preocupat. Închipuiţi-vă o fiinţă care a primit din leagăn darul bunei dispoziţii, o fiinţă iubită de toată lumea, care iubeşte pe toată lumea, căreia i se iartă totul, chiar şi lucrurile pe care nu le-ai ierta nimănui!… În acelaşi timp, o fiinţă căreia totul îi reuşeşte! Nu jucaţi jocuri de noroc? Nu ştiţi ce înseamnă să vă vedeţi partenerul trăgând un şapte, să vă întoarceţi cărţile şi să aveţi opt? Iar la următoarea, el trage opt şi tu tragi nouă… Sistematic! Ca şi cum totul s-ar petrece nu în domeniul realităţilor obişnuite, ci în domeniul visului. Ei bine, ăsta era Crosby… Când a moştenit cincisprezece sau şaisprezece milioane, era în ceasul al doisprezecelea, fiindcă sunt sigur că a imitat semnătura câtorva membri iluştri ai familiei ca să-şi plătească datoriile.

— S-a sinucis! spuse tăios Maigret.

Cehul răspunse cu un râs înăbuşit, imposibil de interpretat. Se ridică să

arunce ţigara în sobă şi se întoarse la locul lui.

— S-a sinucis *abia ieri!* spuse el pe un ton enigmatic.

— Nu mai spune!

Vocea lui Maigret devenise brusc ursuză. Şi comisarul, care se ridicase, îl privea pe Radek în ochi, de sus în jos.

Urmă o tăcere aproape ameninţătoare. În sfârşit, Maigret continuă:

— De ce dracu' ai venit aici?

— Să vorbim… Sau, dacă preferaţi, să vă ofer o mână de ajutor. Recunoaşteţi că v-ar fi trebuit ceva timp ca să adunaţi informaţiile pe care vi le-am dat despre Crosby! Vreţi şi altele, la fel de autentice? Aţi văzut-o pe juna Reichberg… Are douăzeci de ani. Ei bine, de aproape un an e amanta lui William şi-şi petrece zilele cu doamna Crosby, făcându-i tot felul de drăgălăşenii! Totuşi, a hotărât de mult cu amantul ei ca acesta să divorţeze şi s-o ia de nevastă. Numai că, pentru a putea să se însoare cu fiica bogatului industriaş Reichberg, William avea nevoie de bani, de mulţi bani… Ce mai vreţi? Informaţii despre Bob, barmanul de la *Coupole?* L-aţi cunoscut în haină albă, cu şervetul în mână. Totuşi, câştigă între patru şi cinci sute de mii de franci pe an şi are o vilă splendidă la Versailles, o maşină de lux… Ce ziceţi? Totul numai din bacşişuri!

Radek începea să se enerveze. Vocea lui avea ceva anormal, caustic.

— În acest timp, Joseph Heurtin câştiga şase sute de franci pe lună, bătând Parisul cu triciclul lui zece-douăsprezece ore pe zi…

— Şi tu?

Întrebarea răsună fără milă, în timp ce Maigret îl privea pe ceh drept în ochi.

— Oh, eu!…

Şi cei doi bărbaţi tăcură. Maigret începu să se plimbe cu paşi mari prin birou. Se opri doar ca să reîncarce soba, pe când Radek aprindea altă ţigară.

Situaţia era ciudată. Era greu de ghicit de ce venise acolo cehul. Nu se arăta dispus să plece. Ai fi zis mai degrabă că aştepta ceva.

Iar Maigret se ferea să-i satisfacă această curiozitate întrebându-l. Şi, la urma urmelor, ce să-l fi întrebat?

Radek vorbi primul sau, mai curând, murmură:

— O crimă frumoasă!… Mă refer la cea a regizorului Desmond Taylor. Se afla singur în camera lui de hotel. O tânără vedetă i-a făcut o vizită. După care nimeni nu l-a mai văzut în viaţă. Înţelegeţi? În schimb, tânăra stea de cinema a fost zărită ieşind de la el fără să fie condusă. Ei bine, nu ea l-a ucis!…

Radek stătea pe scaunul rezervat îndeobşte de Maigret vizitatorilor, aşezat drept în lumină. Era o lumină puternică, aproape o lumină de clinică.

Niciodată faţa cehului nu fusese atât de interesantă. Avea fruntea mare,

boltită, cu numeroase riduri care, totuşi, nu-l îmbătrâneau prea tare.

Claia de păr roşcat îi conferea nota de boem internaţional, subliniată de cămaşa cu guler foarte îngust, dintr-o singură bucată, fără cravată şi de culoare închisă.

Radek nu era slab, totuşi arăta maladiv, poate pentru că intuiai că nu are carnea fermă. Chiar şi buzele aveau ceva nesănătos.

Se enerva într-un mod cu totul deosebit, interesant pentru un psiholog; nicio trăsătură a feţei nu se mişca, dar ochii lui păreau că primesc brusc un amperaj mai puternic, ce conferea privirii o intensitate supărătoare.

— Ce vor face cu Heurtin? întrebă el, după cinci minute de tăcere.

— Îl vor decapita! bombăni Maigret, ţinând mâinile în buzunarele pantalonilor.

Şi atunci sosi amperajul maxim. Radek râse scurt şi scrâşnit.

— Fireşte! Un om cu şase sute de franci pe lună... Apropo... Haideţi să facem un pariu. Eu spun că la înmormântarea lui Crosby cele două femei vor fi la fel de îndoliate şi vor plânge una în braţele celeilalte. Mă refer la doamna Crosby şi la Edna... Auziţi, domnule comisar! Măcar sunteţi sigur că s-a sinucis?

Râse. Era ceva neaşteptat. Totul la el era neaşteptat şi, înainte de orice, această vizită.

— E uşor să faci o crimă să pară sinucidere! Atât de uşor, încât, dacă nu m-aş fi aflat la aceeaşi oră cu simpaticul inspector Janvier, m-aş fi acuzat de crimă, doar aşa, ca să văd ce-o să iasă... Sunteţi căsătorit?

— Şi?

— Nimic... Aveţi noroc! O soţie! O situaţie mediocră. Satisfacţia datoriei împlinite... Probabil că duminica mergeţi la pescuit. Sau poate că jucaţi biliard. Mie mi se pare ceva admirabil! Numai că totul trebuie pregătit din timp! Trebuie să fi avut un tată cu principii şi jucător de biliard...

— Unde l-ai întâlnit pe Joseph Heurtin?

Maigret crezuse că face un lucru foarte subtil. Dar se căi chiar mai înainte de a-şi fi terminat întrebarea.

— Unde l-am întâlnit? În ziare. Ca toată lumea! Doar dacă nu cumva... Dumnezeule, ce complicată e viaţa! Când mă gândesc că staţi aici şi mă ascultaţi, stânjenit, şi vă uitaţi la mine fără să reuşiţi să vă faceţi o părere, iar situaţia dumneavoastră, partidele de pescuit sau de biliard sunt în joc! La vârsta pe care o aveţi! Douăzeci de ani de servicii loiale... Numai că aţi avut ghinionul, o dată în viaţă, să aveţi o idee şi să ţineţi la ea. Ceea ce s-ar putea numi o veleitate de geniu! Ca şi cum geniul nu vi s-ar fi dat din naştere. Nu poţi începe să-l ai la patruzeci şi cinci de ani. Cred că asta e vârsta pe care o aveţi, nu?...

Trebuia să-i lăsaţi să-l execute pe Heurtin. Aţi fi fost avansat. Apropo, cât câştigă un comisar de la Poliţia Judiciară? Două mii? Trei mii? Jumătate din cât cheltuia Crosby prin localuri? Şi poate că nici jumătate!… De fapt, cum va fi explicată sinuciderea băiatului ăsta? O poveste de iubire? Gurile rele vor face o legătură între sinuciderea lui şi evadarea lui Heurtin. Iar toţi cei din neamurile Crosby şi Henderson, toţi verii mai apropiaţi sau mai îndepărtaţi care sunt ceva în America vor trimite telegrame ca să ceară discreţie. Eu, în locul dumneavoastră…

Se ridică şi el şi îşi stinse ţigara, strivind-o pe talpa pantofului.

— În locul dumneavoastră, domnule comisar, aş căuta o diversiune… Uitaţi! Aş aresta, de exemplu, un tip pentru care nimeni nu va întreprinde demersuri diplomatice. Un individ ca Radek, a cărui mamă era servitoare într-un orăşel din Cehoslovacia… Oare francezii ştiu măcar unde se află Cehoslovacia?

Vocea îi vibra fără voia lui. Rareori fusese atât de clar accentul lui străin.

— Totuşi, o să fie ca în cazul Taylor! Dacă aş avea timp… De exemplu, în cazul Taylor nu s-au găsit nici amprente, nici altceva de genul ăsta. În schimb, aici… Heurtin care şi-a lăsat urmele peste tot şi a fost văzut la Saint-Cloud!… Crosby care avea cu orice preţ nevoie de bani şi care se sinucide în momentul în care se redeschide ancheta!… În sfârşit, eu!… Dar eu ce-am făcut? N-am vorbit în viaţa mea cu Crosby. Nici măcar nu-mi cunoştea numele. N-a dat niciodată ochii cu mine. Şi întrebaţi-l pe Heurtin dacă a auzit vreodată de Radek. Întrebaţi la Saint-Cloud dacă a fost zărit vreodată un tânăr de genul meu… Totuşi, iată-mă la sediul Poliţiei Judiciare! Un inspector mă aşteaptă jos ca să mă urmărească pas cu pas. Apropo, e tot Janvier? Mi-ar plăcea să fie tot el. E tânăr, e amabil, nu ţine deloc la băutură… Trei cocteiluri şi pluteşte într-un fel de nirvana!… Spuneţi-mi, domnule comisar, cui trebuie să mă adresez ca să fac o donaţie de câteva mii de franci pentru azilul de bătrâni al poliţiei?

Cu un gest neglijent, scoase dintr-un buzunar un teanc de bancnote, îl puse la loc, scoase încă unul din alt buzunar şi repetă mişcarea şi cu buzunarul vestei.

Arătase astfel cel puţin o sută de mii de franci.

— Asta e tot ce aveţi să-mi spuneţi? i se adresă Radek lui Maigret, cu o ciudă pe care nu şi-o putea ascunde.

— Tot.

— Vreţi să vă spun eu ceva, domnule comisar?

Tăcere.

— Ei bine, nu veţi înţelege niciodată nimic!

Îşi căută pălăria neagră şi merse cu stângăcie până la uşă, cuprins de o proastă dispoziţie evidentă, în timp ce comisarul mormăia printre dinţi:

— Zi, puişor!... Zi!...

— CAPITOLUL X —

Dulapul cu surprize

— Cât câştigi vânzând ziare?

La o terasă din Montparnasse, Radek, puţin lăsat pe speteaza scaunului, pe buze cu un zâmbet mai teribil ca niciodată, fuma o ţigară de foi.

O biată bătrână se strecura printre mese, întindea ziarele de seară clienţilor şi murmura o rugăminte imposibil de înţeles. Era ridicolă şi jalnică din cap până în picioare.

— Cât…

Nu înţelegea, şi privirea ei stinsă dovedea că avea doar o slabă pâlpâire de inteligenţă.

— Stai jos aici. O să bei cu mine un păhărel. Chelner! Un lichior pentru doamna!

Radek îl căută din ochi pe Maigret, ştiind că se afla la câţiva metri de el.

— Uite, o să-ţi cumpăr toate ziarele! Dar le vei număra…

Bătrâna, năucită, nu ştia dacă trebuia să-i dea ascultare sau să plece. Dar cehul îi arătă o bancnotă de o sută de franci, aşa că începu să numere cu febrilitate.

— Bea! Spui că sunt patruzeci? La cinci bănuţi bucata… Stai puţin! Ai vrea să mai câştigi şi o sută de franci?

Maigret, care vedea şi auzea, nu făcea nicio mişcare, părând că nici măcar nu bagă de seamă ce se petrecea.

— Două sute de franci… Trei sute de franci… Uite-i! Vrei cinci sute? Dar, ca să-i câştigi, trebuie să ne cânţi ceva. Jos labele! Cântă mai întâi.

— Ce să cânt?

Idioata era foarte tulburată. O picătură de lichior, lipicioasă, îi curgea pe bărbia presărată cu fire de păr alb. Câţiva de la mesele din preajmă îşi dădeau coate.

— Cântă ce vrei. Ceva vesel. Şi, dacă dansezi, o să primeşti încă o sută de franci.

A fost ceva cumplit. Nefericita nu-şi mai lua ochii de la bancnote. Şi, în timp ce începea să fredoneze o melodie imposibil de recunoscut, cu o voce răguşită, mâna i se întindea după bani.

— Destul! strigară unii de la mesele vecine.

— Cântă! ordonă Radek.

Trăgea mai departe cu ochiul la Maigret. Clienţii protestau. Un chelner se

apropie de femeie şi vru s-o dea afară. Ea se împotrivea, se agăţa de speranţa câştigării unei sume fabuloase.

— Cânt pentru acest tânăr domn. Mi-a promis…

Sfârşitul a fost şi mai odios. Un agent de poliţie o luă de acolo pe bătrână, care nu primise niciun bănuţ, în timp ce un comisionar alerga după ea să-i înapoieze ziarele. Astfel de scene avuseseră loc de zece ori în trei zile. De trei zile, comisarul Maigret, încruntat, cu gura crispată, îl urmărea pe Radek pas cu pas, de dimineaţa până seara şi de seara până dimineaţa.

Cehul încercase la început să reînnoade conversaţia. Repetase:

— Dacă tot vreţi să vă ţineţi scai de mine, măcar să mergem împreună! Ar fi mai vesel.

Maigret refuzase. La *Coupole* se instala la o masă vecină cu cea a lui Radek. Pe stradă, mergea ostentativ în urma lui.

Cehul îşi pierdea răbdarea. Era o luptă a nervilor.

Înmormântarea lui William Crosby avusese loc, adunând laolaltă oameni din lumi diferite, tot ce era mai fastuos în colonia americană de la Paris şi mulţimea pestriţă din Montparnasse.

Cele două femei, după cum spusese Radek, erau îmbrăcate complet în negru. Iar cehul urmase şi el convoiul mortuar până la cimitir, sobru, fără să adreseze o vorbă nimănui.

Trei zile de existenţă atât de neverosimilă, încât începea să semene cu un coşmar.

— Nu veţi înţelege totuşi nimic! repeta uneori Radek, întorcând capul spre Maigret.

Acesta se prefăcea că nu aude, complet nepăsător. Cehul nu-i întâlnise privirea decât o dată sau de două ori. Îl urmărea pas cu pas, atâta tot! Nu părea că ar fi căutat ceva anume. Era o prezenţă halucinantă, încăpăţânată, minut de minut.

Radek îşi petrecea dimineţile prin cafenele, fără să facă nimic. Pe nepusă masă, îi cerea chelnerului:

— Cheamă-l pe director!

Şi, când acesta îşi făcea apariţia:

— Puteţi observa că acest chelner care m-a servit are mâinile murdare.

Plătea doar cu bancnote de o sută de franci sau de o mie şi împingea mărunţişul la fundul oricăruia dintre buzunarele sale.

La restaurant, refuza mâncărurile care nu erau pe gustul lui. Odată, la amiază, comandase un prânz de o sută cincizeci de franci, anunţându-l apoi pe şeful chelnerilor:

— Nu veţi primi bacşiş. N-aţi fost suficient de amabil…

Iar seara lua la rând cabaretele, localurile de noapte, oferea de băut prostituatelor şi le ţinea cu sufletul la gură până în ultimul moment, când arunca o bancnotă de o mie de franci în mijlocul sălii, strigând:

— Pentru cea care o va prinde!

A urmat o adevărată bătălie şi o femeie a fost dată afară din local, în timp ce Radek, după cum îi era obiceiul, încerca să-şi dea seama de impresia produsă asupra lui Maigret.

Nu se străduia să scape de supravegherea poliţistului. Dimpotrivă! Dacă lua un taxi, aştepta ca Maigret să oprească şi el unul.

Înmormântarea avusese loc pe 22 octombrie. În ziua de 23, la unsprezece seara, Radek termina de luat cina la un restaurant din cartierul Champs-Élysées.

La unsprezece şi jumătate ieşi, urmat de Maigret, alese cu grijă o maşină confortabilă şi dădu cu glas scăzut o adresă.

Două maşini rulară curând una după cealaltă în direcţia Auteuil. Şi zadarnic ai fi vrut să surprinzi pe faţa mare a poliţistului vreo urmă de emoţie, de nerăbdare sau de oboseală, deşi nu dormise de patru zile.

Doar ochii îi erau puţin mai ficşi ca de obicei.

Primul taxi merse de-a lungul cheiului, traversă Sena pe podul Mirabeau şi intră anevoie pe drumul care ducea la *Citanguette.*

La o sută de metri de clădire, Radek opri maşina, spuse câteva cuvinte şoferului şi merse cu mâinile în buzunare până la cheiul de descărcare, situat în faţa hanului.

Acolo se aşeză pe o bintă de amarare, aprinse o ţigară, se asigură că Maigret se ţinuse după el şi rămase nemişcat.

Până la miezul nopţii, nu se întâmplase nimic. În han, trei arabi jucau zaruri şi un alt bărbat moţăia într-un colţ, probabil amorţit de beţie. Patronul spăla paharele. La etaj nu se vedea nicio lumină.

La douăsprezece şi cinci, un taxi veni pe drum, opri în faţa vitrinei, iar o femeie, după o scurtă ezitare, intră cu repeziciune în han.

Privirea sarcastică a lui Radek îl căuta pe Maigret, mai curioasă ca niciodată. Femeia era luminată de lampa fără abajur. Purta un pardesiu negru şi un guler mare de blană închisă la culoare. Totuşi, ar fi fost imposibil să nu o recunoşti pe Ellen Crosby.

Vorbea cu glas scăzut patronului, aplecată peste tejgheaua de zinc. Arabii se opriseră din jucat şi se uitau la ea.

Vocile nu se auzeau de afară. Dar puteai ghici uimirea patronului şi jena

americancei.

După câteva clipe, bărbatul se îndreptă spre scara ce pornea exact din spatele barului. Femeia îl urmă. Apoi lumina se aprinse la o fereastră de la primul etaj, fereastra camerei ocupate de Joseph Heurtin după evadare.

Patronul coborî singur. Arabii îl luară la întrebări şi, în timp ce le răspundea, dădu din umeri ca şi cum ar fi vrut să spună: „Nici eu nu înţeleg nimic! Dar nu-i treaba noastră…”.

La etaj nu erau obloane. Perdelele erau subţiri. Puteai să urmăreşti aproape perfect mişcările americancei prin cameră.

— O ţigară, domnule comisar?

Maigret nu răspunse. Sus, tânăra femeie se apropiase de pat, de pe care trase cuverturile şi aşternutul.

Ridică un obiect inform şi greu, după care începu să facă ceva ciudat, se agită şi se apropie brusc de fereastră, cuprinsă parcă de îngrijorare.

— S-ar zice că are ceva cu salteaua, nu-i aşa? Ori mă înşel tare de tot, ori o descoase… Ciudată ocupaţie pentru o persoană care a avut întotdeauna o cameristă…

Cei doi bărbaţi se aflau la mai puţin de cinci metri unul de celălalt. Trecu un sfert de oră.

— Ce mai, e din ce în ce mai complicat!

Vocea cehului îi trăda nerăbdarea. Iar Maigret se ferea să răspundă sau să facă vreo mişcare.

Trecuse puţin de douăsprezece şi jumătate când Ellen Crosby îşi făcu din nou apariţia în sala hanului, aruncă o bancnotă pe tejghea, ieşi ridicându-şi gulerul de blană şi se repezi spre taxiul care o aştepta.

— O urmărim, domnule comisar?

Cele trei taxiuri se puseră în mişcare unul după altul. Dar doamna Crosby nu se îndrepta spre Paris. După o jumătate de oră, era la Saint-Cloud şi lăsa taxiul în apropiere de vilă.

Şi, aşa mărunţică, se plimba pe trotuar, de cealaltă parte a străzii, ca şi cum ar fi fost nehotărâtă.

Deodată, traversă şoseaua, luă o cheie din poşetă şi în clipa următoare se afla înăuntru, în timp ce poarta de fier se închidea cu un zgomot înăbuşit.

Becurile rămaseră stinse. Singura urmă de viaţă era o luminiţă intermitentă în camerele de la primul etaj, ca şi cum cineva, din când în când, ar fi aprins un băţ de chibrit.

Noaptea era răcoroasă. Ceaţa estompa uşor lumina felinarelor de pe drum.

Taxiurile lui Maigret şi Radek opriseră la două sute de metri de vilă, în timp

ce maşina doamnei Crosby staţiona singură aproape în faţa porţii.

Comisarul coborâse din taxi şi se plimba încolo şi-ncoace, cu mâinile în buzunare, trăgând nervos din pipă.

— Ce faceţi? Nu vă duceţi să vedeţi ce se întâmplă?

Maigret nu răspunse şi îşi continuă plimbarea monotonă.

— Poate greşiţi, domnule comisar! Închipuiţi-vă că, în scurt timp sau mâine, acolo va fi descoperit un nou cadavru…

Maigret nici nu clipi şi Radek aruncă pe jos ţigara doar pe jumătate fumată, după ce îi rupse hârtia cu unghiile.

— V-am repetat de o sută de ori că nu veţi înţelege nimic. Acum, vă repet că…

Comisarul îi întoarse spatele. Şi trecu aproape o oră. Totul era învăluit în tăcere. La ferestrele vilei nu se mai vedea nici flacăra tremurătoare a băţului de chibrit.

Şoferul doamnei Crosby, îngrijorat, coborâse din maşină şi se apropiase de poartă.

— Închipuiţi-vă, domnule comisar, că în casă este încă o persoană…

Atunci Maigret îl privi pe Radek în ochi în aşa fel încât acesta se hotărî să tacă.

Câteva clipe mai târziu, când Ellen Crosby ieşi în fugă şi urcă în maşină, avea ceva în mână, un obiect lung de vreo treizeci de centimetri, înfăşurat într-o hârtie albă sau o cârpă.

— Nu aveţi curiozitatea să ştiţi ce…?

— Auzi, Radek…

— Ce?

Taxiul americancei se îndrepta acum spre Paris. Maigret nu se grăbi s-o urmărească. Cehul era nervos. Buzele îi tremurau uşor.

— Vrei să intrăm şi noi?

— Păi…

Ezită, cu aerul unui om care şi-a făcut un plan şi s-a pomenit brusc în faţa unui incident neprevăzut.

Maigret îi puse o mână grea pe umăr.

— Împreună, vom înţelege, nu-i aşa?

Radek râse, dar râsul lui sună fals.

— Eziţi? Te temi ca nu cumva să te trezeşti în faţa altui cadavru, aşa cum spuneai adineauri? Eh, cine ar putea să mai fie? Doamna Henderson e moartă şi îngropată… Camerista ei e moartă şi îngropată… Crosby, la fel. Soţia lui tocmai a ieşit, vie şi nevătămată. Iar Joseph Heurtin e în siguranţă la infirmeria specială

de la Santé. Cine a mai rămas? Edna? Dar de ce-ar fi venit aici?

— Vă urmez! bombăni Radek printre dinţi.

— Atunci, vom începe cu începutul. Ca să intri în casă, ai nevoie de o cheie…

Dar comisarul nu scoase din buzunar o cheie, ci o cutie mică de carton, legată cu sfoară. Îi luă ceva timp s-o desfacă şi să scoată la iveală cheia porţii de la intrare.

— Uite-aşa… Nu ne mai rămâne decât să intrăm ca la noi acasă, de vreme ce înăuntru nu e nimeni. Pentru că în casă nu e nimeni, nu-i aşa?…

Cum se produsese această răsturnare de situaţie? Şi de ce? Radek nu se mai uita la comisar cu ironie, ci cu o îngrijorare pe care nu era în stare s-o ascundă.

— Vrei să pui cutiuţa asta în buzunar? Ar putea să ne fie de folos cât de curând.

Maigret răsuci comutatorul electric, lovi pipa de tocul pantofului ca să scuture tutunul ars şi o umplu din nou.

— Hai sus… Trebuie să observi că asasinul doamnei Henderson a avut o sarcină la fel de uşoară ca şi noi. Două femei adormite! Câine, nu! Portar, nu! În plus, sunt covoare peste tot. Să mergem!

Comisarul nu-şi dădea osteneala să se uite la ceh.

— Aveai dreptate adineauri, Radek. Ar fi o surpriză urâtă pentru mine dacă am găsi un cadavru… Cunoşti reputaţia judecătorului Coméliau. Are deja pică pe mine pentru că n-am împiedicat sinuciderea lui Crosby, care a avut loc, într-un fel, în prezenţa mea. Şi mai are pică pe mine pentru că nu sunt în stare să explic această dramă. Închipuie-ţi acum un nou asasinat!… Ce să spun? Ce să fac? Am lăsat-o pe doamna Crosby să plece. Iar pe tine nu te pot acuza, pentru că ai fost tot timpul cu mine… De fapt, ar fi greu să spui, de trei zile încoace, care dintre noi doi l-a urmărit pe celălalt. Tu m-ai urmărit pe mine? Sau eu te-am urmărit pe tine?

Părea că vorbeşte pentru sine. Ajunseseră la primul etaj. Maigret străbătu budoarul şi intră în camera unde fusese asasinată doamna Henderson.

— Intră, Radek. Presupun că nu te impresionează gândul că două femei au fost ucise aici? Un detaliu pe care poate că nu-l ştii: cuţitul n-a fost găsit niciodată! S-a presupus că, în fuga lui, Heurtin l-a aruncat în Sena…

Maigret se aşeză pe marginea patului, exact în locul unde fusese găsit cadavrul bătrânei.

— Vrei să-ţi spun ce cred eu? Ei bine, asasinul a ascuns pur şi simplu aici cuţitul! Dar l-a ascuns bine, atât de bine, încât nu l-am văzut… Dar fii atent! Ai remarcat forma pachetului cu care a plecat doamna Crosby? Lung de treizeci de centimetri şi lat de câţiva centimetri… În fond, dimensiunile unui pumnal solid…

Aveai dreptate, Radek, e o poveste îngrozitor de complicată. Dar… Hopa!

Se aplecă spre parchetul ceruit pe care se distingeau destul de clar urme de paşi. Se desluşea urma unui toc minuscul, tocul unui pantof de femeie.

— Ai ochi buni? Atunci, ajută-mă şi încearcă să te ţii după urme. Cine ştie? Poate că vom afla astfel de ce-a venit doamna Crosby în noaptea asta…

Radek ezită, se uită la Maigret cu atenţie, ca un om care se întreba ce rol era pus să joace. Dar pe faţa comisarului nu se putea citi nimic.

— Urmele ne duc în camera doamnei de companie, nu-i aşa? Mai departe? Apleacă-te, bătrâne! Încă nu cântăreşti o sută de chile ca mine! Cum? Paşii se opresc în faţa dulapului? E un dulap de haine? E încuiat? Nu! Stai, nu-l deschide! Vorbeai de un cadavru… Ce spui? Dacă ar fi unul înăuntru!?

Radek aprinse o ţigară. Degetele îi tremurau.

— Haide! Trebuie să-l deschidem. Hai, bătrâne! Şi, în timp ce vorbea, Maigret îşi potrivea cravata în faţa unei oglinzi, fără să-şi piardă din ochi însoţitorul.

— Deci?

Radek deschise uşa dulapului.

— Un cadavru? Ce?…

Radek se dăduse trei paşi înapoi. Se uita năucit la o femeie tânără cu părul blond care ieşea din ascunzătoare, cam stângace, însă deloc speriată.

Era Edna Reichberg. Se uita pe rând la Maigret şi la ceh, ca şi cum ar fi aşteptat o explicaţie. Nu arăta nicio tulburare.

Doar jena cuiva care joacă un rol neobişnuit pentru el.

Maigret, fără s-o bage în seamă, se întorsese spre Radek, care se străduia să-şi redobândească stăpânirea de sine.

— Ce spui de asta? Ne-am aşteptat la un cadavru – sau, mai curând, tu m-ai pregătit pentru ideea că voi găsi un cadavru –, şi uite că găsim o tânără fermecătoare, cât se poate de vie…

Edna se întorsese şi ea spre ceh.

— Ce zici, Radek? continuă Maigret, bine dispus.

Tăcere.

— Mai crezi şi acum că nu voi înţelege nimic? Ce spui?

Tânără suedeză, care nu-şi lua ochii de la ceh, deschise gura să ţipe de spaimă, dar nu reuşi.

Comisarul se întorsese din nou spre oglindă şi îşi netezea părul cu mâna. Cehul scosese un revolver din buzunar şi, fulgerător, îl îndreptase spre poliţist, apăsând pe trăgaci chiar în momentul în care tânără încerca să ţipe.

Se petrecu ceva extraordinar şi totodată straniu. Se auzi un mic zgomot metalic, cum ar fi făcut o jucărie pentru copii. Nu ieşi niciun glonţ. Radek apăsă

încă o dată pe trăgaci.

Restul se petrecu atât de rapid, încât Edna nu înţelese nimic. Maigret părea că nu avea de gând să se mişte din loc. Totuşi, într-o secundă, sări cu toată greutatea peste ceh, care se rostogoli la podea.

— O sută de chile! spusese Maigret.

Şi, într-adevăr, îşi strivea adversarul care, după două-trei zvâcniri, rămase nemişcat, cu mâinile prinse în cătuşe.

— Scuză-mă, domnişoară, murmură comisarul, ridicându-se. S-a terminat… Un taxi te aşteaptă la poartă. Eu şi Radek mai avem încă multe să ne spunem…

Cehul se ridicase, furios, sălbatic. Maigret îşi lăsă mâna grea să cadă pe umărul lui şi spuse:

— Nu-i aşa, băieţică?

— CAPITOLUL XI —

Zarurile morţii

De la trei dimineaţa până la ivirea zorilor, lumina a rămas aprinsă în biroul lui Maigret de la Poliţia Judiciară, iar puţinii poliţişti care au avut treabă în sediu au auzit un murmur de voci monoton.

La opt, comisarul îi ceru aprodului să aducă micul dejun pentru două persoane. Apoi telefonă acasă la judecătorul Coméliau.

Când se deschise uşa, era deja nouă. Maigret îl invită pe Radek, acum fără cătuşe, să treacă înaintea lui.

Cei doi arătau la fel de obosiţi. În schimb, nici la asasin, nici la anchetator nu puteai descoperi vreo urmă de animozitate.

— Pe aici? întrebă cehul, ajuns la capătul culoarului.

— Da! Vom traversa Palatul de Justiţie. Ajungem mai repede.

Şi îl duse la arest, prin pasajul rezervat Prefecturii de Poliţie. După încheierea rapidă a formalităţilor, în momentul în care gardianul îl ducea pe Radek spre una dintre celule, Maigret îl privi ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, poate la revedere, apoi dădu din umeri şi se îndreptă fără grabă spre biroul judecătorului Coméliau.

Zadarnic adoptase judecătorul o poziţie defensivă şi luase, imediat ce comisarul bătuse la uşă, o atitudine degajată.

Maigret nu-l privea cu îngâmfare, nici triumfător, nici ironic. Pur şi simplu, avea faţa obosită a unui om care îndeplinise o sarcină lungă şi dificilă.

— Pot să fumez? Mulţumesc. E frig aici…

Şi aruncă o privire mânioasă către calorifer, pe care el îl scosese din propriul birou, cerând să-i fie adusă înapoi vechea sobă de fontă.

— Gata! După cum v-am spus la telefon, a mărturisit. Şi nu cred că veţi avea de acum înainte necazuri cu el, pentru că joacă cinstit şi recunoaşte că a pierdut partida.

Comisarul pregătise pe câteva hârtiuţe notele care aveau să-i servească la scrierea raportului, dar le încurcase, astfel încât le puse la loc în buzunar, oftând.

— Caracteristica acestui caz… începu el.

Cuvintele erau prea pompoase pentru el. Aşa că reluă, ridicându-se şi începând să se plimbe prin încăpere, cu mâinile la spate:

— Un caz trucat de la bază! Asta e tot! Cuvintele nu-mi aparţin. Sunt chiar ale

asasinului! Iar asasinul nu înţelegea nici el, rostindu-le, tot sensul. Când Joseph Heurtin a fost arestat, m-a frapat faptul că odioasa lui crimă nu putea fi clasificată în nicio categorie. Nu cunoştea victima. Nu furase nimic. Nu era nici sadic, nici nebun… Am vrut să reîncep ancheta şi am găsit că toate datele erau din ce în ce mai false. Falsificate, insist asupra acestui lucru, nu din întâmplare, ci cu bună ştiinţă, chiar în mod ştiinţific! Falsificate în aşa fel încât să deruteze poliţia, să arunce justiţia într-o aventură îngrozitoare! Şi ce să mai spun despre adevăratul asasin? Era şi mai fals decât toată punerea în scenă! Cunoaşteţi la fel ca mine psihologia diferitelor feluri de criminali. Ei bine, niciunul dintre noi nu o cunoştea pe cea a unui ins ca Radek. De opt zile stau cu el, îl observ, încerc să-i ghicesc felul de a gândi. Opt zile în care am trecut din stupoare în stupoare şi m-a derutat! O mentalitate care nu se potriveşte cu niciuna dintre clasificările noastre. De aceea, nu ar fi păţit nimic niciodată *dacă nu ar fi simţit nevoia obscură de a fi prins*! Pentru că el mi-a furnizat indiciile de care aveam nevoie! A făcut-o simţind în mod confuz că merge spre pierzanie. A făcut-o totuşi… Şi dacă v-aş spune că la ora asta are mai curând un sentiment de uşurare decât de altă natură?…

Maigret nu ridica glasul. Dar vorbea cu o vehemenţă reţinută, ce conferea o forţă aparte cuvintelor sale. Pe culoarele Parchetului se auzea forfota obişnuită şi uneori un uşier striga un nume sau nişte jandarmi tropăiau cu cizmele lor.

— Acest om n-a ucis într-un scop oarecare, ci pur şi simplu ca să ucidă! Era să spun ca să se distreze. Nu protestaţi. Veţi vedea… Mă îndoiesc că are să vorbească mult sau că o să vă răspundă la întrebări, pentru că m-a anunţat că nu mai doreşte decât un singur lucru: liniştea. Informaţiile pe care le veţi primi despre el vor fi de ajuns… Mama lui era servitoare într-un orăşel din Cehoslovacia. A fost crescut într-o casă de la periferie asemănătoare cu o cazarmă. Iar studii a făcut cu ajutorul unor burse şi al unor persoane caritabile. Sunt sigur că a suferit în copilărie şi a început să urască această lume pe care o vedea doar de jos. Tot în copilărie, a fost convins că are geniu. Să devină vestit şi bogat datorită inteligenţei!… Un vis care l-a adus la Paris şi l-a făcut să accepte ca, la şaizeci şi cinci de ani, măcinată de o boală a măduvei spinării, mama lui să muncească încă pentru a-i trimite bani! Un orgoliu nesăbuit, mistuitor! Un orgoliu dublat de nerăbdare, pentru că Radek, student la medicină, ştia că suferea de aceeaşi boală ca a mamei sale şi era conştient că nu avea să trăiască prea mult… La început, a muncit cu îndârjire şi profesorii au fost uimiţi de valoarea lui. Nu se vedea cu nimeni, nu vorbea cu nimeni. Era sărac, dar fusese obişnuit cu sărăcia. Deseori se ducea la cursuri fără şosete în picioare. De câteva ori, a descărcat legume în Hale ca să câştige câţiva bănuţi… Totuşi, vine

catastrofa. Mama lui moare, iar el nu mai primeşte niciun ban. Şi, brusc, renunţă la toate visurile. Ar putea încerca să lucreze, aşa cum fac mulţi studenţi. Nu încearcă! Presupune oare că nu va fi niciodată omul de geniu care spera să devină? Se îndoieşte de el însuşi? Nu mai face nimic. *Absolut nimic!* îşi pierde vremea prin braserii. Scrie scrisori unor rude îndepărtate ca să obţină bani. E susţinut financiar din opere filantropice. „Tapează” cu cinism compatrioţi, chiar exagerând lipsa de recunoştinţă. Lumea nu l-a înţeles! Urăşte lumea! Şi îşi întreţine ura ceas de ceas. În Montparnasse, stă alături de oameni fericiţi, bogaţi, sănătoşi. Bea capucino, în timp ce mesele vecine sunt pline de cocteiluri. Se gândeşte deja la o crimă? Poate! Acum douăzeci de ani, ar fi devenit anarhist militant şi l-am fi găsit punând vreo bombă într-o mare capitală. Dar moda asta a trecut… E singur! Vrea să fie singur! Se macină singur! Singurătatea, sentimentul superiorităţii sale şi al nedreptăţii sorţii faţă de el îi oferă o voluptate perversă. Are o inteligenţă remarcabilă, dar îndeosebi un simţ acut al slăbiciunilor omeneşti. Unul dintre profesorii lui mi-a vorbit despre o manie pe care o avea deja în facultate şi care îl făcea înspăimântător. Era de ajuns să observe un om preţ de câteva minute ca să-i *simtă* literalmente tarele. Şi îi spunea cu o bucurie răutăcioasă unui tânăr care nu se aştepta la aşa ceva: „În trei ani, ajungi într-un sanatoriu!” sau: „Tatăl tău a murit de cancer, nu-i aşa? Ai grijă!”. O siguranţă a diagnosticului nemaiîntâlnită. Atât în privinţa tarelor fizice, cât şi a celor morale. Stătea în colţul lui la *Coupole* şi asta era singura lui distracţie. Bolnav fiind, căuta la ceilalţi cele mai mici semne de maladie. Crosby se afla şi el în raza lui de observaţie, căci venea des în acelaşi bar. Radek mi l-a zugrăvit cum nu se poate mai veridic. Acolo unde, recunosc, eu nu vedeam decât ceea ce numim un băiat de bani gata şi nimic mai mult, un petrecăreţ de anvergură medie, el a descoperit viciul… Mi-a vorbit despre un Crosby sănătos, iubit de femei, savurând existenţa, dar şi de un Crosby gata la toate laşităţile ca să-şi satisfacă dorinţele. Un Crosby care, timp de un an, şi-a lăsat soţia să trăiască în cea mai mare intimitate cu amanta lui, Edna Reichberg, ştiind în acelaşi timp că va divorţa cu prima ocazie ca să se însoare cu aceasta din urmă. În sfârşit, un Crosby care, într-o seară, când cele două femei s-au despărţit de el ca să meargă la teatru, a lăsat să i se vadă spaima pe faţă. Scena a avut loc la *Coupole.* Se afla la o masă mai ferită. Americanul era împreună cu doi dintre numeroşii săi amici. Şi a spus, oftând: *Când mă gândesc că un imbecil, nu mai departe decât ieri, a asasinat o bătrână pentru douăzeci şi doi de franci!… Eu aş da o sută de mii ca să scap de mătuşă-mea!…* Butadă? Exagerare? Vise? Radek se afla acolo şi îl ura pe Crosby mai mult decât pe ceilalţi, pentru că era omul cel mai captivant dintre cei de care se putea apropia. Cehul îl cunoştea pe Crosby

mai bine decât se cunoştea pe sine Crosby, care nu-l remarcase pe Radek nici măcar o dată. S-a ridicat şi, la toaletă, a scris pe o bucată de hârtie: *Sunt de acord cu cei o sută de mii de franci. Trimite cheia la iniţialele M.V., bulevardul Raspail, post-restant.* A revenit la locul lui. Un chelner i-a dat biletul lui Crosby, care a rânjit, apoi şi-a continuat conversaţia, nu fără să se uite cu atenţie la clienţii din jur. După un sfert de oră, nepotul doamnei Henderson a cerut un set de pocher cu zaruri. „Joci singur?”, l-a întrebat în glumă unul dintre amicii săi. „Am o idee… Vreau să văd dacă dau cel puţin doi aşi din prima.” „Şi dacă dai?” „Răspunsul va fi *da.”* „La ce?” „La ideea mea. Ştiu eu…” Şi, după ce a agitat îndelung zarurile în pahar, le-a aruncat cu o mână tremurătoare. „Careu de aşi!…” Şi-a şters sudoarea de pe frunte, a făcut o butadă care a sunat fals şi a ieşit. A doua zi seara, Radek primea cheia.

Maigret se aşezase până la urmă călare pe un scaun, după cum avea obiceiul.

— Povestea asta cu zarurile mi-a dezvăluit-o Radek. Sunt sigur că e adevărată şi că Janvier, pe care l-am trimis în misiune, mi-o va confirma în scurt timp. Restul, ceea ce vă voi spune sau v-am spus deja, l-am reconstituit treptat, fragment cu fragment, pe măsură ce Radek, urmărit de mine, îmi furniza fără să ştie noi baze de raţionament. închipuiţi-vi-l pe Radek în posesia cheii… Nu se gândeşte atât la cei o sută de mii de franci, cât la satisfacerea urii sale faţă de lume. Crosby, invidiat sau admirat de cei din jur, e acum în mâinile lui. Pentru că e în mâna lui! E puternic!… Nu uitaţi că Radek n-are ce să aştepte de la viaţă. Nici măcar nu e sigur că va rezista până când boala îi va lua viaţa. Poate va ajunge să se arunce în Sena, într-o seară când nu va mai avea bani nici pentru un capucino. E un nimeni! Şi nimic nu-l leagă de viaţă! Am spus adineauri că, în urmă cu douăzeci de ani, ar fi devenit anarhist. în epoca noastră, în mijlocul mulţimii nervoase şi cam dezechilibrate din Montparnasse, i se pare mai amuzant să comită *o crimă frumoasă*! O crimă frumoasă! E doar un străin, un bolnav! Şi toate ziarele vor scrie numai despre isprava lui! La un semn al său, maşinăria judiciară se va pune în mişcare! Va exista o moartă! Crosby va tremura… Şi numai el va şti asta, aşezat în faţa cafelei sale de fiecare zi, delectându-se singur cu spectacolul propriei puteri! Condiţia esenţială era să nu fie prins. Şi, pentru asta, cea mai sigură manevră era aruncarea unui vinovat în mâinile justiţiei… L-a întâlnit pe Heurtin într-o seară, la terasa unei cafenele. L-a studiat, aşa cum studia pe toată lumea. A intrat în vorbă cu el… Heurtin, ca şi Radek, e un declasat. Ar fi putut să ducă o viaţă liniştită în hanul părinţilor săi. La Paris, livrează flori la domiciliu pentru un salariu de şase sute de franci pe lună, suferă şi se refugiază în visare, citeşte pe nerăsuflate romane ieftine,

merge la toate cinematografele, îşi imaginează aventuri extraordinare. Nu are nici pic de energie! Nimic care să-l apere de puterea cehului. „Vrei să câştigi într-o noapte, fără riscuri, destul cât să trăieşti de aici înainte cum îţi va plăcea?” Inima celuilalt începe să tresalte. A căzut în mâna lui Radek! Radek îşi foloseşte forţa, vorbeşte şi îl face să accepte ideea unei spargeri! Doar o spargere, într-o vilă neocupată! Face un plan şi prevede până şi cele mai mici mişcări ale complicelui său. Îl sfătuieşte să cumpere pantofi cu talpă de cauciuc, ca să nu facă, vezi Doamne, zgomot. În realitate, ca să fie sigur că Heurtin va lăsa urme clare ale trecerii sale! Probabil că această perioadă a fost pentru Radek una dintre cele mai exaltante. El, care nu avea cu ce să-şi ia un aperitiv, se simţea acum atotputernic! Şi se instala zilnic în acelaşi bar cu Crosby, care nu-l cunoştea şi pe care aşteptarea începea să-l înspăimânte. Am descoperit adevărul despre evenimentele de la vila din Saint-Cloud graţie unei fraze din raportul medical. Niciodată nu citim cu destulă atenţie rapoartele experţilor. Un detaliu m-a frapat abia acum patru zile. Medicul legist scrie: *La câteva minute după crimă, corpul doamnei Henderson, care se afla probabil pe marginea patului, s-a rostogolit pe podea.* Trebuie să admiteţi că asasinul nu avea niciun motiv, la câteva minute după crimă, să se atingă de un cadavru care nu purta bijuterii şi nici altceva în afara cămăşii de noapte… Dar să continuu şirul faptelor. Radek mi le-a confirmat noaptea trecută. L-a convins pe Heurtin să pătrundă în vilă la două şi jumătate *fix,* să urce la primul etaj şi să intre în dormitor, dar fără să aprindă lumina. I-a jurat că nu va fi nimeni în casă. Şi i-a spus că ceea ce trebuie să fure se află în locul unde este patul! La două şi douăzeci de minute, Radek, singur, le ucide pe cele două femei, ascunde cuţitul în dulapul de haine şi iese. Apoi pândeşte sosirea lui Joseph Heurtin, care urmează instrucţiunile date. Şi Heurtin, brusc, bâjbâind prin întuneric, răstoarnă un corp, se sperie, aprinde lumina, vede cadavrele, se asigură că femeile sunt moarte şi lasă peste tot urmele degetelor sale pline de sânge… Când, în sfârşit, fuge înspăimântat, se loveşte, afară, de un Radek care şi-a schimbat atitudinea, care rânjeşte şi se arată plin de cruzime. Probabil că scena dintre cei doi a fost pur şi simplu uimitoare. Dar ce putea să facă un sărac cu duhul contra lui Radek? Nici măcar nu-i cunoştea numele şi nici nu ştia unde locuieşte! Cehul i-a arătat mănuşile de cauciuc şi pâslarii datorită cărora nu a lăsat nici cea mai mică urmă în casă. „Vei fi condamnat! Nu vei fi crezut! *Nimeni nu te va crede!* Şi vei fi executat!…” Un taxi îi aşteaptă de cealaltă parte a Senei, la Boulogne. Şi Radek continuă să vorbească. „Dacă nu spui nimic, am să te salvez! înţelegi? Te voi scoate din închisoare, poate după o lună, poate după trei! *Dar vei ieşi…”* Două zile mai târziu, Heurtin, arestat, se limitează să repete că n-a omorât pe nimeni.

E năuc. Numai mamei sale i-a vorbit despre Radek. *Şi mama lui nu l-a crezut!* Nu era cea mai bună dovadă că celălalt avea dreptate, că era mai bine să tacă şi să aştepte ajutorul promis? Lunile trec. Heurtin, în celula lui, trăieşte obsedat de cele două cadavre, al căror sânge lipicios îi murdărise mâinile. Se înmoaie doar în noaptea în care aude paşii celor care vin după vecinul lui de celulă ca să-l execute. Atunci îşi pierde şi ultimele veleităţi de revoltă. Tatăl lui nu i-a răspuns la scrisori şi le-a interzis mamei şi surorii sale să-l viziteze. E singur cu propriul coşmar… Deodată, primeşte un bilet care îi anunţă evadarea. Respectă întocmai instrucţiunile, dar fără încredere, în mod mecanic, iar după ce ajunge dincolo de zidurile închisorii, rătăceşte prin Paris toată noaptea şi, în cele din urmă, se trânteşte pe un pat ca să doarmă – în sfârşit altundeva decât în zona de Supraveghere Specială, unde dorm doar cei care aşteaptă ghilotina. A doua zi, inspectorul Dufour apare în faţa lui. Heurtin simte poliţia, pericolul şi, din instinct, loveşte, fuge şi începe din nou să rătăcească… Libertatea nu-i procură nicio plăcere. Nu ştie ce să facă. N-are bani. Nu-l aşteaptă nimeni. Din cauza lui Radek! Îl caută în cafenelele unde l-a întâlnit mai demult. Ca să-l ucidă? N-are nicio armă! Dar e destul de surescitat ca să-l sugrume… Poate şi ca să-i ceară bani sau pentru că este singura fiinţă cu care mai poate să vorbească… Îl zăreşte la *Coupole.* Nu e lăsat să intre. Aşteaptă. Se plimbă de colo-colo, ca nebunul satului, lipindu-şi uneori faţa palidă de geam. Când Radek iese din bar, e însoţit de doi agenţi de poliţie, iar Heurtin se îndepărtează automat, apucând-o spre vizuină, spre casa din Nandy, unde nu mai are voie să apară. Se prăbuşeşte pe paiele dintr-un şopron. Şi când tatăl lui îi spune că la noapte va trebui să plece, preferă să se spânzure…

Maigret dădu din umeri şi mormăi:

— Ăsta n-o să-şi mai revină niciodată! Va trăi. Dar ceva s-a rupt în el. Dintre victimele lui Radek, el e cel mai de plâns. Mai sunt şi altele. Şi vor fi şi mai multe dacă… Vă spun imediat… După ce crima a fost comisă şi Heurtin a ajuns la închisoare, cehul îşi reia viaţa rătăcitoare prin cafenele. Nu cere cei o sută de mii de franci de la Crosby, mai întâi pentru că n-ar fi prudent, apoi, poate, pentru că sărăcia i-a devenit în cele din urmă necesară, fiindcă îi aţâţă ura faţă de oameni. La *Coupole,* poate să-l vadă pe american, a cărui bună dispoziţie sună acum fals. Crosby aşteaptă. Nu a dat niciodată ochii cu cel care i-a trimis biletul. Este convins că făptaşul e Heurtin. Se teme să nu fie denunţat! Dar nu! Acuzatul se lasă condamnat. Se vorbeşte despre apropiata lui execuţie şi moştenitorul doamnei Henderson va putea, în sfârşit, să respire uşurat… Ce se petrece în sufletul lui Radek? A comis o crimă frumoasă! A plănuit-o perfect

până în cele mai mici detalii! Nimeni nu-l bănuieşte! După cum a dorit, numai el pe lumea asta ştie adevărul! Şi, când se uită la soţii Crosby aflaţi în bar, îşi zice că i-ar fi de ajuns o vorbă ca să-i facă să tremure… Totuşi, nu e mulţumit. Viaţa lui rămâne la fel de monotonă. Nimic nu s-a schimbat, doar că două femei au murit şi un amărât va fi decapitat. N-aş îndrăzni să jur, dar aş putea pune prinsoare că ceea ce îl apăsa cel mai tare era că n-avea cine să-l admire! Nimeni care să-şi spună, când îl vedea trecând: „Pare un om oarecare, totuşi a comis una dintre cele mai frumoase crime! A învins poliţia, a înşelat justiţia şi a schimbat cursul câtorva existenţe…”. S-a mai întâmplat şi în cazul altor asasini. Cei mai mulţi au simţit nevoia să mărturisească, fie şi unei prostituate… Dar Radek e mult mai tare. De altfel, femeile nu l-au interesat niciodată. Presa anunţă într-o dimineaţă că Heurtin a evadat. Nu era oare ocazia sperată? Va încurca lucrurile, va avea din nou un rol activ… Scrie la *Sifflet…* Speriat de prezenţa complicelui care îl pândeşte, se aruncă singur în mâinile poliţiei. Dar vrea să fie admirat! Vrea să fie fairplay! Şi anunţă: „Nu veţi înţelege niciodată nimic!”. Din acel moment începe vârtejul! Simte că până la urmă va fi prins. Mai mult! Grăbeşte el însuşi acest moment… Comite în mod voit imprudenţe, ca şi cum o forţă interioară l-ar împinge să-şi dorească pedeapsa. N-are niciun scop în viaţă! E condamnat! Totul îl scârbeşte sau îl indignează. Duce o existenţă mizerabilă… Înţelege că-l voi urmări pas cu pas, că voi ajunge la ţintă. Şi atunci, parcă e cuprins de o nevroză. Se comportă ca un cabotin, îi place să mă uimească… Oare nu câştigase partida cu Heurtin şi cu Crosby? Nu mă va învinge şi pe mine? Ca să mă tulbure, inventează tot felul de poveşti. Printre altele, îmi atrage atenţia că toate evenimentele legate de dramă s-au derulat în apropierea Senei. Oare n-am să fiu tulburat, n-am să pornesc pe o pistă falsă? Dar, de fapt, el va porni pe piste false. Trăieşte cu înfrigurare. A pierdut, dar continuă să lupte, să se joace cu viaţa… De ce să nu înceapă prin a-l trage după el şi pe Crosby? Are impresia că e un demiurg atotputernic. Îi telefonează americanului să-i ceară cei o sută de mii de franci. Mi-i arată. Simte o bucurie nesănătoasă jonglând astfel cu propria libertate… Tot el îl obligă pe Crosby să se ducă la vila din Saint-Cloud la o anumită oră. Şi asta e o trăsătură de mare psiholog. Mă văzuse puţin mai devreme. A înţeles că eram decis să reiau ancheta de acolo de unde o începusem. Prin urmare, mă voi duce la Saint-Cloud. Şi acolo îl voi găsi pe Crosby, căruia îi va fi greu să-şi explice prezenţa! Oare n-a prevăzut şi sinuciderea omului care se credea descoperit? Posibil! Probabil… Dar tot nu e de-ajuns pentru el… Este din ce în ce mai exaltat de propria putere. Şi, simţind că e cuprins de frenezie, încep să mă ţin scai de el din acest moment, tăcut şi posac! Stau tot timpul în preajma lui, de dimineaţa până

seara şi de seara până dimineaţa! Îi vor ceda nervii? Mici indicii îmi anunţă că a pornit pe panta periculoasă. Simte nevoia să-şi satisfacă permanent ura faţă de lume. Îi umileşte pe cei slabi, îşi bate joc de o cerşetoare, împinge prostituatele să se încaiere… Şi încearcă să-şi dea seama de efectul produs asupra mea! Cabotinism! E la un pas de prăbuşire. Aşa cum e, nu-şi va mai păstra mult timp stăpânirea de sine. Va face obligatoriu o greşeală… Şi o face! Toţi marii criminali au ajuns aici mai devreme sau mai târziu. A ucis două femei! L-a ucis pe Crosby! A făcut din Heurtin o epavă… Înaintea propriului sfârşit, vrea să continue hecatomba… Dar mi-am luat câteva măsuri de precauţie. Janvier e postat la Hotelul *George V* cu misiunea să pună mâna pe toate scrisorile destinate doamnei Crosby sau Ednei şi să le intercepteze convorbirile telefonice. Radek, pe care nu-l mai slăbesc, îmi scapă de două ori, pentru câteva minute, şi ghicesc că a expediat scrisori. Câteva ore mai târziu, Janvier mi le înmânează. Iată-le! Una o anunţă pe doamna Crosby că soţul ei a comandat asasinarea doamnei Henderson şi, drept dovadă, cutia cu cheia însoţeşte scrisoarea, iar pe cutie încă se mai poate citi adresa scrisă de mâna americanului. Radek cunoaşte legile. Biletul spune că un asasin nu poate să-şi moştenească victima şi că, în consecinţă, doamnei Crosby i se va lua înapoi averea. Şi îi cere să se ducă la miezul nopţii la *Citanguette,* să caute în salteaua dintr-o cameră după pumnalul care a servit la săvârşirea crimei şi să-l pună la loc sigur. Dacă arma nu era acolo, trebuia să meargă la Saint-Cloud şi să caute într-un dulap… Se poate remarca dorinţa de a umili, în acelaşi timp cu aceea de a complica lucrurile. Doamna Crosby nu are de ce să se ducă la *Citanguette.* Cuţitul nu s-a aflat niciodată acolo. Dar pentru Radek e o adevărată plăcere să o trimită pe bogata americancă într-un local amărât. Şi asta nu e totul! Pasiunea lui pentru complicaţii merge şi mai departe, astfel că îi dezvăluie tinerei femei că Edna Reichberg era amanta soţului ei şi că acesta voia să o ia de nevastă. *Ea ştie adevărul!* i-a scris el. *Te urăşte şi, dacă poate, va vorbi ca să te sărăcească.*

Maigret îşi şterse sudoarea şi oftă.

— O idioţenie, nu-i aşa? Probabil că asta vă spuneţi în gând! Seamănă cu un coşmar! Dar gândiţi-vă că Radek îşi petrece viaţa de câţiva ani visând la răzbunări rafinate. În plus, nici nu se înşală prea mult. O altă scrisoare îi aduce la cunoştinţă Ednei Reichberg că amantul ei a ucis, că dovada crimei sale se află într-un dulap şi că va putea evita scandalul ducându-se să ia de acolo arma la o anumită oră. Radek mai adaugă că doamna Crosby a ştiut dintotdeauna de crima soţului ei… Vă repet că se credea un adevărat demiurg. Cele două scrisori nu au ajuns niciodată la destinaţie, pentru că Janvier mi le-a adus mie. Dar cum

să dovedesc că erau scrise de Radek? La fel ca biletul trimis la *Sifflet,* sunt scrise cu mâna stângă! Atunci, le-am rugat pe cele două femei să se supună unei experienţe, explicându-le că e vorba de prinderea asasinului doamnei Henderson. Le-am pus să facă exact ce li se cerea în scrisori. Şi Radek m-a dus chiar el la *Citanguette,* apoi la Saint-Cloud. Oare nu simţea că se apropie sfârşitul? Un sfârşit măreţ, după dorinţa lui, dacă scrisorile n-ar fi fost interceptate! Doamna Crosby, tulburată de dezvăluirile asasinului, copleşită de ruşine din cauza odiosului demers de la han, ajungea la vila din Saint-Cloud şi intra chiar în camera unde fusese comisă dubla crimă. Închipuiţi-vă starea ei nervoasă!… Şi atunci, se pomenea nas în nas cu Edna Reichberg, care avea pumnalul! Nu pot să jur că s-ar fi terminat cu o crimă, dar sunt înclinat să cred că raţionamentele lui Radek erau destul de corecte. Numai că lucrurile, puse în scenă de mine, s-au derulat cu totul altfel. Doamna Crosby a plecat singură. Iar Radek a fost chinuit de nevoia de a şti ce făcuse cu Edna… M-a urmat la etaj. El a deschis dulapul, unde nu a găsit un cadavru, ci pe suedeză, vie şi nevătămată. S-a uitat la mine şi a înţeles. Şi a făcut, în sfârşit, gestul pe care îl aşteptam… *A tras…*

Judecătorul Coméliau făcu ochii mari.

— Nu vă temeţi! Chiar în după-amiaza aceea, într-o busculadă, îi înlocuisem revolverul încărcat cu o armă descărcată. Asta-i tot! A jucat şi a pierdut!

Maigret îşi reaprinse pipa stinsă şi se ridică, încruntându-se uşor.

— Trebuie să adaug că ştie să piardă… Am petrecut restul nopţii împreună, la Poliţia Judiciară. Am spus cinstit ce ştiam şi, timp de o oră, a făcut pe şiretul fără prea mare plăcere. Apoi el singur a completat lacunele, bineînţeles cu un dram de îngâmfare… Acum e de un calm uimitor. M-a întrebat dacă va fi executat. Şi, văzând că ezitam să-i răspund, a adăugat, rânjind: „Faceţi tot ce vă stă în putinţă pentru asta, domnule comisar! Îmi datoraţi această favoare… E o idee de-a mea! Am asistat la o execuţie în Germania. În ultimul moment, condamnatul, liniştit până atunci, a început să plângă şi să geamă: *«Mami!…»*. Sunt curios să văd dacă şi eu îmi voi striga mama. Ce credeţi?”.

Se aşternu tăcerea. Zgomotele din Palatul de Justiţie se auzeau mai clar, având ca fundal sonor freamătul confuz al Parisului.

În sfârşit, judecătorul Coméliau împinse într-o parte dosarul pe care, neştiind ce să facă, îl deschisese în faţa lui la începutul discuţiei.

— E bine, comisare, începu el. Aş…

Se uita în altă parte, cu pometţii uşor îmbujoraţi.

— Aş vrea să-ţi cer să uiţi… ăăă…

Dar comisarul, îmbrăcându-şi pardesiul, îi întinse mâna cât se poate de

natural.

— Mâine veţi primi raportul. Acum, trebuie să mă duc la Moers, căruia i-am promis cele două scrisori. Îşi propune să le supună unui studiu grafologic complet.

Şi, după un moment de ezitare, ieşi, întoarse capul, văzu expresia pocăită de pe faţa judecătorului, apoi, în sfârşit, plecă, având pe buze un zâmbet vag care constituia singura lui răzbunare.

— CAPITOLUL XII —

Căderea

Venise luna ianuarie. Era îngheţ. Cei zece oameni prezenţi aveau gulerul pardesiului ridicat şi mâinile în buzunare.

Cei mai mulţi schimbau fraze dezlânate, bătând din picioare să se încălzească şi aruncând priviri pe furiş în aceeaşi direcţie.

Numai Maigret stătea deoparte, cu capul tras între umeri, atât de morocănos, încât nimeni nu îndrăznise să intre în vorbă cu el.

În imobilele vecine, puteai zări câteva ferestre care se luminau, pentru că zorii abia se iveau. În depărtare, răsuna zarva provocată de claxoanele tramvaielor.

În sfârşit, se auziră apropierea unei maşini, zgomotul unei portiere trântite şi tropăitul unor bocanci, apoi câteva ordine date cu glas scăzut.

Un ziarist făcea însemnări, stânjenit. Un om întorcea capul în altă parte.

Radek ieşi vioi din dubă şi se uită în jur cu ochii lui albaştri care, în lumina cenuşie, aveau reflexe infinite de ocean.

Era ţinut de ambele braţe. Dar nu-i păsa. Începu să meargă cu paşi mari în direcţia eşafodului.

Şi, brusc, alunecă pe gheaţă. Se prăbuşi, iar gardienii, crezând că era vorba de o tentativă de revoltă, se repeziră la el.

Totul dură doar câteva secunde. Dar poate că această cădere a fost mai penibilă decât tot restul, penibilă mai ales faţa ruşinată a condamnatului când se ridică, deoarece îşi pierduse tot prestigiul, toată siguranţa pe care şi-o impusese.

Privirea i se opri asupra lui Maigret, pe care îl rugase să asiste la execuţie.

Comisarul vru să se uite în altă parte.

— Aţi venit…

Ceilalţi îşi pierdeau răbdarea. Nervii le erau încordaţi din cauza grabei dureroase de a vedea scena scurtată cât mai mult cu putinţă.

Atunci, Radek se întoarse spre gheaţa pe care alunecase, zâmbi sarcastic, apoi, arătând spre eşafod, zise:

— Am ratat!

Urmă o ezitare din partea celor care aveau sarcina să pună capăt vieţii unui om.

Cineva vorbi. Claxonul unui automobil răsuna pe o stradă din apropiere. Radek se puse primul în mişcare, fără să se uite la nimeni.

— Domnule comisar…

Încă un minut, poate, şi asta va fi totul. Vocea avea un sunet ciudat.

— O să vă întoarceţi acasă, la soţie, nu-i aşa? Şi ea v-a pregătit cafeaua…

Maigret nu mai văzu şi nu mai auzi nimic altceva! Era adevărat! Soţia îl aştepta în sufrageria călduţă, unde micul dejun era pregătit.

Fără să ştie de ce, nu avu curajul să se întoarcă acasă. Se duse direct la Poliţia Judiciară, umplu soba din birou până la refuz şi scormoni nervos cu vătraiul încât ai fi zis că o să rupă grătarul.

Hotelul L'Aiglon,
bulevardul Raspail,
Paris, martie 1931

Închisoarea Santé, Zona de Supraveghere Specială, după miezul nopții. Deținutul nr. 11 trage zăvoarele ușii metalice, iese din celulă și străbate culoarele pustii. În curte, la picioarele zidului, îl așteaptă un pachet cu haine și o funie. Exact cum i se promisese în bilet... Escaladează ultimul obstacol ce-l mai desparte de libertate și, urmărit de privirea comisarului, se pierde în beznă. Joseph Heurtin, condamnat la moarte pentru o dublă crimă comisă cu sălbăticie, nu are ce să mai piardă. Maigret, singurul care crede în nevinovăția lui, își riscă însă cariera...

În aceeași serie:

Maigret și prietenul din copilărie

Memoriile lui Maigret

Prietena doamnei Maigret

Liberty Bar

EDITURA POLIROM

ISBN 973-46-0431-7
978-973-46-0431-9

www.polirom.ro